

“dosdoğru bir yol arayanlar için”

MINHÂC

Aile ve Eğitim Dergisi

1. Yıl

1. Sayı

Ramazan Sayısı

Ramazan 1443

Nisan 2022

RAMAZAN NESLİ

Ramazan ve Kur'ân
HAKAN EMİN

05

İnanç Esasları
KAAN SÂLİH

11

Oruç Fikhi
ÜZEYİR HANİF

15

MİN HÂC

Aile ve Eğitim Dergisi

“Dosdoğru Bir Yol Arayanlar İçin”

***

3 Aylık e-Dergi

-Ücretsiz-

NİSAN 2022

1. Sayı

www.minhâcdergisi.com

minhâcdergisi@gmail.com

Telefon: 0501 362 15 10

***

Dergi içinde yer alan yazılardan ilgili
yazar mesûldür.

Kaynak gösterilerek kısmen ya da
tamamen alıntı yapılabilir.

“dosdoğru bir yol arayanlar için”
MİN HÂC

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Yoktan var eden, her türlü övgünün sahibi Allâh'ü Teâlâ'nın ismiyle söze başlarız. Ve ardından sadakatle deriz ki: Bizleri karanlıklardan aydınlığa çıkaran en-Nur ve el-Hadi olan Rabbimize hamd; O'nun seçilmiş pak Rasulüne, ehli beytine ve ashabına da salâtu selâm olsun.

Değerli Okuyucular!

Malumunuzdur ki, dergicilik faaliyeti sadece okuma-yazma ile alakalı değildir. Zira dergicilik, birçok farklı içeriği bir araya toplayan bir faaliyet alanı olduğundan, dergiler de birçok şeyi ifade ederler. “Bunlar nedir?” denirse, deriz ki:

Dergi, okuruyla, yazarıyla ve hadimleriyle bir mektebtir. Fikriyat orada paylaşılır. Orada kavileşir. Orada ekolleşir. Oralardan dava insânları, yazarlar yetişir. Oralardan yetişenler, insânları yetiştirecek insânlar olurlar.

Dergi, arşivdir. Dergiler aracılığıyla düşünceler ve hissiyat kalıcı bir aktarımla nesilden nesile aktarılır. Öyle ki dergiler, tarihin hafızası olur ve tarihe tanıklık ederler.

Dergi, davet ve iletişim aracı olup, kalplere ve akıllara bir köprüdür. Her ne kadar bugün “sosyal medya” denen “sosyal canavar”, yediden yetmişe insânları etkilediyse de; dergiler de matbu olanı ve dijitaliyle iletişimin bir aracı olup insânları etkilerler. Dergiler, kalplerden kalplere köprü kurarak, daveti gönülden gönüle taşırlar.

Dergi, derttir. Dert ise söyletir. Dergicilik dertle ilgilidir. Derdi olanlar dergi çıkarır. Derdi olanlar dergiyi ayakta tutarlar. Derdi olanlar, dergiciliği kendi davası için dert edinirler.

Dergi, davadır. Davası ve derdi olmayanın ne sözü olabilir ki? Sözü olanlar hak ya da bâtil bir davası olanlardır. Hak davanın erleri ecirlerini Rablerinden beklerler. Onlar için her bir harf, bir ecir aracıdır, sevaptır.

Dergi, inançtır. Dergicilik belirli zorlukları barındırdığından inanç ve iddia olmadan dergide olmaz. Dergi, inançla ayakta kalır ve iddia ile yürür. Dergi yürüdükçe onunla birlikte nesillerde büyür ve onlarda yürür ve yürütür.

Dergi, medeniyettir. Yeni bir medeniyetin inşasında, toplumun şuur kazanmasında ve şuur seviyesinin yükselmesinde, düşünce ve fikriyatın oluşumunda ve gelişiminde dergilerin büyük rolü olmuştur ve olacaktır.

Derginin fonksiyonlarından bahsettikten sonra:

Değerli Müslümanlar! Malumunuzdur ki Rabbimizin izniyle yeni bir Ramazan ayına ulaşmış bulunuyoruz. Ramazan ayı, bizim için çok şeyleri ifade eder:

Ramazan, Rabbimizin bizler için seçtiği arınma ayıdır. Bu ay ayların sultanı olup; arınanların gelmesini beklediği, giderken de üzüldüğü tezkiye ayıdır.

Ramazan, vahyin ayıdır. İlâhi vahyin ilk gelişi için seçilen aydır Ramazan. Maddi ve manevi bereketler bu ayda mahlukata ulaşır. Çalışanlar, bu ayda çok kazanır. Bu ay, manevi kazanımların ayıdır.

Ramazan, zafer ve fetih ayıdır. Bedir Harbi'nin zaferi, Ramazan ayında vuku bulmuşken; yine Mekke'nin fethi de Ramazan ayında gerçekleşmiştir.

Rabbimizden niyazımız Ramazan'ın tüm hayırlarından bizleri de istifade ettirmesidir. O'nun bizlere olan ikramlarından birisi de aile ve eğitime önem veren dergimiz Minhâc'ın yayın hayatına başlamasıdır.

Elhamdulillahî hamden kesirân...

İfade ettiğimiz üzere dergimiz aile ve eğitim dergisidir. Zira bilindiği üzere; aile, toplumun en küçük yapı taşı olup, aileler sağlam olursa toplum da sağlam olur. Aile kurumu ayakta kalırsa, toplum da ayakta kalır. Hayırlı fertler, hayırlı ailelerde yetişir.

Ne hazindir ki; her şeyin hızlıca bozulduğu şu ahir zamanda aileler de bu bozulmadan paylarını çokça aldılar. Müslümanların aileleri de (ebeveynleri ve çocuklarıyla birlikte) büyük darbeler aldı ve halen almakta. Tüm dünyada, aileye düşman olan şer güçler, aile kurumuna saldırarak, nesillerin ifsat olmasını amaçlamaktalar. Zira aile çökerse; ailesiz nesiller, yetim ve öksüz kalacaklar, şeytanın ve şeytanîlerin tuzaklarına daha çabuk düşeceklerdir.

İslâm'a ve Ümmete hayırlı nesillerin yetişmesi için her Müslüman'ın yapması gerekenler olduğuna inanan dergimizin gayesi ise; insânımızı ve insânlığı şuurlandırıp, yıkıcı darbelere karşı uyarmak ve açılan yaraları tedavi etmeye yönelmektir. Rabbimiz, bu gaye doğrultusunda muhlisâne gayretlerle, İslâm'a ve Ümmete nice hayırlı ve faydalı sayılar çıkarabilmeyi bizlere nasip eylesin. Allâhumme amin.

Değerli Müslümanlar! Sözlerimize son verirken sizlerden bir isteğimiz var. Dergimiz bu ilk sayısı ile birlikte; Ümmetimiz için, ailelerimiz için besmeleyle yürümeye başladı. Hak yolda yürüyenlerin azaldığı, gurabanın iyice yalnızlaştığı şu zamanda, yürüyüşünde onu yalnız bırakmayın. Zira malumdur ki; hayırlı işlerde yardımlaşmak Rabbimizin bizlerden isteğidir.

“İyilik ve takvâ hususunda yardımlaşın, günah ve düşmanlık yolunda yardımlaşmayın. Allâh'tan korkun, çünkü Allâh'ın cezası çetindir.” [Mâide: 5/2]

Hayırlı işlerde yardımlaşanlar, Allâh'ı Teâlâ katında ecirde ortaklıklar, ecri paylaşırlar. Sizde ecirlere ortak olmak için; okuyup, okutarak ailenizin dergisine sahip çıkın, inşallâh.

Tüm ehli îmâna; hayırlı ve bereketli Ramazanlar dileriz.

fi emânillâh...

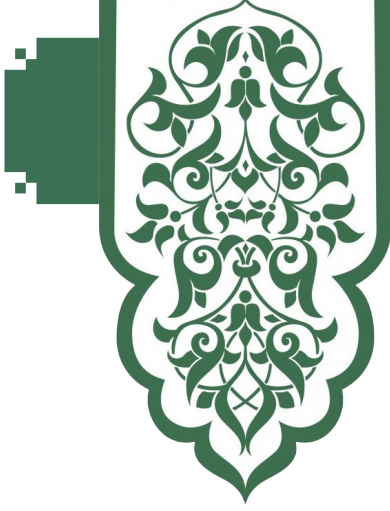
Minhâc Dergisi

RAMAZAN SAYISI

İÇİNDEKİLER

Hakan Emin	RAMAZAN VE KUR'ÂN	05
Kaan Sâlih	İNANÇ ESASLARI	11
Üzeyir Hanif	ORUÇ FIKHI	15
Enes Lütfü	FIRSAT AYI	27
Ali Eren	NASIL BİR RAMAZAN	37
Olca Lokman	GLÜTENİN ZARARLARI	45
Hakan Emin	RAMAZAN VE VAHİY	49
Ümmü Elif	KARAKTER EĞİTİMİ	56
Urve Tahir	GÜZEL ARKADAŞ	59
Muhammed Yahya	NİYET VE İHLÂS	63
Ümmü Musab	NUH (A.S.) VE GEMİSİ	73
Kaan Sâlih	ESMÂUL-HUSNÂ	83

KAVRAMLARIN TAHLİLİ

RAMAZAN VE KUR'ÂN

Hakan Emin

Kitâbını bizlere bir öğüt, gönüllerdekilere bir şifa, Mü'minler için bir hidâyet ve rahmet olarak gönderen Rabbimize hamd ederek... İmân edenlere hidâyet rehberi ve müjde olan apaçık kitâbın sahibine sığınarak ve güvenerek... Vahiy, kalbine ilka olunan Nebimiz aleyhisselâm'a salatu selâm ile... Kulları karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için gelen vahyi gönderenin izniyle ve ismiyle; başlıyoruz sözlerimize...

***

“Elif, Lâm, Mîm, Sâd. (Rasûlüm! Bu,) kendisiyle (insânları) uyarman ve inanların da öğüt alması için sana indirilen bir kitâbtır. Bundan dolayı yüreğinde bir sıkıntı, bir şüphe olmasın. (Ey insânlar!) Rabbinizden size indirilene uyun. O’nu bırakıp da, O’nun dışında bir takım velîlere (önderlere ve dostlara) uyararak onların peşlerinden gitmeyin. Ne kadar da az öğüt alıyorsunuz!”
(A'râf: 7/1-3)

***

Değerli Müslümanlar! Yine yeni bir Ramazan ayındayız; ayların sultanı olan seçilmiş aydayız. Bu özel ayda, bizler

iki sevinci birlikte yaşamaktayız. Birincisi, Rabbimizin bizlere tekrar ömür bahşedip bizleri bu aya sağlık ve afiyet ile ulaştırmasıdır. İkincisi ise, Minhâc Dergimizin yayın hayatına başlayıp, sizlerle kavuşmasıdır. Bizler imân ediyoruz ki; tüm nimetler, her türlü ikramın sahibi olan Rabbimizdendir. Bizler de, el-Hamid olan Rabbimizin (şükründen aciz) kulcağızları olarak, her daim O'na hamd ediyoruz. Her türlü hamd ve sena zerrat adetincede O'na olsun.

***

Değerli Ramazan yolcuları! Ramazan ayına “sultan ay” dedik. Peki, “Ramazan’ı sultan yapan nedir?” diye bir soru soracak olsak, ne cevap verebiliriz? Belki de; farklı ağızlardan, farklı şeyler dökülecek ve bizler de onlara hak vereceğiz. Evet, doğrudur Ramazan-ı Şerif’in diğer aylara üstünlükleri çöktür; ama biz bu yazımızda Ramazan’ın Kur’ân’ın ayı olduğu üzerinden hareketle; “Ramazan ayı, Kur’ân’ın ayıdır” diyeceğiz.

“Ramazan ayı, insânlara yol gösterici, doğrunun ve doğruyu eğriden ayırma-

nın açık delilleri olarak Kur'ân'ın indirildiği aydır.” (Bakara: 2/185)

Evet, bir ibâdet ayı olan Ramazan, bir çok hayrın ve güzelliğin ayı olduğu gibi, aynı zamanda Kur'ân'ın ayetlerinin ilk inmeye başladığı aydır.

O **Kur'ân** ki; Rabbimizin muciz kelâmı...

O **Kur'ân** ki; muttakiler için rehber...

O **Kur'ân** ki; öğüt, şifa, rehber, rahmet olan ilâhî kitâb...

“Ey insânlar! Rabbinizden size bir öğüt, kalplerdeki hastalıklara bir şifa, inananlara bir rehber ve rahmet (olan Kur'ân) gelmiştir.” (Yûnus: 10/ 57)

***

Ey Kur'ân'a îmân edenler! Ey Kur'ân'ı hayat yapanlar!

Elbette ki bizim nakis kelimelerimiz, o tamamlanmış kitâbı anlatmaya yetmez; ancak yine de (Rabbimize sığınarak) O'nun hakkında birkaç kelâm edecek olursak, deriz ki:

Kur'ân; aciz olan insânların sözü değil, insânları yaratan Halik ve Kadir olanın sözü... Âlemlerin Rabbi tarafından seçilmiş son elçisi Hazreti Muhammed aleyhisselâm'a peyderpey indirilmiş, nesilden nesile, tevatüren gelen muciz kitâb...

Kur'ân; kelimelerin seçilişi, cümlelerinin kuruluşu, ayetlerinin tertibi, lafız-

ları ve mânâsı ile insânları aciz bırakıp, sözün en güzelini ve doğrusunu söyleyenin insânlığa hitâbı, kelânullâh olan kitâb ...

Kur'ân; bazı zındıkların söylemeye yeltendiği gibi, sadece bir dönemi ve o dönemin insânını ilgilendiren bir kitâb değil; bilakis dünya durdukça kendisi de duracak, hükümleri kıyamete dek var olacak olan ilâhî hükümleri va'z eden hikmetli kitâb...

Kur'ân; zamanın geçmesiyle eskiyip eskiye götüren bir kitâb değil; bilakis O, nice bilinmezleri çok önceden bildiren, o zamandan bu zamana bilgiler sunarak, zamanı ve insânları aşan, eskimez ve eskitilemez kılavuz kitâb...

Kur'ân; evrensel hitâb... Arapça indirilmiş olsa da sadece Arapları ilgilendirmeyen, aksine her zamanda, her yerde ve her ırktan insâna doğruya yönelmeleri için Rablerinden gönderilen ilâhî mesajı barındıran mürşid kitâb...

Kur'ân; insânları kula kulluktan, kulların sahibine, kulların zulümlerinden,

kulların sahibinin adaletli hükümlerine çıkararak adil kitâb...

Kur'ân; bedeni yani maddesi, ruhu yani mânâsıyla iki unsurdan oluşan insânın; bedenine ve ruhuna, maddesine ve mânâsına şifa kaynağı olan deva kitâb...

Kur'ân; kendinden önceki kitâbları ve peygamberleri tasdik eden, kıssalarında akıl sahipleri için ibretler olan,

insânları hakka ve doğruya götürüp, onları karanlıklardan aydınlığa çıkartan nur kitâb...

Kur'ân; öğüt alanlar, bilenler, anlayınlar, düşünenler ve aklını kullananlar için ayetleri açıklanmış olup, kendisinde hiçbir eğrilik ve tezat bulunmayan, önünden ve arkasından bâtılın O'na bulaşmadığı, korunmuş kitâb...

Kur'ân; uydukları takdirde insânları dünya ve ahiret saadetine ulaştıran, dareyn mutluluğu için rehberlik eden, rehber kitâb...

Kur'ân; yeryüzünde cehalet, sefalet, zulüm, inkâr ve daha ne kadar kötü kavram varsa hepsinin kaldırılıp, yerlerine iyi olanlarının ikamesini teşvik eden, inkılabî kitâb...

Kur'ân; kopmayan sağlam kulp... İnsânların sımsıkı tutunup kurtulacakları Allâh'ü ve Teâlâ'nın ipi/hablullâh olan kitâb...

Kur'ân; işlerimizi dînî ve dünyevî olarak ayırt ettirmeyen, dünyadaki işlerimizin hep dîn ile alakalı olduğunu ve her bir işimizden hesaba çekileceğimizi bizlere bildiren, hakim kitâb...

Kur'ân; dünyanın ahiretin önünde bir imtihan yurdu ve bizlerinde imtihan olunanlar olduğumuzu apaçık sunan, hüccet kitâb...

Kur'ân; insânların neye, nasıl inancıklarını yada inanmayacaklarını beyân eden ve yine insânlara neyi, nasıl yapacaklarını ve yapmayacaklarını bildiren inanç ve amel esaslarını kendisinde toplayan, furkan kitâb...

Kur'ân; şer'î, kevnî ve uhrevî haki-

miyetin yegane sahibinin Allâh'ü Teâlâ olduğunu bildiren, egemen kitâb...

Kur'ân; Allâh'ü Teâlâ'nın mülkünde O'nun kullarının, O'na teslim olup, itaat etmeleri gerektiğini bildirerek, kurtuluşun itaat ile mümkün olduğunu bildiren tartışmasız itaat edilecek tek hak kitâb...

Kur'ân; Allâh'ü Teâlâ'nın hükmüne büyüklenererek karşı gelen şeytanın kâfirliğini, firavunun ve firavunlaşanların akıbetlerini bildirerek, tuğyânın neticesinin hüsrân olduğunu bizlere sarahaten anlatan, sarîh, ibretlik kitâb...

...

Ve daha anlatmaktan aciz kaldığım nice hakikatlerin kaynağıdır, **Kur'ân**...

***

Evet, değerli kardeşlerim! Peki, “Ramazan’ı eda etmeye çalışan bizler, bu mübarek Kur’ân ayında, (Kur’ân’a yönelik olarak) neler yapmalıyız?” diye bir soru soracak olursak; yine cevaben deriz ki:

“Kur’ân’ın ayında, Kur’ân’ı okumalı, anlamaya çalışmalı ve elbette ki O’nun hakikatlerini hayat yapmalıyız.”

Ancak dikkat edilmelidir ki; “okumak, anlamak ve yaşamak bir bütünün parçaları gibidir; bunları birbirinden ayırmak, bütünü bozmamız demektir.”

Sonuçta bu ilâhî kitâb; okunmadan anlaşılmayacak, anlaşılmadan yaşanamayacaktır. Öyleyse, Kur’ân’a yaklaşımımız O’nu “sadece okumak” olamaz, olmamalı. Tabi ki öncelikle kitâbımızı okuyacağız, okuduklarımıza da îmân edip, O’nun hakikatlerini hayat yap-

cağız. Kur'ân'ın ayetleri, hayatlarımıza nazil olacak; bizler, O'nunla amel edeceğiz.

“Kendilerine kitâb verdiğimiz ve O’nu hakkını vererek okumakta olanlar var ya, işte kitâba îmân edenler onlardır. Ama her kim de, O’nu inkâr ederse, işte asıl kaybedenler onlardır.” (Bakara: 2/121)

Hatta hidâyet rehberi olan kitâbımızı sadece Ramazan’da yada belirli günlerde ve gecelerde okunan bir kitâb haline dönüştürmemeli; O’nu belirli bir zamana ve mekana hapsederek, hayatı koparmamalıyız.

Sadece Ramazan’da, yada belirli zamanlarda Kur’ân okumak, diğer günlerde ve aylarda ise, O’nu hiç eline almamak yanlış bir yaklaşımdır.

Evet, bu ay Kur’ân ayıdır; ancak diğer aylar da Kur’ân ile bağımızı koparacağımız aylar değildir ve de olmamalıdır. Bu konuda ki yanlış uygulamaları düzeltmeliyiz. İstisnasız olarak her ay ve onun içindeki her bir gün, Kur’ân ile buluşacağımız, O’nunla imar ve inşa olacağımız zamanlardır.

Yapabiliyorsak her zaman Nebimiz aleyhisselâm’ın müjdelediği hayırlı insânların arasına girmeye çalışmalıyız. Bilindiği üzere Kur’ân kalbine inen Nebimiz Muhammed aleyhisselâm, hayırlı ve faziletli kişiyi; **“en hayırlınız (veya en faziletliniz) Kur’ân’ı öğreten ve öğreneninizdir”** (Buhari) diye tanıtmıştır.

Yalnız burada dikkat ediniz! Kur’ân’ı öğrenmekten maksat sadece “okumasını öğrenmek” değildir ve Kur’ân’ı öğretmekte sadece “okunmasını öğretmek” olamaz. Kur’ân’ı öğretmek, elbet öncelikle okunmasının öğrenilmesiyle başlar, ama bu öğrenim o kadarla bitmez. Sonrasında O’nun mânâsının öğrenilmesi ve öğretilmesi gelir. Bu kadarla da bitmez, ondan sonra da onunla nasıl amel edileceğinin öğrenilmesi aşaması gelir.

Nebimiz aleyhisselâm, Kur’ân’ın okunması ve ezberlenmesi hususunda ümmetini teşvik etmiştir. Elbette

Kur’ân’ın faziletleri çoktur. Örneğin, bir rivayette; Kur’ân okuyanlara verilecek sevab şöyle bildirilmiştir:

“Kim, Kur’ân’dan bir harf okursa kendisine bir sevap yazılacaktır ve her sevap on katıyla karşılık bulacaktır. ‘Elif, lam, mîm’ bir harftir demiyorum. Fakat ‘elif’ bir harf, ‘lam’ bir harf, ‘mim’ de bir harftir.” (Tirmizi)

Elhamdulillah. Zatına rahmeti yazan, Mü’minlere karşı rahim olan Rabbimiz, bizlerin birine (en az) on veriyor. Dilerse de, dilediği kimseye, dilediği amel için bunu artırıyor.

Yalnız kardeşlerim! Bizler, bu ve benzeri rivayetleri insânlara söylerken, unutmamalıyız ki; **“Kur’ân, sadece okunmak için gelmiş bir kitâb değildir. Okunmanın amacı öğrenmek, öğrenmenin amacı da yaşamaktır. Kur’ân’a îmân edenlerin, O’nun yaşaması kaçınılmazdır.”**

Kur'ân'ı bilmeyenler, O'nun hakikatlerini öğrenmeyenler, neyi bilecekler ve neyi yaşayacaklar? Kur'ân'ı devre dışına bırakanlar, O'nun haramını ve helalini yok sayanlar, hangi İslâm'ı hayat yapacaklar? İnanacakları veya inanmayacakları hususları (öncelikli olarak) Kur'ân'dan öğrenmeyenler neyi, nereden, kimden ve nasıl öğrenecekler? Bu soruları her bir vicdan sahibinin kendine sorması ve doğru cevapları vermesi gerekir.

Özetle; Kur'ân, her bir Müslüman için tahsil edilmesi zaruri olan bir kitâbtır. O'nu bilmeyenler, O'nun tahsilini önemsemeyenler, hayatlarında Kur'ân'la çelişen ve çatışan birçok şeye inanıp, Kur'ân'ın yasakladığı birçok şeyi yapacaklardır. Böyle yapanlarınsa dünya ve ahiret hayatları hüsrandır. Maalesef ki yaşadığımız bu asr-ı felakette, asr-ı saadetin aksine, fani dünyasına yatırım yapanlar çoğalmış, dünyevileşenler baki hayatı unutmışlardır.

***

Hayatından dîni, peygamberi ve kitâbı tamamen çıkaranların oldukça arttığı zamanları yaşıyoruz. “*Bunlar, benim için önemli*” diyenlerin ise maalesef birçoğunun şuurları kapalı. Evet, onların Kur'ân'a yaklaşımları diğerleri gibi değil. Belirli zamanlarda ve mekânlarda yine O'ndan bahsediliyor. Hatta O'nun okunması için “*Kur'ân'ı yüzünden okuma dersleri*” veriliyor, alınıyor. Ancak “*Kur'ân ne diyor?*” diyerek; “*Kur'ân'ı anlama dersleri*” verenler ve alanlar yok denecek kadar az.

Dîni tedrisatı geçime ve seçime alet edenlerin, O'nu yaz tatillerine hapsedenlerin, Kur'ân'ın ne dediğinden ha-

bersiz olarak yetiştikleri ortadadır.

Bu yetişen insânlarda belirli geceler veya günlerde ellerine alıp okudukları Kur'ân'la kulluklarını yerine getirdiklerini sanmaktadırlar. Modern cahiliyenin onlara sunduğu “*Kur'ân'a bakış açısı*” budur.

Aslında tüm zamanlarda ve mekânlarda cahiliyeden beslenenler, Kur'ân'ın hakikatlerinin anlaşılmasını değil, anlaşılmamasını isterler. Ne zaman ki Kur'ân'ın hakikatlerini bütünüyle anlayan ve o hakikatleri hakkıyla yaşayan nesiller yetişirse, o zaman cahiliyenin saltanatı sallanacağından, cahiliyenin ağababaları insânlarla Kur'ân'ın hakikatlerinin önüne geçmeye çalışırlar.

Kur'ân düşmanları çok iyi bilmektedirler ki; “*Kur'ân'ı öğrenmeyenlerin ve anlamayanların oluşturduğu bir toplum, Kur'ân'ın hükümlerini çiğneyen cahiliye toplumdur. Hakiki İslâm toplumunun oluşması ise, nesillerin Kur'ân'ı tahsil etmeleri ve O'nun hakikatlerini yaşamalarıyla mümkündür.*”

Cahiliyenin tüm dünya insânlığına sunduğu ifsad müfredatlarının beşeriyeti getirdiği yer herkesin malumudur. İnsânlık, insânların müfredatlarıyla ancak batışını hızlandırmaktadır; çıkış ve kurtuluş ise ancak ilâhî müfredata dönmekle mümkündür.

Rabbimizin kitâbı olan Kur'ân, değişmez ilâhî müfredattır. Beşer, kendi eliyle çeşitli değişken müfredatlar koymaktayken, Müslüman için değişmeyen müfredattır, Kur'ân.

Kur'ân müfredatı, geçmişin izzetli nesillerini yetiştirdiği gibi, bugünün ve yarının Kur'ân ile izzetlenen nesillerini

de yetiştirecektir. Ve ne zaman ki izzeti Kur'ân'da bulanlar, vahdeti oluşturacak, işte o zaman Kur'ân nesli, Kur'ân nizamını dünyaya hâkim kılacaktır, biiznillâh...

***

Evet, değerli Müslümanlar! Sonuç olarak; Ramazan ayı, ilâhî eğitim ve merhamet ayıdır. Rabbimiz, biz kullarına bu ayı; terbiye, arınma, kazanç, bereket ve rızasına kavuşma ayı kılmıştır.

Bu ayda bizler de; Kur'ân'ı doğru anlamaya çalışmalı; o mesajı içselleştirerek yaşamalıyız. Yaşadığımız Kur'ânî hakikatleri de ailelerimizden başlayarak, çevremizdeki insânlara doğru bir şekilde aktarma gayretinde olmalıyız.

İnsânlar, Kur'ân'ın hakikatlerini anlamıyor ve yaşamıyorlarsa sabırlı olmalı; Nebimiz aleyhisselâm'ın ve diğer seçilmiş örnek insânların hayatlarından kendimize örneklikler çıkarmalıyız. Sabır ve takvayı kuşanarak; Kur'ân ile, Kur'ân adına, Kur'ânî bir mücadeleye girişmeliyiz.

“Öyleyse artık kâfirlere boyun eğme; bu Kur'ân ile onlara karşı bütün gücünle mücadeleyi sürdür.” (Furkân: 25/52)

***

Duamız:

Kur'ân'ın sahibi olan Rabbimiz; bizi bize, bizi lanetli iblise ve bizi Kur'ân'ın düşmanlarına bırakmasın...

Bizleri Kur'ân'ı anlayanlardan, O'nun içindekileri bütünüyle yaşayanlardan, O'nun hakikatlerinin hâkimiyeti uğrunda mücadele edenlerden ve o yolda ölenlerden eylesin... Bizleri bu mübarek ayla; merhamete kavuşanlar, terbiye olanlar, günahlarından arınanlar, bereketi bulanlar ve rızasını kazananlar arasına dâhil eylesin...

Dualarımızı kabul buyur, Allâh'ım! Kabul buyur, Allâh'ım! Kabul buyur, Allâh'ım!..

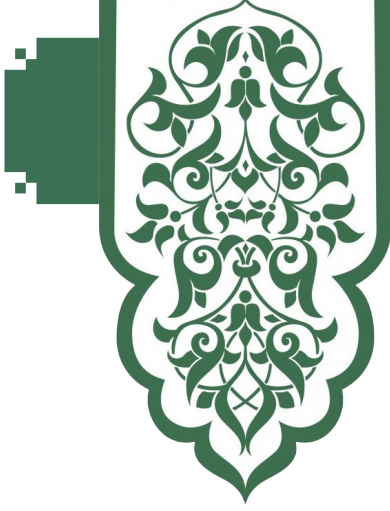
Tüm Kur'ân ehline selâm ve dua ile...

“Şüphesiz ki, benim velim Kitâb'ı indiren Allâh'tır. Ve O bütün sâihlere velilik eder.” (A'râf: 7/189)

**“Ramazan Ayı,
insânlara yol gösterici,
doğrunun ve doğruyu eğriden
ayırmanın açık delilleri olarak
Kur'ân'ın indirildiği aydır.”**

(Bakara: 2/185)

ÇOCUKLAR İÇİN İNANÇ ESASLARI

AKÎDE İLMİNE GİRİŞ

Kaan Sâlih

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahmân ve Rahîm olan Allâh'ın ismiyle.

İlk sayımız ve ilk buluşmamız. Rabbimiz hepimize hayırlar versin. Güzel çalışmalarında bulunabilmeyi ve ümmete faydalı olabilmeyi bizlere nasip etsin... Allâhumme âmîn.

Allâh Subhânehu ve Teâlâ izin verdiği müddetçe, öncelikli olarak akîde alanındaki yazılarımla sizlerle buluşacağım. Bu noktada Rabbimden duâm bana yardım etmesi ve işimi kolaylaştırmasıdır. Dergimiz "Aile ve Eğitim" dergisi olunca, akla gelenlerin başında çocuklar yer alır. Onlar bizim yarınlarımız ve kulluk alanındaki büyük imtihanlarımızdır. Onları İslâm üzere ahlaklı bireyler olarak yetiştirmek ebeveynler üzerine farzdır. Onların öğrenmeleri gerekli olan ilimlerin başında ise akîde

ilmi gelmektedir. Çünkü bu ilim, ilimlerin imâmıdır. Neyi nasıl kabul edeceğimizi ve neyi de ne için reddedeceğimizi bize öğretir...

Çocuklara akîde ilmini öğretmek alanında, tevhîd ehli arasında büyük bir kaynak ve donanım eksikliği vardır. Bu eksikliği gidermek noktasında az da olsa bir katkı sunabilmek adına köşemde yazmayı düşündüm. Bu noktadaki usûlüm, dörtlükler halinde öncelikli olarak asıl metni vermek, sonra da kısaca açıklamada bulunmak olacaktır. Yardım ve başarı, izzet ve şeref Allâh'tandır.

Giriş:

**"Rahmân ve Rahîm olan
Allâh'ın ismiyle.**

**Rahmân ve Rahîm olan
Allâh'a hamd ile başlarız,**

**İşlerin tümünde sadece
Allâh'ın rızasını ararız,**

**Salât ve selâm Peygamberimize
ve onun âlinedir."**

Ashâbına, sonra da Cennet ehli mü'minleredir,

Açıklama:

“Rahmân ve Rahîm olan Allâh'ın ismiyle.”

Ey güzel yavrum!

Müslümanlar olarak bizler, her işimize besmele ile başlarız. Yatarken, kalkarken, giyinirken, evden çıkarken, yemeğe, derse, işe başlarken yani hayatın her alanında ve tüm fiillerimizde besmele çekeriz.

Besmele “Bismillahi’r-Rahmâni’r-Rahim” demektir ve “Rahmân ve Rahîm olan Allâh'ın ismiyle...” mânâsına gelir.

Besmele ile söze ve işe başlamak, Kur’ân ve Sünnet’in bize öğrettiği en önemli esaslardandır. Kur’ân’ı açtığında karşına çıkacak olan ilk cümle besmeledir ve Rasûlulâh sallallâhu aleyhi ve sellem de işlerinde mutlaka besmele çekerdi. Hatta Peygamberimiz, besmelesiz işlerin bereketsiz olacağını ve tamâm olmayacağını bizlere şöyle buyurarak haber vermiştir:

“Rahmân ve Rahîm olan Allâh'ın ismiyle başlamayan her önemli işin sonu kesiktir.” [Suyûtî (Câmiu’s-Sağîr: 6284)]

Besmele, yapılan işe karşı Allâh’u Teâlâ’dan yardım istemektir. O işin başarılmasını ve sonunun hayırlı olmasını Allâh’tan istemektir. O işten doğabile-

cek zararlardan da Allâh’a sığınmaktır.

Bu nedenle yavrum!

Her işine besmele ile başla! Besmelesiz işlerden yani Allâh’ın izin vermediği şeylerden; haram ve günahlardan olabildiğince sakın! Böyle yaparsan yardımcın Allâh olur ve sen, kınanarlardan olmazsın.

***

“Rahmân ve Rahîm olan Allâh’a hamd ile başlarız.”

Ey güzel yavrum!

Müslümanlar olarak bizler, besmeden sonra her önemli sözüme ve işimize Allâh’a hamd ile başlarız.

Allâh, bizleri yaratan, yaşatan, rızıklandıran ve tek hak ilâh olarak kabul ettiğimiz Rabbimizin en büyük ismidir. Bu isim O’na özeldir ve ilk insândan son insâna kadar Rabbimize Allâh ismiyle kulluk edilmiştir.

Rahmân ve Rahîm, Allâh’ın güzel isimlerindedir. Allâh’u Teâlâ’nın kullarına karşı çok merhametli ve çok şefkatli olduğunu ifâde eden iki isimdir. Rahmân ismini kullara vermek haramdır. Çünkü bu ismin içeriğinde “gerçek nimet veren ve rahmette ulaşılmaz olan” mânâsı vardır.

Hamd, Allâh’ı zâtından dolayı; yüceliği ve büyüklüğü, kullarına karşı lütfkârlığı ve iyiliği sebebiyle övmektir. Müslüman da Allâh’ı her dâim öven

kimsedir. Çünkü görmek ve konuşmak, akletmek ve dokunmak, çeşit-çeşit rızıklardan beslenmek, koşmak ve gülmek yani bize dâir her ne varsa, onları veren Allâh'tır. Bu sebeble de O, her hal üzere övülmeyi hak edendir. Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem bizleri hamd etmeye teşvik etmiş ve hamdsız yapılan işlerin istenilen neticeye ulaşmayacağını şöyle buyurarak bildirmiştir:

“Allâh’a hamd ile başlamayan her önemli işin sonu kesiktir.” [İbn Mâce (1894)]

Bu nedenle yavrum!

Her hal üzere Allâh’a hamd et! Asla isyân edenlerden ve nankörlerden olma! Unutma ki şeytan isyân edenlerin ve nankörlerin ilkidir. Allâh, seni hamd etmeye muvaffak kılsın ve nankör olmaktan da korusun.

***

“İşlerin tümünde sadece Allâh’ın rızâsını ararız.”

Ey güzel yavrum!

Müslümanlar olarak bizler, yaptığımız ve yapacağımız tüm işlerde Allâh’ın rızâsını ararız. O’nun bizden hoşnut olmasını ve bizi sevmesini isteriz. Allâh Subhânehu ve Teâlâ bizden hoşnut olup, bizi sevdikten sonra artık bizim için hayır kapıları açılmış demektir.

En büyük amaç ve yüce gaye, Allâh’ın rızâsını kazanmaktır. Namaz ve kurban, cihâd ve hac ve diğer tüm ibâdetler ancak Allâh’ın rızâsını kazanmak içindir. Bu da en başta ihlâs ile mümkündür. İhlâs, kulun yaptığı işler-

de sadece Allâh’ın hoşnutluğunu ve sevgisini kazanmak istemesidir. İhlâsın zıddı ise riyâdır. Riyâ, Allâh’tan başkalarının da hoşnutluğunu ve sevgisini, övgüsünü ve mükâfatını kazanmayı istemektir. Riyâ ile yapılan işler Allâh katında kabul edilmez, değer görmez ve onlara mükâfat da verilmez. Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Amellerinizde Allâh’ın rızâsını gözetin. Çünkü Allâh kendisi için yapılan amellerden başkasını kabul etmez.” [Dârekutnî (133)]

Bu nedenle yavrum!

Yaptığın amelleri sadece Allâh rızâsı için yap! İhlâslı olmaya çalış ve yalnızca Allâh’ın hoşnutluğu ve sevgisi için amel yap! Böyle yaparsan yaptığın ibâdetleri Allâh kabul eder ve seni sever, senden râzı olur. Allâh bir kuldân râzı olup severse, melekler ve insânlar da o kulu severler. Böylelikle her türlü kazanmış olursun. Allâh seni ihlâslı kullarından kılsın, dünyâ ve âhiret kazananlardan olursun inşâllâh.

***

“Salât ve selâm Peygamberimize ve onun âlinedir,

Ashâbına, sonra da Cennet ehli mü’minleredir.”

Ey güzel yavrum!

Müslümanlar olarak bizler, Peygamberimize, onun âline, ashâbına ve tüm mü’minlere salât ve selâm ederiz. Salât ve selâm, onlar için hayır duâ demektir. Onlar için Allâh katında derece ve esenlik dilemektir. Günahlarının bağış-

lanmasını ve Cennet nimetlerine kavuşmalarını istemektir.

Peygamberimiz, bildiğin üzere Muhammed b. Abdullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'dir. Peygamberimize salât ve selâm ile ilgili olarak Kur'ân'da şöyle buyurulmaktadır:

“Allâh ve melekleri şüphesiz Peygambere salât ederler. Ey îmân edeler, (o halde) siz de ona salât edin ve tâm bir teslimiyetle selâm verin.” [Ahzâb: 33/56]

Allâh'ü Teâlâ'nın salât etmesi, rahmet etmesi; meleklerin salât etmesi, şanınin yüceltilmesini dilemeleri; mü'minlerin salât etmesi ise, duâ etmeleri anlamını ifâde eder. En kısa, salât şekli, “Allâhümme salli alâ seyyidînâ Muhammed (Allâh'ım, efendimiz Muhammed'in şanınin yücelt!)” cümlesidir. “Esselâmu aleyke yâ Rasûlallâh (Ey Allâh'ın Rasûlü! Sana selâm olsun!)” cümlesi de en kısa selâm şeklidir. Peygamberimizden salât ve selâmın fazileti ile ilgili pek çok hadîs rivâyet edilmiştir. Onlardan birinde şöyle buyurulmuştur:

“Kim, bana bir defa salât-u selam getirirse Allâh ona on defa rahmet eder.” [Müslim (384)]

Ashâb, Peygamberimiz zamanında yaşayan ve ona îmân ederek vefât eden kimselerdir. Ebû Bekir, Ömer, Osmân ve Âli -Allâh onlardan râzı olsun-bunların en büyüğüdür. Biz, tüm ashâbı severiz.

Mü'minler ise, Allâh'ı birleyen ve O'na îmân üzere kavuşan tüm Müslümanlardır. Tüm Müslümanları sevmek ve onlar için Allâh'a duâ etmek kardeşlik ahlakından olup, Allâh'ın sevdiği işlerdendir.

Bu nedenle yavrum!

Peygamberimiz Muhammed aley-hisselâm'a çokça salât ve selâm getir. Onun ismi her anıldığında salât ve selâm getirmekten; “sallallâhu aleyhi ve sellem” demekten geri durma! Ashâbın tümünü sev ve onlar için duâ et! Onlar hakkında güzel sözden başka bir şey dilinden asla dökülmesin. Mü'minleri sev ve kendine duâ ederken onları sakın unutma! Eğer ki böyle yaparsan Allâh seni sever, sen onlar için hayır duâ ettikçe meleklerde aynı duâyı senin için ederler ve Allâh meleklerin duâsını geri çevirmez.

KOLAYLAŞTIRILMIŞ İBÂDETLER FIKHI

ORUÇ FIKHI

Üzeyir Hanif

Giriş:

Rahman ve Rahim olan Allâh'ın ismiyle...

Bizleri Ramazan-ı Şerife kavuşturan ve kullarına rahmet ederek cennetin kapılarını açan Allâh'ü Teâlâ'ya hamd olsun. Ebu Hureyre radîyallâhu anhu'dan rivayet edildiğine göre Rasûlul-lâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Ramazan geldiğinde cennetin kapıları açılır.”** (Buhârî, 1799)

Salat ve selam ümmetine Ramazan orucunun esaslarını öğreten Rasûlul-lâh sallallâhu aleyhi ve sellem'e olsun. Ramazan ayında indirilen Kur'ân'dan ve Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'in sünnetinden fikhin hükümlerini çıkaran müçtehitlerimize ve dini bu fikhin esaslarına göre yaşayan müslümanlara da selam olsun.

İçinde bulunmuş olduğumuz Ramazan ayında, oruç ibâdetini en güzel şekilde gerçekleştirebilmek için, dergimizin “Ramazan Nesli” sayısındaki fikh köşesini Oruç Fikhine ayırdım. Bi-

lenlere hatırlatmak, bilmeyenlere de öğretmek amacıyla Oruç Fikhinin en çok ihtiyaç duyulan meselelerini, delil zikretmeksizin sadece hükümleri zikretmek yoluyla ihtisar etmeye çalıştım.

Dergimizin fikh köşesinde ki hükümleri, yaşamış olduğumuz coğrafyada en çok müntesibi olan Hanefi ve Şafii mezheplerinin içtihatlarıyla sınırlı tutmayı doğru buldum.

Rabbim okuyup öğrendiklerimizle amel etmeyi bizlere kolay kılsın. Çalışmak bizden, başarı ise Allâh'ü Teâlâ'dandır.

Orucun Mahiyeti:

Orucun Arapçası sıyam ve savm'dır. Lügat manası bir şeyi yapmaktan nefsi geri tutmaktır. İstilahta ise oruç ikinci fecirden itibaren güneş batımına kadar yemekten, içmekten ve cinsî münasebetten uzaklaşmaktır.

Fecirden önce yenilen yemeğe sahur, güneşin batımından sonraki yemeğe ise iftar ismi verilir. Ramazan

ayında tutulan oruç Müslümanlara hicretten bir buçuk sene sonra farz kılınmıştır.

Orucun mutlak olarak farz olmasının delili şu ayettir: **“(Ey Müminler!) Sizden öncekilere farz kılındığı gibi, sizin üzerinize de oruç farz kılındı.”** (Bakara, 2/183)

Orucun Ramazan ayına mahsus olduğunun delili ise şu ayettir: **“Ramazan ayı! O ay ki insânlara yol gösteren, hidayet ve Furkan’dan apaçık deliller barındıran Kur’ân, o ayda indirilmiştir. Sizden o aya yetişen oruç tutsun.”** (Bakara, 2/185)

Orucun farz olduğuna delalet eden birçok hadis vardır. Bu rivayetlerden biri İbni Ömer radîyallâhu anhumâ’dan rivayet edilen şu hadistir: **“İslâm dini beş esas üzerine kurulmuştur: Allâh’tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed’in Allâh’ın Rasulü olduğuna şehâdet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, hacca gitmek ve Ramazan orucunu tutmak.”** (Buhârî, 8)

Ramazan ve Şevval Hilâlleri:

Ramazan ayı kameri aylardandır. Bunların sübutu hilâllerin, yani yeni ayların görülmesiyledir. Kameri aylar bazen otuz, bazen yirmi dokuz gün olur. Yay şeklinde görülen her yeni aya üçüncü gecesine kadar hilâl denir.

Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem’in emri üzere hilâli gözle görmek

asıldır. O bu konuda **“Onu gördüğünüzde oruç tutun, ve yine onu gördüğünüzde iftar edin!”** buyurmuştur. (Buhari, 1909)

Oruç için, Şaban ayının 29. günü güneş batarken hilâli görmeye çalışmak Müslümanlara vaciptir. Eğer hilâl görünürse ertesi gün Ramazanın 1. günüdür ve oruç tutulur. Hava kapalı olup hilâl görülmezse Şaban ayı 30’a tamamlanır ve daha sonraki gün oruç tutulur.

Gökte bulut, toz veya bunlara benzer, hilâlin görünmesine engel olan şeyler varsa, adil olan bir kişinin hilâli gördüğünü haber vermesi ile ertesi gün oruca başlanır. Bu kimse- nin hür, köle veya kadın olması fark etmez. Eğer kadı (hâkim), bu kimse- nin bu konudaki hilâli gördüğüne dair şehadetini reddederse sadece bu görenin oruç tutması gerekir. Gökte herhangi bir engel yok ise o zaman bir

kişinin değil de haber vermeleri ile kati bilgi hasıl olan bir topluluğun hilâli gördüğünü beyan etmesi lazımdır.

Ramazan’ın 29. gecesini aynı şekilde Şevval hilâli araştırılır. Eğer hilâl görünürse ertesi gün Şevvalın 1. günüdür ve iftar edilip bayram yapılır. Hava kapalı olunca Ramazan ayı 30’a tamamlanır ve daha sonraki gün iftar edilip bayram yapılır.

Yalnız başına Şevval hilâlini gören ertesi gün orucunu bozamaz. Eğer bozmuşsa kefaret gerekmeyp sadece orucunu kaza eder.

Bir bölgede ayın görüldüğü sabit olunca bütün herkesin ona uyması gerekir. Ayın doğum yerlerinin değişmesine itibar edilmez. Aynı şekilde hilâller de asıl olan gözle görmektir, astronomik hesaplara itibar edilmez.

Orucun Vakti:

Orucun vakti ikinci fecrin doğumundan yani imsak vaktinden başlar, güneşin batışına kadar sürer. Zira Allâh'ü Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **“Fecr vakti, beyaz iplik siyah iplikten ayrılıncaya (şafağın aydınlığı gecenin karanlığından ayırt edilinceye) dek yiyip için. Sonra da akşama kadar oruç tutun.”** (Bakara, 2/187)

Beyaz iplikten maksat fecr-i sadık olan ikinci fecirdir. Allâh'ü Teâlâ, yeme ve içmeyi fecr-i sadığın doğuşuna kadar mubah kılmıştır. Orucun son vaktine gelince, bu da güneşin batmasıyla birlikte iftar edilir.

Orucun Nevileri:

Hanefi mezhebinde:

Oruç farz, vacip, nafile, haram ve mekruh nevilerine ayrılır. Şöyle ki:

Ramazan orucu, kaza orucu ve kefaret orucu farzdır. Tutulması nezredilen oruç ise vaciptir.

Her aydan on üç, on dört ve on beşinci günlerde oruç tutmak, pazartesi ve perşembe günleri oruç tutmak, Şevvalden altı gün oruç tutmak, Davud aleyhisselâm'ın yaptığı gibi bir gün

oruç tutup bir gün tutmamak nafiledir.

Ramazan ve kurban bayramlarının birinci gününde ve teşrik günleri olan kurban bayramının ikinci, üçüncü ve dördüncü günlerinde oruç tutmak haramdır.

Yevm-i şekte, yani Şaban ayından mı yoksa Ramazan ayından mı olduğu hususunda şüpheye düşülen günde, nafile oruçtan başkası tutulmaz. O gün Ramazan orucuna niyet ederek oruç tutmak mekruhtur.

Şafii mezhebinde:

Ramazan orucu, nezir orucu ve kefaret orucu farz oruçlardır.

Arefe gününde, Aşura, her ayın on üç, on dört ve on beşinci günü, Şevval ayından altı gün, pazartesi ve perşembe günü oruç tutmak nafile oruçlardır.

Beş günde oruç tutmak haramdır; iki bayram günleri ve kurban bayramından sonraki teşrik günleri. Şek gününde oruç tutmak ise mekruhtur. Ancak şek günü, oruç tutmayı adet edindiği güne rastlarsa o gün oruç tutmasında bir sakınca yoktur.

Orucun Şartları:

Hanefi mezhebinde:

Ramazan orucuyla kişinin mükellef olmasının şartları akıllı, baliğ ve Müslüman olmasıdır. Bununla beraber akıllı ve mümeyyiz bir Müslüman çocuğun tuttuğu oruç sahihtir.

Ramazan orucunun edası farz olması için sıhhat ve ikamet şarttır. Bu sebepten hasta ve yolcuların oruç

tutmaları gerekmez. Hastalar iyileştiklerinde, yolcularda yolculuklarını bitirdiklerinde tutmadıkları oruçlarını kaza ederler.

Orucun edası sahih olması için ise niyet ve hayız ile nifastan taharet şarttır. Bu sebeple niyet edilmeksizin tutulan bir oruç müctehidlerin cumhuruna göre sahih değildir. Hayız veya nifas halinde bulunan bir kadınında oruç tutması sahih olmaz, ancak temizlendikten sonra tutmadıkları oruçlarını kaza ederler.

Şafii mezhebinde:

Ramazan orucu akıllı, baliğ ve oruç tutmaya güç yetiren her Müslümana hayız ve nifastan temiz olmak şartıyla vaciptir. Kafir kimse, deli, çocuk ve yaşlılık veya hastalık nedeniyle vaktinde tutmaya güç yetiremeyen kimse oruçla mükellef değildir.

Orucun edasının farzları ise dördtür. Bunlar:

a) Niyet etmek, b) Bir şey yiyip içmekten sakınmak, c) Cinsi münasebette bulunmaktan sakınmak, d) Kasten kusmaktan sakınmak.

Farz ve Nafile Oruçlara Ait Niyetler:

Hanefi mezhebinde:

Bilinmesi gerekir ki, oruç tutmak için niyet etmek icma ile şarttır. Zira amellerin kabul şartı niyettir. Niyetsiz hiçbir amel kabul edilmez.

Niyet ise, kişinin oruç tuttuğunu kalben bilmesidir. Ramazan gecelerinde de Müslümanın kalbinde oruç tutacağına dair bir niyet daima vardır. Niyetin dil ile söylenmesi şart değildir.

Ramazan orucuna ve bir de günü belli edilen nezir (adak) orucuna; akşamdan ertesi günün kuşluk zamanına kadar niyet edilebilir. Bu niyet mutlak bir oruca yapıldığı gibi nafile bir oruca da yapılmış olabilir.

Gündüz, o gün nafile oruca niyet edip oruç tutmak caizdir. Ramazan günü başka bir vacip oruca niyet edilirse bu Ramazan orucu yerine geçer. Ramazan ve günü belli edilmiş nezir orucundan başka, diğer oruçlara ak-

şamdan ve hangi oruç oldukları da belirtilerek niyet etmek şarttır.

Ramazan'da yolcu veya hasta olanlar, eğer başka bir vacip oruca niyet ederek oruç tutarlarsa bu, Ramazan orucu değil de niyet ettikleri oruç olur. Bu Ebu Hanife'ye göredir. İmam Muhammed ve Ebu Yusuf'a göre ise bu yine Ramazan orucu yerine geçer. Fakat vacip bir oruca niyet etmeden oruç tutarlarsa bu, Ramazan orucu olur.

Şafii mezhebinde:

Oruç, Ramazan orucu gibi farz veya nezir orucu gibi bir oruç ise buna gecedan niyet etmek şarttır. Farz olan oruçta orucun cinsini, Ramazansa Ramazanın farzı, nezirse nezrin farzı, kefarelse kefaretin farzı şeklinde belli etmek vaciptir. Ramazan orucunun tam niyeti kişinin şöyle niyet etmesidir: "Niyet ettim Allâh rızası için bu seneki Ramazanın yarınki orucuna."

Nafile oruçlar için ise öğlen vaktine kadar niyet edilebilir. Buna göre nafile oruç tutan kişiler, eğer imsak vaktinden sonra yemek, içmek ve cinsel ilişki gibi orucu bozacak herhangi bir şey yapmamışsa öğlen vaktine kadar niyet edip o günü oruçlu geçirebilir.

Oruç Tutmamayı Mubah Kılan Özürler:

Hanefi mezhebinde:

Hasta ve yolcu oruç tutmayabilirler. Hasta olmasından veya hastalığının artmasından korkan orucunu bozar ve oruç tutmaz. Yolcu olanın oruç tutması, tutmamasından daha iyidir. Fakat orucunu bozarsa buda caizdir. Hasta veya

yolcu iken oruç tutmayanlar, oruçlarını kaza ederler. Kaza etmeye imkan bulamadan ölürlerse üzerlerine herhangi bir borç yüklenmezler.

Hamile veya çocuğunu emziren bir kadın çocuğunun veya kendisinin sağlığından korkarsa oruç tutmaz, sonra tutmadıklarını kaza eder.

Düşman ile cihad eden mücahid, düşman karşısında zayıf düşeceğinden korkarsa oruç tutmayabilir, oruçlarını kaza eder.

Oruç tutmaya gücü yetmeyen çok yaşlı bir kimse de orucunu tutmaz, her gün için fidye verir. Hastalığı devamlı olan ve iyileşme imkanı olmayanlar da her gün için fidye verirler. Fidye bir fakiri sabahlı akşamlı doyurmaktır.

Bütün Ramazan ayını baştan sona kadar delirmiş olarak geçiren kimseye orucu kaza etmesi gerekmez. Fakat Ramazanın içinde deliliği son bulursa o güne kadar tutamadığı oruçları kaza eder. Bütün Ramazan ayını baygın geçiren kimse delirmiş olarak geçirenden farklı olarak ayılınca kaza ile mükellef olur.

Hayızlı kadın gün içinde temizlenince, yolcu yolculuğunu bitirince, çocuk buluğa erince, kafir Müslüman olunca günün geri kalan kısmını oruçlu geçirir.

Şafii mezhebinde:

Hasta olan veya uzun yolculuğa çıkan kişiler oruç tutmayıp daha sonra kaza ederler. Hasta ve yolcu kendisini zorlar da oruç tutarsa orucu sahihtir.

Hamile olan veya süt emziren kadınlar, kendilerine bir zarar gelmesinden

korkarlarsa oruç tutmayıp daha sonra kefareti yoktur.
kaza ederler.

Oruç tutamayacak derecede yaşlı olan kimseler de oruç tutmadıkları her gün için fidye verirler. Fidyeye bir fakiri sabahlı akşamı doyurmaktır.

Hasta olacağından veya öleceğinden korkacak kadar açlığın ve susuzluğun kendisine galip geldiği kimsenin orucunu yemesi mubahdır. Bu durum gün ortasında orucun ağır gelmesiyle olsa dahi böyledir.

Gün ortasında Müslüman olan, aylık ve oruçsuz bir şekilde buluşa eren kimsenin, günün geriye kalan vaktinde bir şey yiyip içmemesi ve sonradan kaza etmesi menduptur, vacip değildir. Eğer oruçlu iken buluşa ermişse, devamını getirmesi vaciptir. Ancak kaza etmesi menduptur.

Gün ortasında hayız ve nifas kanı kesilen kadın, yolculuğu sona eren yolcu ve iyileşen hastanın bir şey yiyip içmesi mendup, kaza etmesi ise vaciptir.

Orucu Bozup Kaza ve Kefaret Gerektiren Haller:

Hanefi mezhebinde:

Ramazanda oruçlu olduğu halde; a) kasten yemek yiyen, b) hastalık veya gıda için bir şey içen, c) yada iki yoldan biri ile cinsi münasebette bulunan kimseye hem kaza hem de kefareti gerekir. Ramazan ayı haricinde oruç bozmanın

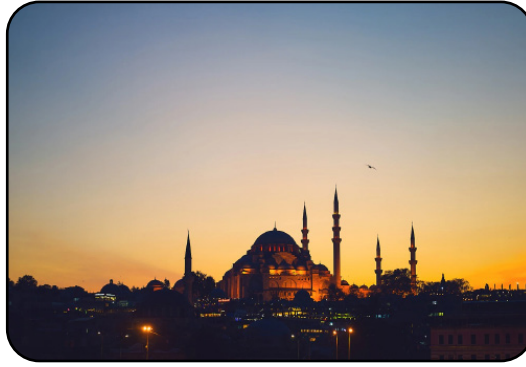
Şafii mezhebinde:

Ramazanda oruçlu olduğu halde bilerek cinsi münasebette bulunan kimseye hem kaza hem de kefareti gerekir.

Orucu Bozup Sadece Kaza Gerektiren Haller:

Hanefi mezhebinde:

Şu hallerde kişinin orucu bozulur ve ona kefareti gerekmeksizin sadece kaza gerekir:

a) Gece zannederek fecir doğduğu halde sahur yemeği yiyen, b) Akşam oldu zannederek güneş batmadığı halde iftar eden, c) İki yoldan başka yerden cinsi te-

masta bulunan, d) Haram olması ayrı bir konu olmak üzere - hayvana temas eden, e) Hanımını öpmesi veya dokunması ile inzal olan, f) Makattan ilaç koyan, burnuna veya kulağına ilaç damlatan, g) Demir veya çakıl taşı yutan, h) Kasten ağız dolusu kusan.

Aynı şekilde nafile bir oruca başlamakla bu orucun hem edası hem de bozulduğunda kaza edilmesi vaciptir.

Ramazan orucu birbiri arkasınca kaza edildiği gibi ayrı ayrı günlerde de kaza edilebilir. Sonraki Ramazan gelince kaza bırakılıp Ramazan orucu tutulur, sonra kazaya devam edilir.

Şafii mezhebinde:

Şu hallerde kişinin orucu bozulur ve ona kefarete gerekmez. Sadece kaza gerekir:

a) Herhangi bir şeyin kisten mideye veya dimağa ulaşması, b) Ön veya arkadan ilaç vb. şeylerin girmesi, c) Kisten kusmak, d) Meninin mübaşeretten dolayı akması, e) Hayız veya nifas olmak, f) Delirmek, g) Dinden çıkmak.

Nafile bir oruca başlayan oruçlu, orucu bozulduğunda muhayerdir, dilerse kaza eder, dilerse etmez.

Ramazan orucundan kazası kalan bir kimsenin, gecikmeden peşi sıra kazasını yapması menduptur. Özürlü olmaksızın bir sonraki Ramazana kadar ertelemesi caiz değildir. Eğer ertelersen, hem kaza eder hem de her gün için fidye verir. Eğer iki Ramazan ertelersen iki fidye verir ve yılların tekrarıyla fidye artar. Bir kimse hayattayken tutma imkanı olduğu halde kaza orucunu tutmadan vefat ederse, onun adına her gün bir fidye verilir.

Orucu Bozmayan Haller:

Hanefi mezhebinde:

Şu hallerde kişinin orucu bozulmaz:

a) Unutarak yemek, içmek ve cinsi münasebette bulunmak, b) Uyurken ihtilam olmak, c) Kadına bakınca meninin gelmesi, d) Yağ sürünmek ve gözlerle sürme çekmek, e) Hanımını öpmek, f) Gıybet etmek, g) Kendi kendine gelen kusuntu, h) Sidik deliğine bir şey damlatmak, i) Boğaza toz veya sinek kaşması, j) Bir şey yemeden cünüp olarak sabahlamak, j) Dişler arasında kalan nohut tanesinden az bir yemek kalıntısını yutmak.

Şafii mezhebinde:

Şu hallerde kişinin orucu bozulmaz:

a) Orucu bozan halleri unutarak veya ikrah altında yapmak, b) Kusmanın kişiye galip gelmesi, c) Bakarak veya düşünerek ihtilam olmak, d) Arada bir perde olup kucaklamakla gelen meni, e) Abdest alırken ağza ve buruna aşırı su almadığı halde mideye su gitmesi, f) Gün boyu uyumak.

Kefaretin Mahiyeti, Nevileri ve Kefaret-i Savm:

Kefaret lügatte mahv ve izale manasındadır. Allâh'ı Teâlâ bazı kusurları, günahları birtakım vesilelerle affettiği ve örttüğü için bunlara kefarete denmiştir.

Kefaretler; kefarete-i savm, kefarete-i zıhar, kefarete-i halk, kefarete-i katil, kefarete-i yemin olmak üzere beş nevidir. Kefarete-i savm, oruç tutmamanın değil, orucu bozmanın bir cezasıdır.

Hanefi mezhebinde:

Kefarete-i savm sırasıyla a) Mümin veya mümin olmayan bir köle veya cariye azat etmesinden, b) Buna gücü yetmezse iki ay ardına oruç tutmasından, c) Buna da kadir değilse altmış fakire yemek yedirmesinden ibarettir. Bu tertibe uymak farzdır.

Şafii mezhebinde:

Kefarete-i savm sırasıyla, a) Mümin bir köle azat etmek, b) Buna gücü yetmezse altmış gün ara vermeden oruç tutmak, c) Oruç tutmaya gücü yoksa altmış fakiri doyurmaktır. Bu tertibe uymak farzdır.

Orucun Müstehapları:

Hanefi mezhebinde:

Oruç tutacak kimsenin sahur yemeği yemesi müstehaptır. Bunun vakti gecenin sonudur. Sahur yemeği oruç için insâna kuvvet verir. Sahurun tehir edilmesi müstehaptır.

Sahurun aksine iftar yemeğinde acele etmek, yani akşam namazını kılmadan orucu açmak müstehaptır. Böylece oruç hali namazda kalbin huzuruna mani olmaz.

Akşam iftardan önce şu duayı etmesi müstehaptır:

اللَّهُمَّ لَكَ صُيِّمْتُ وَعَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ

Bu duayı Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'de yapardı. (Ebu Davud, 2358)

Orucu hurma gibi tatlı bir şey ile açmak menduptur.

Oruçlunun yakınlarına, fakirlere çokça ihsanda bulunması, sadaka vermesi müstehaptır.

Oruçlunun mümkün olduğu kadar gece ve gündüz Kur'ân okuması ve zikirle meşgul olması müstehaptır.

Oruçlunun fuzuli kelimadan yani lüzumsuz boş konuşmalardan dilini tutması müstehaptır. Gıybetten ve laf taşımaktan her zaman uzak durmak vaciptir. Ramazan'da buna daha çok dikkat etmelidir.

Oruçlunun itikafa girmesi müstehaptır. İtikafın hükümleri ileride anlatılacaktır.

Şafii mezhebinde:

Sahuru geciktirmek müstehaptır, ama imsak vaktinin geçmesinde şüphe varsa sahur yemeği geciktirilmez.

İftar için acele etmek müstehaptır. Oruçlu kişi güneşin batmasının gerçekleştiğini bilirse acele ederek iftarını açar. Güneşin batmasından şüphe ederse iftarını acele üzere açmaz. İftarı hurma ile açmak, hurma yoksa su ile açmak müstehaptır.

Akşam iftardan önce şu duayı etmesi müstehaptır:

اللَّهُمَّ لَكَ صُيِّمْتُ وَعَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ

Bu duayı Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'de yapardı. (Ebu Davud, 2358)

Bu günlerde iyiliği, sadakayı, Kur'ân okumayı, sıla-ı rahimde bulunmayı çoğaltması müstehaptır.

Oruçlunun çirkin sözlerden sakınması da müstehaptır. Bu oruçlunun, yalan, gıybet ve sövmek gibi şeylerden dilini korumasıdır. Biri kendisine sövecek olursa iki veya üç defa şöyle der: "Ben oruçluyum!"

Özellikle Ramazan ayının son on gününde itikafa girmesi müstehaptır.

Orucun Mekruhları:

Hanefi mezhebinde:

Oruçlu kimsenin abdest alırken ağzına ve burnuna aşırı su alması mekruhtur. Harareti azaltmak için ağza, buruna su almak ve soğuk su ile yıkanmak İmam Ebu Hanife'ye göre mekruhtur, fakat İmam Ebu Yusuf'a göre mekruh değildir. Fetva da bu vecihledir.

Kişi bir yiyeceğin tadına bakarsa orucu bozulmaz, fakat böyle yapması

mekruhtur. Bu hususta kocasının kötü huylu olması kadın için özürdür, pişireceği yemeğin tadına, tuzuna yutmaksızın bakabilir. Kişinin çocuğuna yedirmek için bir yiyeceği ağzıyla çiğnemesi başka bir çare varsa mekruhtur. Sakız çiğnemek orucu bozmaz ancak mekruhtur.

Oruçlunun kan aldırması, orucunu koruyamayacak kadar zayıf düşürmesinden korkulursa mekruhtur, ama zayıf düşürmeyecekse mekruh değildir.

Nefsinden emin olmayan oruçlunun hanımını öpmesi, okşaması gibi şeyler yapması mekruhtur.

Oruçlu kimse için su ile ıslatılmış misvak kullanması İmam Ebu Yusuf'a göre mekruhtur, fakat diğer alimlere göre sabahleyin veya zevelden sonra yaş veya kuru misvak kullanmakta ke Rahet yoktur.

Şafii mezhebinde:

Sahuru geciktirmek müstehaptır, ama imsak vaktinin geçmesinde şüphe varsa sahur yemeğinin geciktirilmesi mekruhtur.

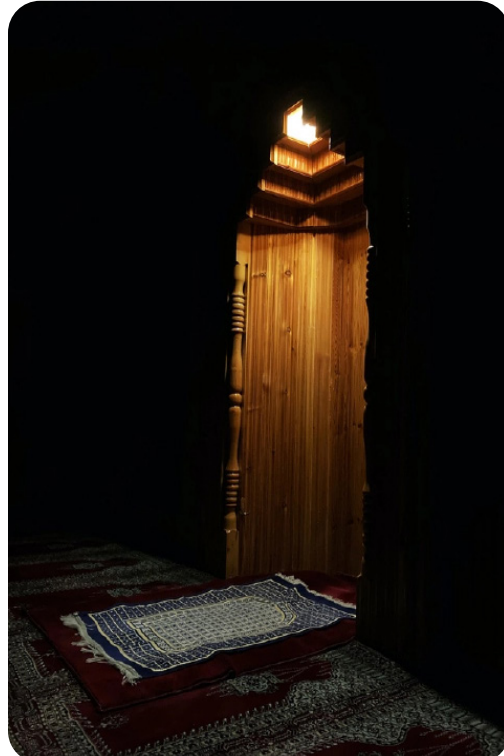
Yemeğin tadına bakmak, sakız çiğnemek ve öğlen vaktinden sonra misvak kullanmak mekruhtur. Sürme çekmek ve banyo yapmak ise mekruh değildir. Akşama kadar susup konuşmamak mekruhtur.

İtikafın Mahiyeti, Nevileri ve Hikmeti:

İtikaf, “oruçlu kimsenin itikaf niyeti ile cemaatle namaz kılanın bir mescid de kalması” demektir. Bir günden az bir zaman itikaf olarak kabul edilmez, vacip olan itikafa da böyledir.

İtikafın vacip, sünnet-i müekked ve müstehap nevelerine ayrılır. Nezredilen bir itikaf vaciptir. Ramazan ayının son on gününde sünnet-i müekkeddir ve bunun dışındaki günler itikafa girmekten daha faziletlidir. Başka bir zamanda ibâdet niyetiyle yapılan itikaf ise müstehaptır.

Kadir gecesinin Ramazan ayının son on gününün her gecesinde olma ihtimali vardır, lakin tekli gecelerde olması tercih edilmiştir. Tekli gecelerin yirmi yedinci gecesini daha tercih edilmektedir.

Kadın da evinin mescid edindiği bir odasında itikafa girer. Mescid de itikafa giren erkek hakkında şart olan şeyler, evinde itikafa giren kadın içinde şarttır.

İtikafa başlamakla onu tamamlamak ve eğer bırakıldı ise kaza etmek vacip olur.

Rasûlullâh sal-lallâhu aleyhi ve sellem Medine'ye hicretinden sonra ahirete irtihalleri-

ne kadar her Ramazan ayının son on gününü itikaf ile geçirirlerdi. İhlas ile yapılan bir itikaf pek şerefli ve faydalı bir ameldir. Dünya işlerinden uzaklaşıp Allâh'ü Teâlâ'ya yönelerek, birer beytullah olan mescitlerden birine sığınan bir mümin en kuvvetli kalelerden bir kaleye sığınmıştır.

Bir müminin her gün azalmakta olan hayat günlerinden bir kısmını böyle kutsal bir ayda, böyle kutsal bir mekanda halis ve temiz bir kalp ile Rabbini tazim etmeye ve ibâdete ayırması kaçırılmayacak bir fırsat ve pek yüce bir ganimettir.

İtikâf yapan kişi bütün vaktini namaza tahsis etmiş demektir, çünkü namaz kılmadığı vakitlerde bile mescid de namazı bekler bir vaziyettedir. İtikâf sayesinde müminin maneviyatı yükselir, kalbi nurlanır, yüzünde kulluğun nuru parlar.

İtikafın Şartları, Adabı ve Bozan Şeyler:

İtikafın sahih olması için bazı şartları vardır. Bunlar:

a) Müslüman, akıllı ve hayız ve nifastan temiz olmak, b) İtikafa niyet etmiş olmak, c) İtikafa mescid veya o hükümdeki bir yerde girmek, d) Vacip olan itikafa oruçlu olmaktır.

İtikafın birtakım adabları vardır. Bunlar:

a) İtikâf Ramazan ayının son on gününde mescidlerin en faziletlisinde yapılmalı, b) İtikaf esnasında hayırdan başka bir şey söylenmemeli, c) İtikaf esnasında Kur'ân-ı Kerim tilavet edilmeli, hadis-i şerif okunmalı ve Allâh'ü Teâlâ'yı zikir ile meşgul olunmalı, d) İtikaf esnasında temiz elbiseler giyinmeli ve güzel kokular sürünmelidir. İtikafa girenin hiç konuşmaması mekruhtur. Konuşur fakat ancak hayır söyler.

Cinsi münasebette bulunması ve buna götüren şeyleri yapması haramdır. Gece veya gündüz, unutarak olsun kasten olsun, cinsi münasebette bulunmakla itikaf bozulur.

İtikafa girmeyi nezreden kimse, yemek içmek ve lavabo ihtiyaçları gibi beşeri ihtiyaçlar, hayız veya orada durmayı mümkün kılmayan hastalık gibi

durumlar sebebiyle dışarı çıkarsa itikafı bozulmaz. Ancak hasta ziyareti, cenaze namazı ve Cuma namazı için çıkarsa bozulur.

Kölenin efendisinden, kadının kocasından izinsiz olarak itikafa girmesi haramdır.

Sadaka-i Fıtır:

Hanefi mezhebinde:

Sadaka-i Fıtır, Ramazan ayının sonuna yetişen ve asli ihtiyaçlarından fazla en az nisab miktarı bir mala sahip olan hür ve Müslüman herkese vacip olan bir sadakadır. Bu kimseler kendilerinin fitrelerini vermekle mükellef oldukları gibi, küçük çocuklarının, kölelerinin ve cariyelerinin müslüman olmaları dahi fitrelerini vermekle mükelleftirler.

Fitrenin miktarı buğdaydan veya buğday unundan yarım Sa' (ki bu yaklaşık 1,458 kg eder), arpadan veya arpa unundan, kuru hurmadan ve kuru üzümünden bir Sa' (ki bu yaklaşık 2,917 kg)'dır. Bunların kendileri verilebildiği gibi kıymetleri de verilebilir. Bir Sa' sekiz Irak rıtlına eşittir.

Fitre Ramazan bayramının birinci günü fecrin doğumundan itibaren vacip olur. Fitreyi bayram günü bayram namazına gitmeden önce vermek müstehaptır, ama bundan önce vermekte caizdir. Zamanında verilmeyip sonraya kalsa yine vermek vacip olur.

Malı olan küçük çocuğun velisi onun ve ona ait kölenin fitrelerini çocuğun kendi malından verir.

Şafii mezhebinde:

Sadaka-i Fıtır üç şeyle farz olur. Bunlar:

a) Müslüman olmak, b) Ramazan ayının son gününde güneşin batmış olması, c) O gün kendisinin ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin nafakasından fazla yiyeceğinin bulunması.

Kendisi ve bakmakla yükümlü olduğu Müslüman kişiler için, bulunduğu beldenin genel yiyeceğinden bir Sa' çıkarıp fitresini verir. Bir Sa' Irak ölçüyle beş rıtl ve bir rıtlın üçte biridir (ki bu da yaklaşık 2,4 kg eder).

Fitreyi bayram namazından sonraya bırakmamak sünnettir. Bayram gününden sonraya bırakmak ise haramdır.

Hatime:

Ebu Hureyre radîyallâhu anhu'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullâh sal-lallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **"İman ederek ve karşılığını Allâh'tan bekleyerek Ramazan orucunu tutan kişinin geçmiş günahları bağışlanır. İman ederek ve karşılığını Allâh'tan bekleyerek kadir gecesini ihya eden kişinin geçmiş günahları bağışlanır."** (Nesai, 2206)

Ebu Hureyre radîyallâhu anhu'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullâh sal-lallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **"İman ederek ve karşılığını Allâh'tan bekleyerek Ramazan gecelerini ihya eden kişinin geçmiş günahları bağışlanır."** (Nesai, 2194)

Allâh'ım içinde bulunduğumuz bu Ramazan ayında sana iman ederek gündüzleri oruç tutmayı, geceleri ihya etmeyi bizlere kolaylaştır. Allâhumme Âmin!

TEFEKKÜR NOTLARI

FIRSAT AYI RAMAZAN

Enes Lütfü

Kendisinden başka hiçbir ilah bulunmayan, Allâh Azze ve Celle'nin ismiyle. Hamd ve sena, el-Ehâd olan Rabbimize mahsustur. Salât ve Selâm, tevhîd nebisi olan, Nebimiz aleyhisselâm'ın, âlinin ve ashabının üzerine olsun.

Aziz Mü'minler! Allâh Azze ve Celle'nin ihsanıyla, aile eğitimi üzerine yazılar yayınlayacağımız Minhâc Dergisi'nin ilk sayısını, bu mübarek Ramazan ayında çıkarmış bulunmaktayız.

Rabbimizin, kendi yolunda böyle bir hizmetle bizleri meşgul etmesi, bahsetmiş olduğu en büyük nimetlerdendir. Haliyle her nimetin bir imtihanı, bir de şükrü vardır. Nimetlerin imtihanına sabretmek ve onlara şükretmekte, kul olmanın bir gereğidir. Bizler, acizliğimizi itiraf ederek, Rabbimizden güç kuvvet diliyor ve bizi şakirlerden kılmasını niyaz ediyoruz. Allâhumme âmin.

Ramazan Fırsatları:

Her şey üzerinde, tek tasarruf sahibi olan Allâh Subhânehu ve Teâlâ, zamana hükmetmiş ve birçok ameli vakitlere

bağlamıştır. Böylece Mü'minler, bir disiplin içerisinde vakitle yaşayan insânlar olmuşlardır. Günde beş vakit namaz, haftada bir gün cuma namazı, ayda üç gün Eyyam-ı Bid (aydınlık günler) oruçları ve senede bir ay Ramazan orucu...

Bunların hepsi bir gaye için takdir edilmiştir, o da Rabbimizin buyurduğu üzere:

“Ben, cinleri ve insânları ancak bana ibâdet etsinler diye yarattım.” (Zariyat: 51/56)

İbâdet şekillerimiz, zamanlara yayılmış ki, hayatımız ibâdete dönüşsün. İbâdetle kul, Rabbini anımsasın. Kalu Belâ'da verilmiş olan tevhîd misakı, böylece yerini bulsun. İbâdetlerin en büyüğü tevhîd, en güçlüsü namaz ve en terbiye edeni de oruçtur. Ramazan ayı öyle bir aydır ki, namazla orucu bu ayda bir araya toplamıştır.

Gündüzümüz oruç, gecemiz teravih namazıyla geçer. Bu ay, bütün seneyi kulluk mayasıyla mayalar. Bir senenin bütün kirini, oruçla temizler. Edilen

duâlar kabul olur, yapılan istiğfarlar yerini bulur. Mü'minler, affolunmak için dört gözle bu fırsatı bekler. Müjdelersun kardeşlerim, işte o fırsat ayı gelmiş bulunuyor.

“Her kim, inanarak ve karşılığını sırf Allâh’tan bekleyerek Ramazan orucunu tutarsa, onun geçmiş günahları bağışlanır.” (Buhâri)

İbâdetlerin formatında, kulu temizlemek vardır. İbâdet ayı olan Ramazan ayı ise, gerçekten kullara verilen en güzel fırsattır. Tabiri caizse bu ay, Rab-bimizin kullarına yaptığı yıllık bir kampanyadır. Günahların yapılandırılmasıdır. Hayatımıza bir reset atıp, her şeye yeniden başlamaktır.

Nefis sahibi her kulun, bu fırsattan faydalanması kaçınılmazdır. Kendini bu aydan mahrum eden ise, ne büyük bir zarardır. Bakınız, Nebimiz aleyhisselâm uzunca gelen hadis-i şerifinin bir kısmında şöyle buyurmaktadır:

“Cebrâil aleyhisselâm, Ramazan’a eriştiği halde, bu ayın feyzinden, bereketinden istifâde edememiş, Ramazan ayı gelip geçtiği halde, hâlâ Allâh’ın mağfiretine erişememiş ve Allâh’ın affını kazanamamış olan kula, yazıklar olsun! Burnu yere sürtsün, diye duâ etti, bende ona âmin dedim.” (Buhâri, el-Edebu’l Mufred)

Kıymetli Müslümanlar! Bizler de burnu yere sürtünenlerden olmamak için, bu ayı şuurlu bir şekilde geçirmeliyiz. Rabbimizin açtığı rahmet kapılarını, kendi ellerimizle kapatmamalıyız. Gücümüz yettiğince Ramazan ayını, ihya ayına çevirmeliyiz.

Allâh Rasûlü ve Ramazan Ayı:

Alemlere rahmet olarak gönderilen Efendimiz aleyhisselâm, kulları arasında Allâh Subhânehu ve Teâlâ’dan, en çok korkanıdır. Peygamber olması, ibâdet mükellefiyetini ondan kaldırmamış, bilakis; onu en çok ibâdet edenimiz kılmıştır. Çünkü o, ümmetine yol gösteren örnek bir kuldur. Her alanda izini takip ettiğimiz Efendimiz aleyhisselâm’ın, Ramazan ayı da, diğer aylardan farklı geçiriyor, ibâdetleri çoğalıyor, kalbi daha da yumuşuyordu.

Kur’ân-ı Kerim’in nazil olduğu bu ayda, Efendimiz aleyhisselâm, her gece Kur’ân okurdu. Cebrail aleyhisselâm’da hususi onu dinlemeye gelirdi. Her Ramazan böyle geçirdi.

Rivayet edildiğine göre Efendimiz aleyhisselâm, vefatından önceki son Ramazan’da, Kur’ân-ı Kerim’i iki defa Cebrail aleyhisselâm’a arz etmiştir. Kur’ân-ı Kerim, onun hayat şekliydi. Onun yaşantısı, zaten Kur’ân-ı Kerim’in şerhiydi. O, ümmetinin arasından en

hayırlı olan kimsenin, Kur'ân-ı Kerim'i öğrenen ve öğretenin olduğunu bildirmiştir. O, dostlarına Kur'ân ile dostluk kurmayı tavsiye etmiş ve şöyle buyurmuştur:

“Kur'ân okuyunuz. Muhakkak ki Kur'ân, kıyamet gününde arkadaşları için şefaataçı olarak gelecektir.” (Müslim)

Kur'ân ile dostluk kurmak; onu okumak, anlamak ve yaşamakla gerçekleşir. Eğer, biz ona değer verirse o da bizlere hayat verir. Ahirette ise şefaataçı olarak gelir.

İnsân, değer verdiği şeyle vaktini geçirmek ister. Bilmek gerekir ki vakit de değerlidir. Vaktimizi nerede ve ne ile geçirdiğimiz konusunda dahi bize hesap sorulacaktır. Hatırlayalım ki, zaten vakit bize ibâdet etmemiz için bahşedilmiştir. O sebeple kıymetli kardeşlerim, yapılan amellerin fazlasıyla değer bulunduğu Ramazan ayını, bizler de Kur'ân ile ihya etmeliyiz.

Evlerimizi, iş yerlerimizi ve birçok alanlarımızı, Allâh'ın kelâmının okunduğu mekânlar edinmeliyiz. Eğer Kur'ân okumayı bilmiyorsak, bu ayı fırsat bilip en yakın zamanda Kur'ân okumayı öğrenmeliyiz. Başta biraz zahmetli gelebilir, fakat sonunda elde edeceğimiz rahmet, tarifsiz bir lezzet olacaktır.

Şunu da müjdelemek isteriz ki, Efendimiz aleyhisselâm; Kur'ân'ı zorlanarak okuyan kişiye, iki kat ecir olduğunu vurgulamıştır. Kur'ân'ın sadece bir harfine en az on hasene verilir. Kim bilir, Ramazan ayında bu sayı on binleri bulur. Çünkü, biliyoruz ki bizim rahmeti gazabını aşmış olan yüceler yücesi Rabbimiz var. Kaldı ki, Ramazan ayını biz kulları-

na lutfetmesi rahmetinden değil midir?

Tevhîd davetçisi olan Peygamberimiz, ayrıca bu ayda çokça cömert olurdu. Kendisinden bir şey isteyen kiramaz, elinde ne varsa paylaşırdı. Bu ayda, dostlarına infak etmelerini ve insânlara iftar vermelerini önermiştir. Bunun için güç kuvvet bulamayanlara dahi, bir hurma bile olsa insânlarla paylaşımlarını söylemiştir. Cimrilik, Müslüman'a hiç yakışmayan bir hastalıktır. Müslüman şahıs, Allâh'ın kendisine verdiği rızkı insânlarla paylaşandır. Ramazan ayı bu hastalığa şifa olabilir. Fakat asıl cimri olan kişiyi Rasullullah Sallâhu Aleyhi ve Sellem şöyle ifade etmiştir:

“Cimri, yanında adım anıldığı halde bana salât etmeyendir.” (Tirmizi)

Gelin, öyleyse bizlerde şu an Efendimize bir salavat getirelim. Salât ve selâm Allâh'ın Rasulü Muhammed'in üzeri olsun.

Oruç Fırsattır:

Ramazan ayının ana teması oruçtur. Bu ayı oruçla geçirmek, her Müslüman'a farzdır. Bu farziyet, hicretin ikinci yılı, Şaban ayında Rabbimiz tarafından karar kılınmıştır. Allâh'u Tealâ, oruçla bizler için zorluk değil, kolaylık dilemiştir. Hem ruhumuzu, hem de bedenimizi oruçla terbiye etmiştir. Oruç, insânlara sabrı öğreten bir muallimdir aslında.

Sabır, hayatımızın her alanında karşımıza çıkan bir gereksinimdir. Çünkü, dünya hayatı hep meşakkatlerle doludur. Bizler, bu hayata ancak sabırla tutunabiliriz. O nedenle dünya darına, Dâru's-Sabr denmiştir. Sabrı hayat yapabilen, sebatkârlar, Allâh Subhânehu

ve Teâlâ ile beraberdir.

Rabbimiz şöyle buyuruyor:

“Muhakkak ki Allâh, sabredenlerle beraberdir.” (Bakara: 2/153)

Sabır, bütün ibâdetler için gerekli olan bir ahlak kuralıdır. Çünkü, bütün ibâdetlerin içersinde nefsi itaate zorlamak vardır. Bu itaat, Rabbimizin emirlerine olan itaattir. Misalen; Allâh Azze ve Celle, Müslümanlara namaz kılmayı emretmiş, Müslümanlar da onun bu emrine boyun eğmiştir. Yine Rabbimiz, zinadan uzak kalmayı emretmiş, Müslümanlar da nefislerine basarak Rabbi-

beraber gelmiştir. Sabırsızlık ise çoğu zaman hüznü getirmiştir. Eğer oruca sabredersek, kazanacağımız şey, en büyük ödül olan cennettir. Oruç, cenneti kazanmak için bir fırsattır. Efendimiz aleyhisselâm, oruç tutan Müslümanları şöyle müjdelemiştir.

“Cennetin sekiz kapısı vardır. Onda bir kapı vardır ki, ona Reyyan denir. Ondan ancak oruç tutanlar girerler” (Buhari, Müslim)

Ramazan orucu dışında, nafile olarak tutulan birçok oruç vardır. Bunların hepsi, Efendimiz aleyhisselâm'ın sünnetidir. Nafile ibâdetler, farz ibâ-

mizin emrine boyun eğmişlerdir. Yani Müslümanlar, sabır tavında güçlenen insânlardır.

Özetle deriz ki: “Kul, kul olmaz sabır olmadıkça, sabır güç bulmaz oruç tutmadıkça.”

Kazanılan şeyler, her zaman sabırla

detler gibi değildir. Farz ibâdetler, mükellef olan her kuldân istenir, fakat nafile ibâdetleri ancak, nuruna nur katmak isteyenler yerine getirir. O sebeple nafile ibâdetlere sarılmak, imânın kemalindedir.

Nafile ibâdetlerin bir özelliği de, kul-

ları farz olan ibâdetlere hazırlamasıdır. Bir kul, nafîle ibâdetleri yerine getiriyorsa, muhakkak farz olan ibâdetlerini kolaylıkla yerine getirebilir. Örnek olarak pazartesi ve perşembe günü tutulan oruçlar, Ramazan ayında ki oruçlar için bir hazırlık olabilir. Belki, her hafta bu nafileyi yerine getiremeye biliriz, ama elimizden geldiğince bu amele sarılırsak, görülecektir ki, Ramazan ayı geldiğinde gerçekten oruç bizim için kolaylaşacaktır. Biliyorsunuz ki kolaylaştırmak, Efendimiz aleyhisselâm'ın sünnetidir.

Duâların Kabul Olma Fırsatı:

Allâh Azze ve Celle, kullarına yakın olandır. Kendisine duâ edildiğinde, icabet edeceğini bizlere Kur'ân-ı Azîmü's Şân'da bildirmiştir. O, (c.c) hiçbir aracıya ihtiyaç duymaksızın, duâlarımızı işiten ve kabul edendir.

Bazı özel zamanları da, duâların kabulü için sebep kılmıştır. O vakitler, mübarek vakitlerdir. Ramazan ayı da kıymetli kardeşlerim, duâların kabul olması için sebep kılınmış olan özel bir aydır.

Kulun, bu ayda sürekli ibâdetle meşgul olması, onu duâlarının kabul olmasına yakınlaştırmıştır. İnanıyoruz ki, Ramazan ayını güzel değerlendiren Müslüman'ın, muhakkak kabul olunan bir duâsı vardır. Özellikle oruçlunu iftar edeceği vakit duâların kabul olunduğu bir vakittir. Efendimiz aleyhisselâm bu konu hakkında şöyle buyurmuştur.

“Muhakkak ki, oruçlunun iftar edeceği zaman, reddedilmeyen, bir duâsı vardır.” (Buhârî)

Duâ etmenin, insân psikoloji üze-

rinde büyük etkileri olduğu söylenir. Çünkü, insân zayıf yaratılmış olan bir varlıktır. En zor anında, her zaman sonsuz bir güce sığınmayı istemiştir. Bu, Rabbimizin fıtratımıza yerleştirdiği bir içgüdüdür.

Kul, duâ ile ihtiyaçlarını Rabbinden temin ettiği gibi, aynı zaman da O'na (c.c) ibâdet etmiş olur. Çünkü bu amelin altında, her şeyin malikinin yalnızca Allâh Subhânehu ve Tela olduğunun kabul etmek vardır.

Kulun kendi acziyetini kabul edip, her şeye sadece Allâh'ın gücünün yetebileceğini kabul etmek vardır. Burada Allâh Azze ve Celle'yi tevhid etmek vardır, kıymetli kardeşlerim. O sebeble duâ, en büyük ibâdettir ve bu amel, Allâh'tan başka kime yapılırsa yapılsın şirkettir. Allâh, bizleri ve neslimizi korusun. Allâhumme âmin.

Duâ'nın Âdabı:

Burada kısa bir şekilde duâ etmenin adabından bahsetmemiz yerinde olacaktır. Eğer, bu âdab üzere Rabbimize duâ edersek, karşılığını bulmamız o derece güçlenecektir. Duâ adabını maddeler halinde sıralarsak şunları söyleyebiliriz:

- Duâ etmeye başlarken, muhakkak Rabbimizi tazim eden sözler kurmalıyız. Besmele, hamdele ve salvele gibi.
- Duâ ederken, o anda Rabbimizin muhakkak bizi duyduğunu düşünerek duâ etmeliyiz.
- Duâ ettiğimiz konuyla alakalı, Rabbimiz Azze ve Celle'nin güzel isimlerini anarak duâ edebiliriz. Mesela,

hayırlı rızık isterken; “er-Rezzâk olan Allâh’ım, bana rızıkımı helalinden temin et!” gibi.

- Duâ ederken, yapmacık ve şiirimsi kelimelerle değil, bilakis içimizden geldiği gibi özgün bir şekilde duâ etmeliyiz.

- Duâ edeceğimiz konu, istenmesi caiz ve mümkün olan şeyler hakkında olmalıdır.

- Duâların kabul olduğu vakitleri öğrenip, o vakitlerde duâ etmeliyiz.

- Duâ ederken içten yalvararak ve gözyaşı dökerek duâ edebiliriz.

- Duâ ettikten sonra; “ben duâ ettim ama kabul olmadı!” dememeli. Çünkü duâların kabulünde bir zaman ve bir hikmet vardır. Bizler Allâh’ın kesinlikle duâlarımıza icabet edeceğine iman ederek duâ etmeliyiz.

- Duâ etmeleri için anne babalarımıza, hocalarımıza ve Müslüman kardeşlerimize ricada bulunabiliriz.

- Duâ ederken, Kur’ân ve Sünnet’te gelen duâları söyleye biliriz. Mesela, Yunus aleyhisselâm’ın balığın karnındayken etmiş olduğu duâ bu cihettendir. Tirmizi’de geçen bir hadis-i şerifte, Rasûlullâh Sallallâhu Aleyhi ve Sellem bu lafızlar ile duâ edenin, duâsının kabul olacağını haber vermiştir.

“Allâh’ım Sen’den başka hiçbir ilah yoktur. Sen her türlü noksanlıklardan münezzehsin. Şüphesiz ben, nefesine zulmedenlerden oldum.”

Bu duâlar, kabul olunmuş duâlardır. Kur’ân ve Sünnette bunun gibi birçok duâ bulunmaktadır. Dilimizi, onlar ile

zenginleştirmemiz duâlarımızın kabulüne yardımcı olabilir. Bu vesileyle, sizlerden duâlarınızda bu garip kardeşinize de yer vermenizi isterim.

Bağışlanma Fırsatı:

Rasûlullâh Sallâhu Aleyhi ve Sellem, işlenen bir kötülükten sonra, hemen bir iyilik yapmamızı önermiştir. Çünkü, yapılan iyiliklerin, kötülükleri gidereceğini bizlere haber vermiştir.

Kıymetli kardeşlerim! Bu noktada, Ramazan ayı ilk gününden son gününe, gecesinden gündüzüne kadar, iyilikle geçen bir aydır. Ayrıca, şeytanların hapsolunduğu ve nefislerin takva zinciriyle bağlandığı bir aydır, Ramazan ayı. Rabbimiz Allâh Azze ve Celle, muhakkak ki böyle bir ayda günahlarımızı bağışlayacaktır. Yeter ki bizler af dilemeyi bilelim.

Dikkat çekmek isterim ki, bağışlanmak için sadece bu aya erişmek yeterli olmaz. Rabbimizin mağfiretine mahzar olabilmek için, günahlarımıza gerçek bir nasuh tevbesiyle tevbe etmeliyiz. Bu şekilde tevbe etmediğimiz takdirde, Ramazan ayında bağışlanmayı beklememiz, çok isabetli olmayacaktır. Her şey bir sebebe bağlı olduğu gibi, edilen tevbelerin kabul olması da, belli şartlara bağlıdır. Kısaca onları şu şekilde sıralandırabiliriz:

Birincisi; öncelikle o günah hakkında kalbimizde gerçekten bir pişmanlık duymalıyız.

İkincisi; artık o günaha dönmek için kesin bir karar vermeliyiz.

Üçüncüsü; o kötü amelin yerine hemen hayırlı bir amel işlemeliyiz.

Dördüncüsü ise; o günah ile bir kul hakkına girdiysek, o kulla helalleşmeliyiz.

Tevbenin şartları hakkında belki birçok şey daha söylenebilir. Fakat genel itibariyle bu şartlar yerine geldiğinde, umarız ki Allâh Subhânehu ve Teâla kulunu bağışlayacaktır.

Bağışlanmanın ve fahşadan kurtulmanın en güzel yolu, gözümüzün nuru olan namazdır. Onsuz, bir an dahi düşünemediği gibi, onsuz bir Ramazan'da düşünülemez.

Bu ayda farz namazlarımızın yanına, birde Sünnet'te gelen nafile namazlarımızı ekleyebiliriz. Başta bu ayı simgeleyen teravih namazına, sekiz rekat dahi olsa her gece kılmaya gayret etmeliyiz.

Bununla beraber, hatırladığımız günahlarımız için, iki rekat tevbe namazı kılabiliriz. Elimizden geliyorsa, evden çıkmadan önce kuşluk namazı dediğimiz, duha namazını kılabiliriz. Belki, böylece Ramazan'dan sonrada bu namazlar bizim için bir alışkanlık haline gelebilir. Umarız ki, bizler de namaz ile Rabbimizi zikredebilen ve günahlardan korunan kullardan oluruz.

“Kitaptan sana vahyedileni oku, namazı özenle kıl. Kuşkusuz namaz

hayasızlıktan ve kötülükten meneder. Allâh'ı anmak her şeyden önemlidir. Allâh yaptıklarınızı bilir.” (Ankebût: 29/45)

Son olarak, kulun bağışlanma yoluna ulaştıracak güzel bir yöntemde, nefis muhasebesi yapmaktır. Nefis muhasebesi yapmak, hesap günü gelmeden evvel, nefislerimizi düzeltmemize faydalı olacaktır. Böyle yapmakla kul, işlemiş olduğu günahlarının farkına varabilir. Ve daha sonrasında, o günahlarından arınmak için çaba sarf edebilir.

Nefis muhasebesinin kula en büyük getirisinden birisi de, niyetleri düzeltmeye çalışmak olur. Biliyoruz ki, meydana gelen ameller, niyetlerden oluşur. Ramazan ayı, işlemiş olduğumuz amelleri, tefekkür edebileceğimiz, iyi bir fırsattır. Ramazan ayı geçirmiş olduğumuz bir seneyi muhasebe edebilmemiz için iyi bir fırsattır. Hatta Ramazan ayı, koca ömrümüzü muhasebe edebileceğimiz en iyi fırsattır. Bizler, önümüzdeki Ramazan'da şu fani dünyada olup olmayacağımızı bilmiyoruz.

Öyleyse, her namazımızı son namazımız ve her Ramazan'ı da son Ramazan'ımız bilerek haklarını vermeye çalışırsak çok kazanacağız. Rabbimiz bizleri çok kazananlardan kılsın. Allâhumme âmin.

Başta ve sonda hamd Allâh'a mahsustur. Salât ve selâm, O'nun (c.c) güzide Nebisine olsun. Yazımızın ulaştığı ve de ulaşmadığı bütün Müslümanlara da hayırlı Ramazanlar dilerim. Bağışlanmak ümidiyle. Selâmetle kalın. Allâh'a emanet olun.

DÜĞME

Günlerden bir gün kucağıma oturan minik kızım minicik elini gömleğimin düğmesine götürerek "bu ne?" diye sordu.

O günlerde "bu ne?" cümlesi onun en değerli cümlesi gibiydi. Her neye gözü takılsa ve eli gitse hemen bizlere yönelttiği cümle; "bu ne?" idi.

Aslında onun bu cümleciği bizleri sıkımsıyor, bilakis daha bir keyiflendiriyordu. Yeni gözünü açtığı dünyayı tanımaaya çalışsan minicik yavrumuza etraftakileri tanıtıyor ve yeni dünyadan bahsediyorduk. Onun için "bu ne?" sorusunu sormak ve cevabını beklemek bir oyun gibiydi ve biz bu oyunu onunla birlikte her gün oynuyorduk.

Gömleğimin düğmesini gösterip; "bu ne?" dediğinde yine keyif almış bir baba olarak; "o, düğme kızım!" dedim.

Ardından bir sonraki düğmeyi göstererek tekrar sordu:

"Bu ne?"

Ben tekrar; "o, düğme..!" dedim.

Hemen diğer düğmeye geçti ve tekrar sordu:

"Bu ne?"

Ben tekrar; "...düğme..!" dedim.

O, yukardan aşağıya teker teker gömleğimin düğmelerini soruyordu:

"Bu ne?"

"Bu ne?"

...

Ben de her seferinde aynı cevabı veriyordum:

"O, düğme kızım!"

"O, düğme..!"

...

“Bu ne?” oyununda bugün düğmeyi öğreniyorduk.

Kızım gömleğimin son düğmesine gelince sustu ve sormadı. Anlaşılan “bu ne?” sırası bana geçmişti.

Bu seferde ben sordum:

“Kızım, bu ne?”

Sanki kırk yıldır biliyormuş edasıyla cevap verdi:

“Düğme.”

...

Değerli anneler ve babalar!

Ey ümmetin evlatlarını yetiştirecek muallimler ve muallimeler!

Biliniz ki evlatlarımız, bizler için birer imtihan vesilesidir. Tüm imtihanlardan olduğu gibi, yine evlat imtihanından da üzümümüzün akıyla geçmemiz gerekiyor. Bu imtihanlardan üzümümüzün akıyla geçebilmek için de elbette belirli özellikler var; “sabır” ise onlardan sadece bir tanesi.

Sabır, bir Müslüman'ın en önemli vasıflarından, en değerli özelliklerindedir. Çünkü bu fani dünya, sabır dünyasıdır. Bizler de sabır dünyasında imtihan gereği bulunanlar olarak sabredenlerden olacağız ki; Rabbiniz, sabredeneri seviyor ve sabredenerle birlikte...

Bizler de bir imtihan gereği olarak bizlere emanet edilen yavrularımıza karşı da sabırlı olacağız, sabrı kuşanacağız.

Bu sabır, bazen onlara bir şeyleri öğretiyorken olacağı gibi; bazen yaptıkları bir yaramazlık karşısında olacak. Yine bazen hasta olduklarında olurken; bazen de kişisel ihtiyaçlarını giderirken olacak...

Ama gözlerimizin nuru, kalplerimiz meşvesi olan evlatlarımızla “sabır imtihanımız” sürekli ve sürekli devam edecek; bir düğmeden diğerine geçer gibi...

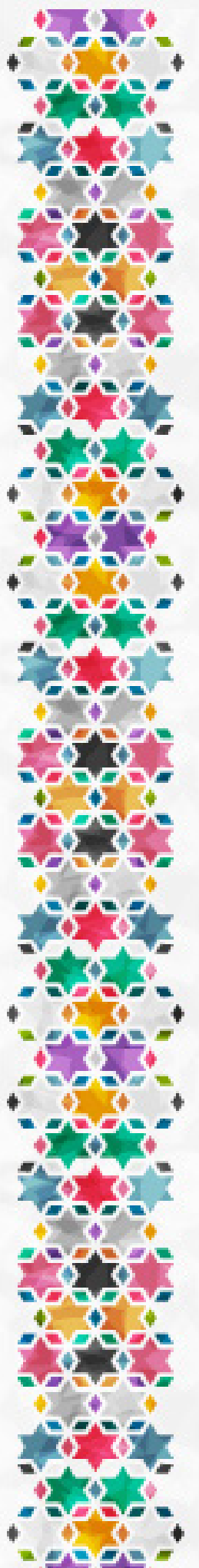
Onlar büyüseler de, onların çocukları için de imtihanlar hiç bitmeyecek, belki daha da büyüyecek...

Bizler de zamanlar ve mekanlar değişse de “sabır” hatta “sabbar” olmağa devam edeceğiz, devam etmeliyiz...

Sabredenerlere selâm ve dua ile...

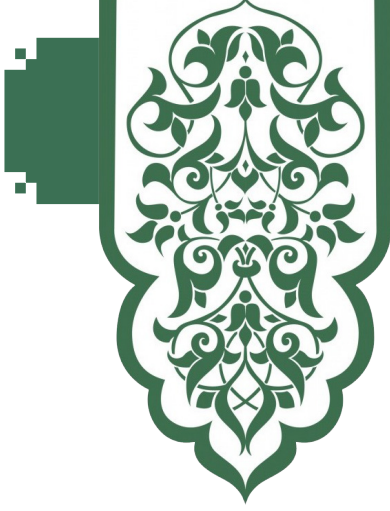
Hakan Emin.

“Kulun, kula olan kulluğunu kaldırmaktır
hedefimiz yeryüzünde,
Yıldırılmaz bizi bu dâvada gelen;
ölüm, sürgün, hapis ve işkence,
Ölüm şehâdetdir, sürgün seyahattir,
hapis uzlettir, işkence istiğfardır bize,
Ne mutludur ki, el-Hakk olanı tevhîd edip,
bu dâvada cihâd edenlere.”

Kaan Sâlih.

İRŞAD VAKTİ

NASIL BİR RAMAZAN

Ali Eren

Müminlere bağışlanma fırsatları yaratan, Allâh Azze ve Celle'nin adıyla... Allâh'a hamd, Rasûlü'ne salât ve selâm olsun.

Yazımızın henüz başında şunu belirtmek isteriz ki; Minhâc Dergimizin birinci sayısını, ayların en hayırlısı olan Ramazan ayında bizlere nasip eyleyen Rabbimize hamdüsenalar olsun.

Elhamdülillah bizler, bu iki sevincin mutluluğunu yaşamaktayız.

Hazırlamış olduğumuz bu sayımızda, siz değerli okuyucularımız için Ramazan ayından bahsedeceğiz, inşaallâh. Rabbimizden temennimiz, mübârek Ramazan ayından bahseden bu sayımızı bereketli kılmasıdır. Allâhumme Âmin.

Sonsuz merhamet sahibi yüce Allâh, günâhlara dalmış olan kullarının kurtuluşu için birçok fırsatlar yaratmıştır. Şirkin dışında kalan her bir günâhın bağışlanacağını buyuran Rabbimiz, bağışlanma yollarını Kur’ân-ı Kerîm ve Sünnet-i Seniyye’de, bizlere göstermiştir. Artık kula düşen, bu fırsatlardan istifâde ederek, Rabbinin rızasını celp etmesidir.

Bağışlanmamıza vesile olacak fırsatlardan biri de mübârek Ramazan ayıdır. Bu ay öylesine mübârektir ki Kur’ân-ı Kerîm bu ayda nâzil olmuştur. Allâh’u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Ramazan ayı öyle bir aydır ki, insânlara doğruyu bildiren doğruluğa ait apaçık delillerden ibaret olan hakla bâtılı ayırt eden Kur’ân bu ayda indirildi.” (Bakara: 2/185)

Ramazan ayında, Allâh’u Teâlâ’nın rahmet kapıları kulları için açılır ve şeytanlar zincirlere vurulur. Ebû Hüreyre radîyallâhu anh’den rivâyet edildiğine göre Rasûlullâh aleyhisselâm şöyle buyurmaktadır:

“Ramazan ayı girdiğinde cennet kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır ve şeytanlar bağlanır.” (Buhari, Müslim)

İslâm orduları bu ayda zaferlere ulaşmış, fetihler gerçekleştirmiştir. Bedrin zaferi, Mekke’nin fethi, Tebük gazvesi, Kadisiyye zaferi, Endülüs’ün fethi, elde edilen bu zaferlerden sadece bir kaçıdır. Böylelikle, Ramazan ayının ümmetimiz için bir zafer ve fetih ayı olduğu da gözden kaçmamış oluyor.

Ramazan ayının, İslâm dinindeki yeri ve önemi, tüm açıklığıyla ortadadır. Peki, bizler bu mübârek aya ne kadar

önem veriyoruz? İşte bu, Ramazan ayına gösterdiğimiz ilgi ve alâka ile anlaşılacaktır.

Gelin hep birlikte; “tekrardan nasib olan bu Ramazan ayını nasıl geçirebiliriz, bu ayın bereketinden nasıl faydalanabiliriz?” sorusuna maddeler ile cevap arayalım.

Oruç ile Bir Ramazan:

Birinci maddemiz olarak orucu ele aldık; çünkü Ramazan ayı oruç ayıdır. İmân etmiş bir Müslüman’ın, Ramazan ayını oruçsuz geçirmesi düşünülemez. Bu ayda oruç tutmak, Allâh’u Teâlâ’nın kesin bir emridir. Nitekim O, şöyle buyurmaktadır:

“Ey îmân edenler! Oruç sizden önce gelip geçmiş ümmetlere farz kılındığı gibi size de farz kılındı. Umulur ki korunursunuz.” (Bakara: 2/183)

Oruç kelimesinin Arap lügatindeki karşılığı, ‘savm’dır. Savm (siyam) lügatte; “tutmak, alıkoymak” manalarına gelir. İstilahta ise; “imsak ile iftar arasındaki süre zarfında, ibâdet niyetiyle yemeden, içmeden ve cinsel ilişkidenden uzak durmayı ifade eder.”

Bir kul için oruç, hikmeti saymakla bitmeyecek ibâdetlerden biridir. Günâhlardan, süfli arzulardan, malayanıdan, boş tartışmalardan uzak durmaya bir sebeptir. Normalde aç kalan bir insân agresifleşir, sabırsız bir hâl alır. Ancak gerçek manada tutulan bir oruç, kişiye sukunet verir ve ibâdetlerin huşu içinde yapılmasını sağlar. Ayrıca oruç, insânın sabrının artmasına da bir vesiledir. Nebimiz aleyhisselâm şöyle buyurmaktadır:

“Her şeyin bir zekâtı vardır. Bedenin zekâtı da oruçtur. Oruç sabrın yarısıdır.” (İbni Mâce)

İhlâs ile tutulan bir orucun kazanacağı ecrin de yeri apayrıdır. Kul, Rabbi için aç ve susuz kalır, nefsinin mübâh dahi olsa- tatlı arzulardan alıkoymaz. Bunun karşılığı olarak da Rabbinin ona sunacağı nice mükâfatlar vardır. Rasûlullâh aleyhisselâm şöyle buyurur:

Aziz ve Celîl olan Allâh: **“İnsânın oruç dışında her ameli kendisi içindir. Oruç benim içindir, mükâfatını da ben vereceğim”** buyurmuştur...” (Buhari, Müslim)

Böylesi bir ecirden mahrum kalmak şaşılacak şey doğrusu...

Ancak, bu ecire nâil olmanın da elbette ki şartları vardır. Evet, oruç ibâdetinin asgari şartı yeme, içme ve cinsel ilişkiden uzak durmadır. Bunu gerçekleştiren bir kul, üzerindeki mü-

kellefiyeti kaldırmıştır. Lâkin, orucun şartlarını bununla sınırlandırmak doğru olmayacaktır. Orucun, bedenimize ve ruhumuza fayda vermesini istiyorsak onu güzel muhafaza etmemiz gerekir.

İnsân, oruçluyken midesini ve cinsel uzvunu koruduğu gibi, elini ayağını, dilini dudağını da korumalıdır ki tuttuğu oruçtan tam bir fayda görsün. Örneğin; oruçlunun, dilini gıybetten ve yalandan, kulağını fısktan, gözlerini haramdan koruması gerekir. Bu şekilde tutulan bir oruç, kişinin sevab kazanmasına vesile olurken, mâneviyatını da olumlu yönde etkileyecektir.

Öyleyse tutulan orucu, kişiye sağlayacağı faydaya göre, üç şekilde inceleyebiliriz:

- 1) Tutulan oruç, kişinin üzerinden oruç farziyatını kaldırır.
- 2) Tutulan oruç, kişinin ecir elde etmesini sağlar.

3) Tutulan oruç, kişinin hayatına manevi bir canlılık katar.

Bu faydalar, tutulan oruca göre değişim göstermektedir. Peki, bizler hangi faydaya veya faydalara tâlibiz? Rabbimiz, eriştiğimiz şu Ramazan ayında, bizlere ve ehlimize hakkıyla oruç tutmayı nasip eylesin. Allâhumme Âmin.

Kur'ân-ı Kerîm ile Bir Ramazan:

Mâlumdur ki Ramazan, Kur'ân-ı Kerîm ayıdır. Kur'ân-ı Kerîm bu ayda indirilmiştir. Allâh'ü Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Ramazan ayı, insânlara yol gösterici, doğrunun ve doğruyu eğriden ayırmının açık delilleri olarak Kur'ân'ın indirildiği aydır.” (Bakara: 2/185)

Rabbimizin kelâmı olan Kur'ân-ı Kerîm, Müslümanlar için doğru yolu gösteren bir rehber, tüm İnsânlık için ise bir hidâyet kaynağıdır. Allâh'ü Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Sana her şeyi açıklayan, hidâyet ve rahmet, Müslümanlara da bir müjde olan kitabı indirdik.” (Nahl: 16/89)

Hidâyet kaynağı olarak gönderilen

Kur'ân-ı Kerîm'i okumanın fazîleti oldukça fazladır. Rabbimiz, O'nu okuyana, okuduğu harf adetince sevab verecektir. Rasûlullâh aleyhisselâm şöyle buyurmaktadır:

“Kim, Kur'ân-ı Kerîm'den bir harf okursa, onun için bir iyilik sevabı vardır. Her bir iyiliğin karşılığı da on sevaptır. Ben, elif lâm mîm bir harftir demiyorum; bilâkis elif bir harftir, lâm bir harftir, mîm de bir harftir.” (Tirmizi)

O, kendisini okuyanların en yakın dostu, âhiretteki şefaataçısıdır. Nebimiz aleyhisselâm şöyle buyurmaktadır:

“Kur'ân okuyunuz. Çünkü Kur'ân, kıyâmet gününde kendisini okuyanlara şefaataç olarak gelecektir” (Müslim)

Kur'ân-ı Kerîm okumanın fazîletine dair rivâyetler saymakla bitmeyecektir. Ancak, ne acıdır ki gündelik meşgalelerin arttığı şu zaman diliminde, Kur'ân-ı Kerîm'i açıp okuyanların sayısı pek azdır. Günün yorgunluğu ve stresi, haramlar, gâfil yaşam...

İnsânı bitkin bir hâle getirmektedir. O bitkinlikle evine gelen şahıs, ailesine bile pek vakit ayıramadan yatağın yolunu tutmaktadır. Normal yaşantı böyle gaflet ile akıp giderken, Rabbimizin karşımıza çıkarmış olduğu mübârek Ramazan-ı Şerif, bizim için tam bir rahmettir. Bu sebeple ki kendisi fırsat ayıdır. Kapımızı tekrardan çalan bu ayda, Kur'ân-ı Kerîm'e var gücümüzle sarılmamızın tam zamanıdır. Ancak her şeyin bir usûlü olduğu gibi Kur'ân-ı Kerîm'i okumanın da bir usûlü vardır. Bilindiği gibi, abdestli bir şekilde, tertil üzere okumak başlıca yapılması gere-

kenlerdir. Lâkin, bizim değinmek istediğimiz nokta bu değil. Asıl değinmek istediğimiz nokta, Kur'ân-ı Kerîm'in fehmederek okunması ve hayata yansıtılmasıdır. İşte, böyle yapıldığı takdirde, Kur'ân-ı Kerîm'den istifâde edinilecektir. Sahâbemizden İbni Mesud radiyAllâhu anhu, Kur'ân'ı öğrenirken bir usûl tâkip etmiştir. O usûl hakkında şöyle demiştir:

“Bizden bir kişi; on âyet öğrenince, onların manalarını kavrayıp onunla amel edinceye kadar bu on âyeti bırakıp başkalarına geçmezdi.” (Kurtubî; İbn Kesîr)

Allâh nasib ederse, bu mübârek Ramazan ayında da Kur'ân-ı Kerîm okumalarımız olacaktır. Elbette ki Rabbimiz, Kur'ân-ı Kerîm'i tefekkür etmeksizin Arapça olarak kiraât edene, ecrini verecektir. Hadiste de geçtiği üzere, kiraât edenin her harfine on sevab vardır. Ancak Sahâbe'nin yaptığı gibi, Kur'ân-ı Kerîm'i tefekkür ederek ve hayatımıza yansıtarak okursak O'ndan gerçek manada faydalanmış oluruz. O, Müslümanlar için dosdoğru bir rehberdir ve kendisiyle amel edildiğinde ancak kişiyi doğru yola iletacaktır. İşte bu sebeptendir ki; “Kur'ân-ı Kerîm'i okuduk, hatmettik, bitti!” değil; “okuduk, anladık ve amel ettik” demeliyiz.

Öte yandan, Kur'ân-ı Kerîm okudukları halde bedbaht olanlar da çıkacaktır. Onlar, yüce Kitâb'ı okumuş, hıfzetmiş ancak amel etmemişlerdir. Nebimiz aleyhisselâm şöyle buyurmaktadır:

“Allâh, şu Kur'ân'la bazı kavimleri yükseltir; bazılarını da alçaltır.” (Müslim)

Anlaşılabacağı üzere, Kur'ân-ı Kerîm, okunup anlaşılması ve hayat nizâmı

yapılması için indirilmiştir. Bizler de, bu Ramazan ayında bunu göz önünde bulundurursak, Kur'ân-ı Kerîm'in birçok faydasına şahit olacağız, inşâllâh. Allâh'u Teâlâ bizlere, Kur'ân ile bereketlenen bir Ramazan ihsan eylesin. Allâhumme Âmin.

Amel ile Bir Ramazan:

Bilindiği üzere, îmân her şeyin başıdır. Rabbimiz, îmân ehli olmayan kim seden asla râzı olmayacaktır. Kur'ân'a ve Sünnet'e baktığımızda da görmekteyiz ki; îmânın hemen ardından amel zikredilmiştir. Bu konuyla alâkalı bazı âyet-i kerimeler şunlardır:

“Ancak, îmân edip de sâlih amel işleyenler...” (Asr: 103/3)

“Şüphesiz, îmân edip, sâlih amel işleyenler var ya; işte onlar yaratılmışların en hayırlısıdır.” (Beyine: 98/7)

“Îmân edip sâlih amel işleyenler ise cennetliklerdir. Onlar orada ebedi kalacaklardır.” (Bakara: 2/82)

Allâh'u Teâlâ'nın sevip râzı olduğu her iş, sâlih amel olarak isimlendirilir. Kur'ân ve Sünnet'e bağlı olarak yapılacak her bir amel, sâlih ameldir ve Mü'min'in kabirdeki dostudur. Nitekim Rasûlullâh aleyhisselâm şöyle buyurmaktadır:

“Ölüyü, (mezara kadar) üç şey takip eder: Ailesi, malı ve ameli. Bunlardan ikisi geri döner, biri bakî kalır; ailesi ve malı geri döner, ameli kendisiyle bakî kalır.” (Buhari, Müslim)

Sağlıklı olmayan bir ağaçtan meyve beklemek, kuru bir temennidir. Mü'min'in îmânını bir ağaç olarak düşü-

nürsek; ortaya koyacağı sâlih ameller, o ağacın verimli dallarıdır. Öyle ki meyvesi boldur. Ortaya çıkan güzel ameller, kişideki î mânın sağlığına delâlet eder. Allâh’u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“Allâh’ın, hoş bir sözü kökü sağlam, dalları göğe doğru olan, Rabbinin izniyle her zaman meyve veren hoş bir ağaca benzeterek nasıl misâl verdiğini görmüyor musun? İnsânlar ibret alsın diye Allâh onlara misâl gösteriyor.”

(İbrâhim: 14/24-25)

Yukarıdaki âyet hakkında Mücahid ve İbn Cüreyc der ki: “Hoş sözden kasıt î mân’dır.” Yani î mân, hoş bir ağaca benzetilmiştir.

Dahhâk, Said bin Cübeyr, İkrime, Katâde ve birçoklarının söylediğine göre de; “göğe doğru uzanan dallar, Mü’min’in sâlih amelleridir. Onlar göğe yükselir.”

Yapabileceğimiz sâlih amellere birçok örnek verebiliriz: İhlâs ile kılınacak farz ve nâfile namazlar -bu aya özel olan terâvih namazları-, günlük yapılacak zikirler, ilmî çalışmalar, sakince yapılacak bir saatlik bir tefekkür... Hatta bir Müslüman’a yapılacak tebessüm dahi sâlih amel olarak nitelendirilebilir. Kısacası Rabbinizin râzı olacağı amel-lerin hepsi, sâlih amel çerçevesindedir.

Şunu da hatırlatmakta fayda var ki; bu sâlih amellerde asıl olan, çokluk değil, devamlılıktır. Yani amellerimiz az bile olsa, sebât etmemiz gerekir.

Ey hayra tâlib olan kardeşim! Bize bahşedilen bu Ramazan ayında, sâlih amel işlemeye özen gösterelim. Bin aydan daha hayırlı bir geceyi bünyesinde barındıran bu ayda, vakti iyi de-

ğerlendirelim. Nefsimizi hayır işlerine yoğunlaştıralım. Ve ehlimizi de bu sâlih amellere teşvik edelim. Lâkin unutmayalım ki; kişinin sözünden önce hâline itibar edilir. Sert bakışlar ve kızgın nasihatlerden evvel, kendimiz sâlih amellerde bulunarak onlara güzel bir örnek olalım. Ne de olsa insânlar, hoş bir ağacın hem gölgesinden faydalanır hem de meyvesinden. Rabbiniz bizleri, Tevhîd ağacını meyvelerle süsleyecek olanlardan eylesin. Allâhumme âmin.

Duâ ile Bir Ramazan:

Duâ kelimesi, “çağırarak, seslenmek, istemek, yardım beklemek” manalarına gelmektedir. Bu bağlamda, Rabbinize iltica etmemiz, hâlimizi O’na sunarak O’ndan medet ummamız, bir duâdır. Duânın İslâm’daki yeri ve önemi öylesine büyüktür ki anlatacak olsak sayfalara sığmaz. Rabbiniz Al-lâh’u Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“De ki: Duânız olmasa, Rabbin size ne diye değer versin?” (Furkan: 25/77)

Subhânallâh! Bu nasıl bir eylemdir ki Rabbiniz onu yapmayan kullarını ‘değersiz’ olarak vafediyor. Burada biraz durup, dikkatlice düşünülmesi gerekir. Duâ, uğruna yaşadığımız Rabbiniz’in katında çok önemli bir yere sâhiptir. Peki, bizim katımızdaki değeri nedir? Bu sorunun cevabını bulmak oldukça basit.

Bizim için duânın değeri, hayatımızda işkâl ettiği yer kadardır. Oysaki Nebimiz aleyhisselâm’ın hayatına baktığımızda, dilinin dâima duâlı olduğunu görmekteyiz. O aleyhisselâm, her hâlinde Rabbiyle beraberdi. Her anında O’na sığınıyor, yapacağı her işte O’ndan

yardım istiyordu. Bu yaptığını da ibâdet olarak adlandırıyordu. Nitekim O aleyhisselâm, şöyle buyurmaktadır:

“Duâ ibâdetin özüdür.” (Tirmizi)

Rasûlullâh aleyhisselâm, bizim için en güzel örnektir. O’nun (Aleyhisselâm) nasıl örnek alındığını bizlere en güzel öğreten de Sahâbe radîyallâhu anhum’dur. Onlar için, duâ edilecek, ihtiyaç istenecek tek zât Allâh’u Teâlâ’ydı. Bu sebeple, O(Aleyhisselâm) ayak kabı bağcıklarına varıncaya kadar tüm ihtiyaçlarını yalnızca Allâh’u Teâlâ’dan istemeyi biz ümmetine bildirmiştir. Nasıl böyle olmasın ki? Rabbimiz Azze ve Celle’nin es-Samed isminin manası; ‘hiçbir şeye ihtiyacı olmayan, herkesin kendisine ihtiyaç duyduğu’ değil midir? İşte bu sebeple ki Muhammed aleyhisselâm ve Sahâbe radîyallâhu anhum, duâ konusunda çok hassas idiler. Öyleyse, bizler de bu sahih menheci, bu tertemiz yolu takip etmeli ve hayatımızda duâya fazlasıyla yer vermeliyiz.

Müslüman akıllı olandır. Ramazan ayında yapılan ibâdetlerin, normal zamanlara göre daha fazla değer kazandığını bilmekteyiz. Bu da demek oluyor ki Rabbimiz bu ayda duâlarımıza daha fazla icâbet edecektir. Özellikle iftar zamanı, sofraya başındayken bu fırsattan istifâde edebiliriz. Rasûlullâh aleyhisselâm şöyle buyurmaktadır:

“Oruçlunun iftarını açtığı vakit reddedilmeyen bir duâsı vardır.” (İbn Mâce)

Allâh Azze ve Celle, oruçlu bir ağzın duâ etmesini sever. Oruçlu, iftar açacağı vakit, bir hurma kadar tatlı olan duâ ile ağzını tatlandırır. Hem ecir elde eder hem de duâsına icâbet bulur. Bu sebep-

le, böylesi bir fırsatı asla kaçırmamak gerekir. Öyleyse, iftar vaktini ailemizle beraber beklerken, duâ eder bir hâlde olalım. Malayani ile oyalanıp vakti zâyî etmeyelim. Bu fırsatı hayırlısıyla değerlendirebilirsek, soframızın, hayatımızın, ailemizin nasıl bereketlendiğine şahid olacağız, inşallâh. Kabul olunmayacak her türlü duâdan Allâh’a sığınıyoruz. Rabbimiz, bizlere makbul olan duâları nasib eylesin. Allâhumme Âmin.

Bir Hatırlatma:

Ramazan ayında yapılacak hayırlı işler, zikredilmiş olan bu maddelerle sınırlı değildir. Ancak, bizler bu kadarla yetineceğiz. Rabbimiz, bizleri bildiğiyle amel edenlerden eylesin. Allâhumme Âmin.

Son sözümüz:

Allâh izin verirse, bu Ramazan’da da O’nun rahmetinden ve bereketinden istifâde eden, kısmetli kullar olacaktır. O kullar ki, bu ayda ibâdetlerine devam ederken, Kadir gecesine takâbül edecek o gecede, meleklerin selâmına dâhil olacaklardır. Ve Ramazan’ı hayırla geçirdikten sonra, Rabbimizin ikrâmı olan Ramazan Bayramı’nı hak edeceklerdir, inşallâh. Ancak ne yazık ki, bu mübârek ayı şer üzere geçirip bedbaht olanlar da çıkacaktır. Onlar da, kendi ateşlerini arttırmaktan başka bir şey yapmayacaklardır, neûzübillah.

Rabbimiz, bu Ramazan-ı Şerîf’i hayırla geçirebilmeyi, geçmiş günâhlarımızdan arınabilmeyi bizlere nasib eylesin. Allâh’u Teâlâ, tüm İslâm âleminin Ramazan ayını mübârek eylesin. Allâhumme Âmin.

Selâm ve duâ ile...

"dostuğu fih yot anaydeler için"

MINHAC

Alte ve Eğitim Dergisi 1. Yıl 1. Sayı

Ramazan Sayısı

Ramazan 1443

Nisan 2022

RAMAZAN NESLİ

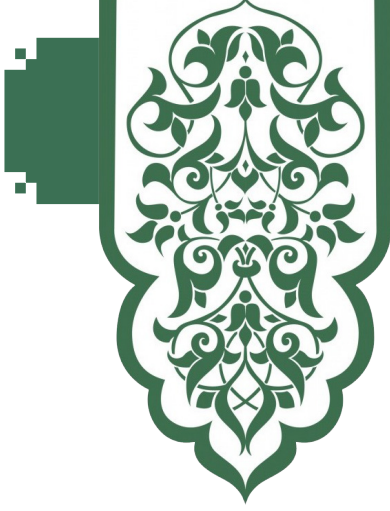

Ramazan ve Kur'an
HAKAN EMİN
05

İnanç Esasları
KAAN SÂLİH
11

Oruç Fikhi
ÜZEYİR HANİF
15

Ramazan
HAKAN EMİN
05

SAĞLIKLI BESLENİYORUZ

GLÜTENİN ZARARLARI

Olca Lokman

Bizleri en güzel sûrette yaratan, bedenlerimizi emânet, hastalığı ve sağlığı imtihân olarak bizler için var eden Allâh'ın ismiyle... O'na yarattığı nimetler adedince hamd olsun.

Salât ve selâm ise O'nun Rasûlü Muhammed aleyhisselâm'a, âline ve as-hâbına olsun.

Köşemiz sağlık ve sağlıklı beslenme. Allâh izin verirse bu köşede sizlerle sağlık ve sağlıklı beslenmekle alakalı konulardan bahsedeceğim. Rabbimizin faydalı kılması ümidi ile...

Öncelikli olarak sizlere kısaca sağlıklı beslenme sürecimin ilk aşamasından bahsetmek istiyorum. Daha doğrusu beni sağlıklı beslenmeye yönelten sebeplerden.

Allâh Azze ve Celle'nin: **“Başınıza gelen her şey kendi ellerinizle hazırladıklarınızdanır”** (Şûrâ: 42/30) âyetine muhâtab olan bir kişi olarak yıllarca sağlıksız beslenerek; bu faydalı mıdır, değil midir? Sağlıklı mıdır, değil midir? Diye incelemeyen ne bulduysak ve kimden ne görüp duyduysak yedik, içtik. Elbette nihâyetinde vücut denilen bu fabrikanın da iflâs ettiği bir zaman olacaktı.

İşte bahsettiğim gün, çok yakın bir zamanda ansızın ve hiç beklemediğim bir anda gerçekleşti. Ülkeyi etkisi altına alan pandemi döneminin başlangıcında malum virüse karşı bağışıklık sistemimizi güçlendirebilmek için ev yapımı sirkeler, baklagiller, her çeşit sebze meyve de dâhil ne bulursak yedik, içtik. Ve bir süre sonra midemde oluşan rahatsızlıkla doktora başvurduğumda mide fıtığına bağlı ülser teşhisi konuldu. Akabinde hızlı bir kilo kaybı yaşadım. Yiyemez, içemez oldum. Ardından radikal bir karar alarak bu gidişe bir dur demenin ve bu hale çeki düzen verme zamanının geldiğini anladım. Ve araştırmalara başlayarak yeme içme

“Beslenme yanlış ise ilacın faydası yoktur. Beslenme doğru ise ilaca gerek yoktur.”

alışkanlığında ve tüm beslenme konularında deyim yerindeyse sil baştan yaptım. Araştırmalarım sonucunda sağlığın bağırsaklarda başlayıp yine bağırsaklarda bittiğini tespit ettim. Araştırmalarım sayesinde beslenme olgusunun insân sağlığı konusunda ne kadar önemli olduğunu anladım. Ardından her gün araştırmalarım ve yeni bilgiler edinmeye devam ettim. Öğrendiğim her yeni şey geçmişe bağlı pişmanlıklarımı ortaya çıkarıyordu. Bu zaman sürecinde Muhammed Mustafa sallallâhu aleyhi ve sellem'in şu hadisi beni çok etkilemişti:

“Acıkmadan yemeğe oturmayın ve sofradan doymadan kalkın. Âdemoğlu midyesinden daha şerli bir kap doldur-

mamıştır. Oysaki ona belini doğrultacak kadar birkaç lokma yeter.” (Tirmizi)

Sonra ünlü hekim İbn-i Sîna'nın: *“Yedikleriniz ilacınız, ilacınız yedikleriniz olsun”* sözünü okudum. Bunlar beni oldukça etkilemişti ve bu sayede sözünü ettiğim sağlıklı beslenme sürecine adım atmış oldum. Doktorların verdikleri ilaçları kullanmaya niyetim yoktu. Nedeni ise, ilaçların mide fitiğine bağlı ülseri tedavi amacı ile değil, ağrıları baskılamak amaçlı olmasıydı. Bunun bilincinde olduğum içinde ilaçları kullanmadım. Düşünüp karar vermek için zamana ihtiyacım vardı. Tam bu sırada Allâh Subhânehu ve Teâlâ sanal ortamda karşıma, sağlık ile ilgili faydalı payla-

“Hiçbir kimseye îmândan sonra sağıktan daha üstün bir nimet verilmemiştir.”

Ebû Bekir Sıddık
(radîyallâhu anh)

şımları olan “sağlıklı yaşıyoruz” adında bir platform çıkardı. Bu sitede on yıl öncesine kadar çeşitli hastalıklar nedeniyle bin türlü ilaçlar kullanan ve hiçbir faydasını göremeyen bir çiftte (karı-koca) denk geldim. Bu çiftin sloganı ilgimi çekti: “Beslenme yanlış ise ilacın faydası yok. Beslenme doğru ise ilaca gerek yok.”

pılacak şeyin ekmek ve benzeri hamur işlerini terk etmek olması konusunda ısrarcıydı. Velev ki bu hamur işleri, siyez buğdayından, tam tahıl unundan, çavdar unundan, rüşeym katkılı undan veya evde yapılmış dahi olsa istisnâ göstermiyorlardı. Hatta kanallarına misafir olarak aldıkları doçent doktorlardan biri tahılları terk etmesiyle ilgili

Evvelinde bu çiftin dikkat çektikleri ve önemle üzerinde durdukları konu ekmeğin, glütenin, şekerin yâni aslında işlenmiş tüm gıdaların terk edilmesi gerektiği idi. Paylaşımında: “Siz hala çocuklarınıza işlenmiş gıdalar mı yediyorsunuz?” gibi nice tenkitlerde bulunuyorlardı. Zaman ilerledikçe bunları da siz değerli okurlarla paylaşacağım. Ancak bunların hepsinden evvel bu yola çıkarken irâde etmemiz gereken başlıca şey istikrar ve disiplin. Eğer istikrar olmazsa bu süreç başlamadan hüsrana olacaktır. Yahut çok mücâdele edilse de istikrar bıraktığında tüm mücâdele boşa gidecektir.

Sözünü ettiğim sosyal platformdaki çift sağlıklı beslenme sürecinde ilk ya-

komik bir hikâyesini anlatmıştı. Onu da sizinle paylaşmak isterim:

“Tahıl ürünlerine herkes gibi öyle bağımlıydım ki, ekmeği ve glütene terk edip sağlıklı beslenmeye geçtiğim dönemde canım öylesine ekmek çekiyordu ki, bir fırının önünden geçerken taze ekmek kokusundan çok etkilenip, ekmekten alıp çiğneyip tükürdüğümü bilirim. Bunu terk etmem, oldukça zaman aldı. Üç yıldır tamamen arınmış durumdayım. Glütenin tamamını terk ettim. Herkese de tahılın her türünü terk edip yeni ve sağlıklı bir hayata geçmesini tavsiye ediyorum.”

Öyleyse bu hikâyeden çıkaracağımız şey çok zor da olsa ekmeğin bütün tü-

revlerini hayatımızdan çıkartmak sonrasında da şeker ve işlenmiş gıdaların hepsini yâni market raflarında bulunan dayanıklı tüketim malzemelerinin tümünü terk ederek sağlığa ilk adımı atmış olacağımızdır.

Şimdi halk arasında doğru bilinen birkaç yanlış size listelemek istiyorum. Bunlar yıllarca doğru diye öğrenilen meşhur yanlışlardır.

“Ben glüten içeren ekmek ve tahıl ürünleri tükettince sindirim sistemi sorunu yaşamıyorum o nedenle bana zarar vermiyor.”

Hayır, aslında bu çoğu sağlıkçı profesyonellerinin bile en büyük yanılgısı. Glüten isimli tahıl proteinini insân vücudu tam olarak sindirememektedir. Diğer yandan glüten tükettince sindirim şikâyetleri olmaması demek glütenin zarar vermediği anlamına gelmiyor. Glüten başta çocukları için olmak üzere bağırsak ve beyin sağlığı ile bağışıklık ve endokrin sistemimize zarar veren en sinsi toksinlerdendir.”

“Benim yediğim ekmek zaten ekşi mayalı ve siyez unlu olduğu için zararsız ve glütensiz.”

Hayır, aslında o hala bir glüten ve şeker deposu. Ekşi maya glütteni tamamen parçalamaz. Kan şekeriniz yine aynı şekilde yükselir. Siyez buğdayında da, tüm ata buğdaylarda da glüten vardır ve onu tam olarak sindiremez-

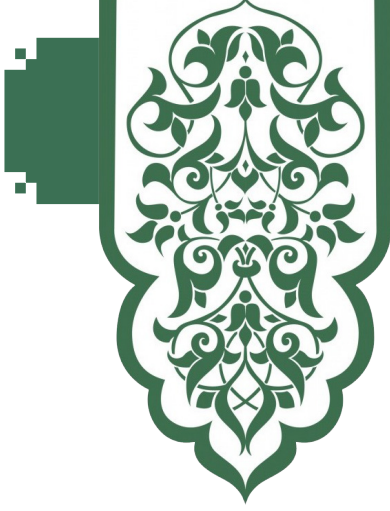
siniz. Ayrıca siyez buğdayının yetişme koşulları ve üretim kapasitesi sınırlıdır. Menşei olan illerde bulunamazken, her yerde bu kadar siyez unlu mamulü nasıl oluyor?

Yazımın sonuna yaklaşırken yukarıda bahsettiğim doğru olduğu savunulan iki yanlış size örnek vermek istedim. Allâh Subhânehu ve Teâlâ bizlere ömür verdiği sürece sonraki sayılarımızda da siz değerli okurlarımız bilgilendirmeye çalışacağım.

Değerli okurlarımız! Gelin yazımda bahsettiğim slogan artık bizim de sloganımız olsun: *“Beslenme yanlışsa ilacın faydası yok, beslenme doğruysa ilaca gerek yok”* diyelim ve sağlıklı yaşamak için karar verelim. Azim ve kararlılıkla başaramayacağımız bir şey değil. Unutmayın ki sağlığımızı korumak, Allâh’ın bize yüklediği bir sorumluluktur. İmânla ve sağlıcakla kalın.

Selâm ve duâ ile.

SİYERDEN MESAJLAR

RAMAZAN VE VAHİY

Hakan Emin

Ramazan, ilâhî vahyin ayı.

Vahiy, dinleyenlere ilâhî nasihat.

Vahiy, kulların Rabbinden kullara kulluk talimatı.

Vahiy, ilâhî rahmetin gökten yere inmesi.

Vahiy, delâletten hidâyete çıkaran bir rehber.

Vahiy, karanlıklar içinde yolunu kaybedenlere ilâhî bir nur.

Vahiy, cennete ulaştıran kılavuz.

Vahiy, ervaha ve ebdana şifa.

Vahiy Hakkında Genel Bilgi:

a) Vahiy nedir?

Vahiy, lugatte gizli konuşmak, imâ ve işâret etmek, ilhâm etmek, seslenmek, fısıldamak, mektup yazmak ve göndermek gibi manalara gelir. İstılâhta ise, Allâh'ü Teâla'nın seçtiği elçilere bildirdiği mesajlara denir.

Allâh'ü Teâla, elçilerini risalet ve nübüvvetle görevli kılmış ve onlara vahyetmiştir. Onlardan bazısına kitâblar, bazısına da sayfalar vermiştir.

“Senden önce de ancak kendilerine vahyettiğimiz kimseleri peygamber olarak gönderdik; eğer bilmiyorsanız kitaplar hakkında bilgi sahibi olanlara sorun.” (Enbiyâ: 21/7)

“Bunlar önceki kitaplarda, İbrâhim ve Mûsâ'nın kitaplarında da vardır.” (A'lâ: 87/18-19)

Tüm kutsal kitâblar, vahiy ürünüdür. Kur'ân'ın diğer kutsal kitâblardan farkı ise; diğerleri tahrif olmuş ve hükümleri kalkmışken; Kur'ân, kıyamete dek Rab-bimizin korumasında olacak ve hükümleri iptal olmayacaktır.

“Sana da kendisinden önceki kitapları tasdik edici ve onları koruyucu olarak bu kitabı hak ile indirdik. Artık aralarında Allâh'ın indirdiği ile hükmet. Sana gelen bu gerçeği bırakıp da onların isteklerine uyma.” (Mâide: 5/48)

“Şüphesiz ki o zikri (Kur’ân’ı) biz indirdik. Elbette O’nu yine biz koruyacağız.” (Hicr: 15/9)

b) Vahyin geliş yolları nasıldır?

Vahiy çeşitli şekilde gelebilir. Örneğin:

1. Cebrâil (Necm: 53/10) ve diğer meleklerle vahiy. (Enfal: 8/12)

2. Cansız varlıklardan yeryüzüne (Zilzâl: 99/4-5) ve gökyüzüne vahiy. Bu vahiy emretmek manasındadır.

3. Canlılardan bal arısına vahiy. (Nahl: 16/68-69) Bu vahiy ilham, içgüdü manasındadır.

4. Musâ aleyhisselâm’ın annesine (Kasas: 28/7) İsâ aleyhisselâm’ın havarilerine (Mâide: 5/11) vahiy.

5. Peygamberlere vahiy. (Nisa: 4/162; Araf: 7/117,160) Bu vahiy istilahı olarak ifade olunan vahiydir. Vahiy denince ilk akla bu vahiy gelir. Bu vahiyde Cebrâil aleyhisselâm, vahiy meleği olarak görev-

lidir. Bu vahiy de kimi uyanıkken kimi uykudayken Nebimiz aleyhisselâm’ın kalbine ilka edilmek suretiyle olabilir.

“Söyle (yahudilere): Cebrâil’e kim düşmense bilsin ki, Allâh’ın izniyle önce gelen kitapları doğrulayıcı, Mü’minler için bir hidâyet rehberi ve müjdeci olarak Kur’ân’ı senin kalbine indiren O’dur.” (Bakara: 2/97)

Yine Cebrâil aleyhisselâm’ın melek veya insân suretiyle Nebimiz aleyhisselâm’a vahiy getirdiği de olmuştur.

c) Vahyin iki çeşiti nelerdir?

Vahiy, ilâhî bir sırdır. İnsânlar onun mânâsına tam olarak vakıf olmazlar. Vahiy geldiğinde Nebimiz aleyhisselâm’ın rengi değişir, onu bir terleme alır, alnı terler, nefesi de sıkıştırdı. Gelen vahiy, Allâh’ın izniyle ve yardımıyla aynen hafızasında kalırdı.

“(Rasûlüm!) O’nu (vahyi) çarçabuk almak için dilini kımlatma. Şüphesiz O’nu toplamak (senin kalbine yerleştirmek) ve O’nu okutmak bize aittir. O

halde, O'nu okuduğumuz zaman sen okunuşunu takip et. Sonra O'nu anlatmak elbette bize aittir.” (Kıyâmet: 75/16-19)

Vahyin gelmesi tamamlanınca da Nebimiz aleyhisselâm vahiy kâtiplerine gelen vahyi yazdırırdı. Başta Hulefa-i Raşidin olmak üzere, Nebimiz aleyhisselâm'ın kırk kadar vahiy kâtibi vardı. Onlar eksiksiz olarak gelen vahiy çeşitli şeyler üzerine yazarlar ve bu yazılanlar da Müslümanlar tarafından ezberlenirdi. Bu yazdırılan vahye, “vahyi metlûv” da denilmiştir. Bundan maksat, kıraat edilen vahiy manasında Kur'ân'dır.

Onun haricinde Ehli Sünnetin nazarında, Nebimiz aleyhisselâm'ın pak Sünnetine de “vahyi gayri metlûv” denilmiştir. Bu da Kur'ân gibi kıraat edilmeyen vahiy demek olup, Nebimiz aleyhisselâm'ın Kur'ân-ı Kerim dışında aldığı vahiyler için kullanılır.

Cebrâil aleyhisselâm, Kur'ân vahiy için indiği gibi, yine Sünnet içinde gelmekteydi. Bu yüzden Sünnet'te vahiy içeriklidir. Sünneti inkâr edenler, dîni inkâr etmektedirler. Böyle bir sapkınlıktan Rabbimize sığınırız.

d) Vahiy öncesi toplum nasıldı?

Şimdi bir toplum düşünün ki; o toplumda her türlü zulüm işleniyor, güven ve emniyet tamamen kalkmış. Bir iyinin karşısında yüzlerce kötü, bir ahlaklının karşısında yüzlerce ahlaksız var. İmân ehlinin dilinde bu toplumun adı: “Cahiliye Toplumı.”

Cahiliye toplumu; vahyin nurundan yoksun bir toplum. Hak mâbud, yüzlerce bâtil mâbudu eş koşan müşrikî bir toplum. Tevhîdden yüz çevirip, şirkin bataklığına batmış, zilleti hayat

yapmış bir toplum. Elleriyle yaptıkları putlara kutsallık atfeden, onlara tapınacak kadar sefihleşen ve zelilleşen bir toplum, cahiliye toplumu...

O toplumda, azgınlığın ve azgınlığın her çeşidi var. Kimi zaman suçsuz yere kızlar toprağa gömülüyor; kimi zaman ise suçsuz yere masum canlara kıyılıyor. Hakiki değerler değersiz sayılırken, değersizlere de değer atfediliyor. Cahiliye, insânlığın karanlık yüzü.

Cahiliye toplumunda insânlığı içten ve dıştan kemiren, sömüren, yıkan tüm kötülöklere geçit var. Kumar serbest, içki serbest, faiz serbest, zina serbest, kürtaj serbest, kandırma serbest, canavarlığın her çeşidi serbest... Cahiliye, insânlıktan çıkışı simgeliyorken, cahiliye toplumu da insânlıktan soyutlanmış bir toplum.

Vahiy, bu toplumu aşağıların aşağısından alarak onları saadete taşıyacak, saadeti yaşayanların asrı ise “asr-ı saadet” ismiyle anılacak.

e) Vahyin gelişi nasıl olmuştur?

İnsânlık kurtuluşu bekliyor. Delâletin bataklığında bir ömür sürenlere hidâyet güneşinin doğması gözleniyor. Kulları, azgınlığın esaretinden kurtaracak bir elçinin gölgesi çağa düşüyorken, göklerin kapısı aralanıyor. Sağnak sağnak yağın yağmurlar misali, ilâhî rahmetin vahiy vahiy gelmesinin vakti yaklaşıyor.

Cehaleti kaldıracak, hakikati anlatacak Rasûl, vahyin elçisi Cibril ile kucaklaşacağı zamanı bekliyor. Olacak olanlar tesbih tanesi gibi ardı ardına gelecek.

Ve işte Rabbimizin emriyle görevli melek geliyor. Nebimiz aleyhisselâm âdeti olduğu üzere Hirâ'ya çekilmiş, te-hannüste. Son beş yıldır yalnızlık kendisine sevdirdi sevdireli Hirâ'ya gelip uzlete çekiliyor; bir nevi vahye hazırlanıyor, insânlığın seyyidi.

Ve emir veriliyor. Beklenen sonunda geliyor. Göklerin emini, beklenen emir ile Hirâ'ya teşrif ediyor. Nebimiz aleyhisselâm misafir beklemiyorken misafiri Rabbimiz gönderiyor. Arayışın mağarası Hirâ, iki elçiye ev sahipliği yapıyor, Hirâ nurlanıyor.

Mübarek bir gece, bu gece iki eminin buluştu- ları ilk gece... Kıyamete dek izi silinmeyecek bir kutlu gecede vahiy levhi mahfuzdan Rasûlullâh'ın kalbine inmeye başlıyor. Müjdeler olsun insânlık âlemi, ey beşer sana müjde! Delâlete son veren kitâbın ayetleri sonunda iniyor.

Cebrâil aleyhisselâm, insân suretinde Nebimiz aleyhisselâm'ın yanına geliyor. Rivayetlere göre; Ramazan'ın on yedisi pazartesi gecesini. Hirâ seçilmiş, Ramazan seçilmiş, elçiler seçilmiş...

Göklerin emini, yerlerin emini kucaklıyor ve sıkıyor, bu ilk buluşma, bu özel bir buluşma. İnsânlık bu buluşmanın anlamını henüz bilmiyor ama beşer kıyamete dek bu büyük buluşmadan bahsedecek.

Ardından ilk ayetler gelecek, ilk kelimeyle. İlk kelime:

“Oku!..”

Yerlerin emini bir korku sarıyor, ürperiyor. Şaşırılmış bir halde:

“Ben okuma bilmem!..” diye cevap veriyor.

Cebrâil, kendisini tekrar kucaklıyor ve sıkıp bıraktıktan sonra, tekrar:

“Oku!..” diye sesleniyor. Verilen cevap aynı:

“Ben okuma bilmem!..”

Cebrâil aleyhisselâm, ikinci kere Nebimiz aleyhisselâm'ı bağrına basıyor ve sıkıp bıraktıktan sonra yeniden sesleniyor:

“Oku!..”

Nebimiz aleyhisselâm; “ben okuma bilmem, ne okuyayım?..” dediğinde, göklerin emini yerlerin emini son elçiye vahyin ilk ayetlerini okuyor:

“Yaratan Rabbinin ismiyle, oku! O Rabbin ki, insânı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabbin sonsuz kerem sahibidir. O, insâna kalemle yazmayı öğretendir.” (Alak: 96/1-5)

f) Vahyin gerektirdikleri nelerdir?

1. **Vahiy**, îmân ehlinin ilk kaynağıdır ve kendisine şeksiz şüphesiz bir îmân gerektirir.

2. **Vahiy**, ilâhî emir ve yasakları belirler. Bu emir ve yasaklara, bireyden aileye ve cemiyetten devlete, insândan diğer tüm mahlûkata her şeyde ve her zaman uygulanmalıdır.

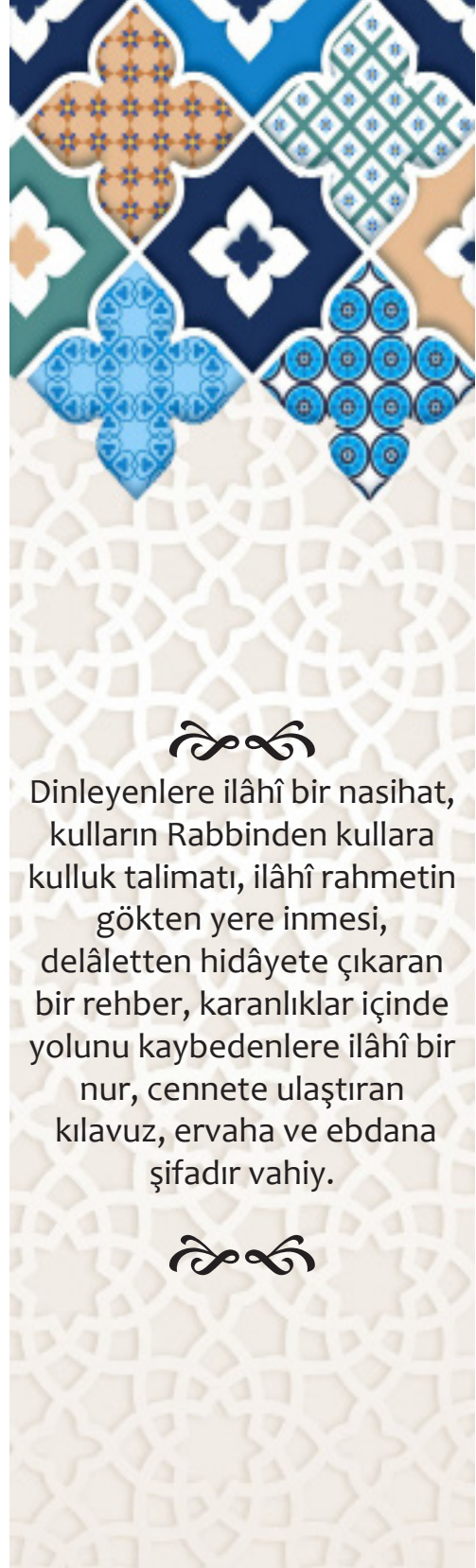
3. **Vahiy**, kıssalarıyla örnekler sunar. İnsânlar, peygamber kıssalarında ve diğer kıssalarda birçok örneği bulabilirler. Güzel örnekleri takip ederler, kötü örneklerdense kaçınırlar.

4. **Vahiy**, Mü'minleri ve kâfirleri bizlere tanıtır. Mü'minlere cenneti müjdeleyen, kâfirlere ise cehennemi müjdelere. Vahye îmân eden her bir Müslim, cennetin varisi olmaya çalışarak vahyin kılavuzluğunda hayata bakar. Yapılacakları yapar, kaçınacaklardan ise kaçınır.

5. **Vahiy**, görüleni ve görülmeveni bildirir. Yaratılış gayesini ve bunun gerçekleşme yolunu insâna öğretir. İnsân, O'nu okuyup her harfine on sevap aldığı gibi, O'nu öğrenerek cehaletinden kurtulur. Sâlih amellerle O'nu yaşadığında ise Rabbinin rızasıyla cenneti kazanır.

6. **Vahiy**, vahyi metlûv ve vahyi gayri metlûv ile maddî ve manevî birçok derde devadır. Vahiy, insânın bedenine ve ruhuna şifadır. İnsânlar, bu ikisini de öğrenmeli; îmân edileceklerle îmân edip, amel edileceklerle de amel etmelidirler.

7. **Vahiy**, ervaha ve ebdana, ruhlara ve bedenlere şifa olduğundan; şifa arayanlar, O'nda şifa aramalıdır.

Dinleyenlere ilâhî bir nasihat,
kulların Rabbinden kullara
kulluk talimatı, ilâhî rahmetin
gökten yere inmesi,
delâletten hidâyete çıkaran
bir rehber, karanlıklar içinde
yolunu kaybedenlere ilâhî bir
nur, cennete ulaştırın
kılavuz, ervaha ve ebdana
şifadır vahiy.

AHLÂK EĞİTİMİ

KARAKTER EĞİTİMİ OLARAK RAMAZAN

Ümmü Elif

Rahman ve Rahim olanın ismiyle...

Bizlere her sene manen arınmak, ağırlıklarımızdan kurtulmak ve yeniden silkinip doğrulmak için rahmet ayı Ramazan'ı lütfeden ve bu ayın saymakla bitmeyecek engin kıymetlerini idrakimiz nispetince kardeşlerimizle paylaşmak için Minhâc Dergimizi vesile kılan Rabbimize hamdolsun...

Hepimiz on adımda çocuk eğitimi, yüz soruda aile okulu vb. adlarla yayınlanan eğitim programlarını duymuşuzdur. Genellikle bunlar, modern çağ insânının ferdi tekamülünü sağlamak için medet umduğu beşer kaynaklı eğitim/gelişim tezleridir. Ben ise size, otuz günde ahlak eğitiminden -Rabbimizin izin verdiği ölçüde- bahsedeceğim. Bu eğitim programı, kaynağını yedi göğün üzerinden alan rahmani bir eğitim programı olacaktır. Ana unsurlarını; oruç, teravîh ve fıtır sadakası gibi ibâdetlerin oluşturduğu bu eğitimin çocuk, genç, yaşlı ayırt etmeksizin her mü'min ferde otuz günde neler öğrettiğini birkaç maddeyle özetleyeceğim.

1. Kulluk bilinci: Ramazan, en başta kul olmayı öğretir bizlere. Mü'min kimse gıyaben varlığına ve birliğine iman ettiği Rabbinin emri üzere gün boyu yeme ve içme gibi temel ihtiyaçlarından feragat ederek, Rabbinin hayatının her alanı üzerinde mutlak söz ve hakimiyet yetkisine sahip olduğunu fiilen ikrar etmiş olur.

Oruç ibâdeti ile günlük yaşamını ilahi emre göre yeniden düzenleyen insânoğluna; yaşamında, sınırsız bir özgürlüğe sahip başıboş yaratılmış bir varlık olmadığını, bilakis varlığını elinde tutan kudretin O'na hayatının tümünü kuşatan bir nizam takdir ettiğini, kişinin kendi yaşamı üzerindeki salahiyeti ve iradesinin kayıtlı olduğunu öğreterek onun benliğini terbiye eder. Kişiyi hevasının kölesi olmaktan kurtarıp, Allâh Azze ve Celle'ye kul olma bilincine eriştirir ki insânın yaratılış gayesi de ancak budur.

“Ben cinleri ve insânları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım.” [Zariat: 60/56]

Bu minvalde bizlere, insânın yaratılış gayesinin bir olan Allâh'a kulluk etmek olduğunu bildiren ve kulluk/ibâdet yollarını öğreten hayat rehberimiz Kur'ân-ı Kerim'in bir Ramazan gününde indirilmiş olması ve Yüce Rabbimizin oruç emrini beyan ettiği ayet-i kerimede bu hakikate atıfta bulunması bizleri üzerinde tefekkür etmeye davet eden bir husustur.

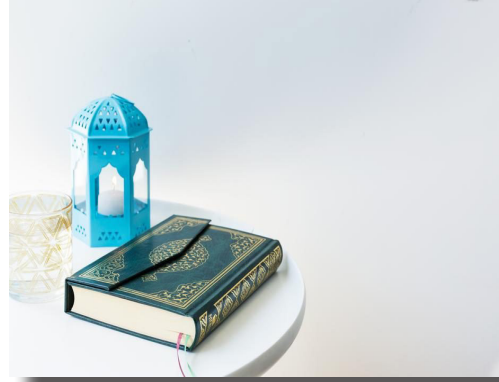
“Ramazan ayı, insânlara hidayet rehberi (yol gösterici) ve doğruyu eğriden ayırıcı açık deliller/Furkan olarak Kur'ân'ın indirildiği aydır. Öyleyse sizden Ramazan ayına erişenler onda oruç tutsun; hasta veya yolculukta olan, tutamadığı günler sayısınca diğer günlerde tutsun. Allâh size kolaylık ister zorluk istemez. Bütün bunlar, sayıyı tamamlamanız ve doğru yolu göstermesine karşılık, Allâh'ı tazim etmeniz ve O'na şükretmeniz içindir.” [Bakara: 2/185]

Ramazan ayı, bir taraftan Allâh Azze ve Celle'nin günlük yaşam üzerindeki yol göstericiliğini ve egemenliğini hatırlatıp kulluk bilincini ikame ederken, diğer taraftan; gün içerisinde daima Rabbinin gözetimi altında olduğunun şuuruyla yaşayan mü'mini, yaptığı ibâdetler vesilesiyle rabbine yaklaştırır. Ramazan bu bağlamda kurbiyet yani Allâh'a yakınlaşma ayıdır.

2. İrade terbiyesi: Seçme ve karar verme, verilen kararlarda sebat etme ve dirayet gösterme yetisi olarak tanımlanan irade; yaratılmışlar içerisinde yalnızca insânoğluna verilmiş bir melekedir. İlim ehli, insânı diğer mahlukat-tan ayıran en önemli melekenin irade olduğunu söylemişlerdir. İnsânoğlu, iradesi sebebiyle teklife muhatap

olmuş, ilahi emir ve yasaklarla mükellef tutulmuştur. Bu nedenle insân, iradesiyle yaptığı seçimlerin sonucunda ceza veya mükafat alır.

“Biz sana Kitab'ı (Kur'ân'ı) insânlar için, hak olarak indirdik. Kim doğru yola girerse, kendisi için girmiş olur. Kim de saparsa, ancak kendi aleyhine sapar. Sen onlara vekil değilsin.” [Zümer: 39/41]

İnsân, iradesini doğru yönde kullanarak yaratılmışlar içerisinde eşref-i mahlukat derecesine çıkabilirken, iradesini yanlış yönde kullandığı takdirde ise esfel-i safilin derekesine düşebilir. Kişinin dünya hayatına yön verip şekillendiren irade iken, ahiretini inşa eden de yine iradesidir.

Peki, insânoğlunun hem dünya hayatı hem de ölümünden sonrası için bu denli büyük bir öneme haiz melekeyi güçlendirmek ve doğru istikamete sevk etmek nasıl mümkün olabilir?

İrade eğitimine dair çok şey söylenmiştir fakat inanan kimseler için verilecek en iyi cevap yine Ramazan ayıdır. Sözlük anlamı çöl sıcağı olan; kameri takvim döngüsüne göre kimi zaman yazın uzun ve sıcak günlerinde kimi zaman çetin kış soğuklarında idrak

edilen Ramazan aylarında her türlü zorluk ve meşakkate rağmen oruç ibâdetini yerine getirmek; açlık, susuzluk, yorgunluk gibi insân bünyesini acziyete düşüren durumlara sabırla göğüs germek, muazzam bir irade terbiyesidir. Bunun karşılığında elde edilmesi umulan tek şey ise Allâh rızasıdır.

3. Sabır: Sabır kavramını; nefsi telaştan, dili şikâyetten, organları çirkin söz ve davranışlardan koruma, nimet haliyle mihnet hali arasında fark gözetmeyip her iki durumda da sükûneti muhafaza edip şikâyette bulunmama olarak tarif etmiştir kadim ulema. Yine sabır, olacak veya gelecek veyahut geçmesi istenen zorlu bir sürecin geçmesini öfke ve üzüntü duymadan sekinet içerisinde beklemektir.

Alimlerimiz kitaplarında üç türlü sabırdan bahsetmişlerdir. Bunları kısaca ifade edelim:

a) *Masiyetlere (haram işlemeye) karşı sabır:* Aşıkardır ki binası haramlar üzerine inşa edilmiş olan bu tuğyan asrında her türlü saptırıcı etkene rağmen masiyetlere karşı mukavemet göstermek, güçlü bir sabırla mümkündür ancak.

“Nefse ve onu düzgün bir biçimde şekillendirip ona kötülük duygusunu ve takvasını ilham edene andolsun ki, nefsinin arındırarak kurtuluşuna ermiştir.” [Şems: 91/8-10]

b) *Başta gelen bela ve musibetlere karşı sabır:* Dünya insânoğlu için bir imtihan alanı olarak yaratılmıştır, dolayısıyla dünya hayatı musibetlerle dolu çokça sabra ve dirayete ihtiyaç duyulan mihnetli ve meşakkatli bir hayattır.

“Andolsun ki sizi biraz korku ve açlıkla, bir de mallar, canlar ve ürünlerden eksilterek deneriz. Sabredenleri müjdele.” [Bakara: 2/155]

Dünya hayatında bela ve musibetlerden payını almayacak hiç kimse yoktur.

“Andolsun, içinizden, cihad edenleri ve sabredenleri belirleyinceye ve durumlarınızı ortaya koyuncaya kadar sizi deneyeceğiz.” [Muhammed: 47/31]

Ramazan ayı; oruç ibâdetine has zorluk ve sıkıntılara her şart ve durumda katlanan insânı, hayat boyu karşılaşılabileceği engellere karşı kavi kılmak ve sabır eğitiminden geçirmek için de en iyi okuldur.

c) *İbâdetleri ifa etme hususunda sabır*: Her ibâdet, içinde kısmen meşakkat barındırır ve devamlılık için sabır ve sebat gerektirir. Oruç ibâdeti ise şüphesiz sabra en çok ihtiyaç duyulan ibâdetlerdendir.

“Her şeyin bir zekâtı vardır. Vücudun zekâtı ise oruçtur. Oruç sabrın yarısıdır.” [İbn Mace (1745)]

Özetle, Ramazan ayı, tam bir sabır ayıdır. Kişiyi sabra alıştıran en iyi eğitici-
cidir.

4. Toplum bilinci: İnsân, sosyal bir varlıktır ve sosyal ilişkiler ağıyla örülü bir ortamın içinde doğar ve yaşar. Dolayısıyla insân yaşamının hemen her karesine tabii olarak sirayet etmiş olan diğer insânlarla ilişkileri, etkileşimleri doğru bir zeminde yürütmek kişinin hem dünya hem ahiret saadeti için elzemdir. Nitekim Kur’ân-ı Kerim’de ve Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem’in Sünnet-i Seniye’sinde yer alan pek çok emir ve yasak insân ilişkilerini düzenlemek üzere gelmiştir. Bu bağlamda, yalnızca Ramazan ayına has olan iftar davetleri, teravîh namazları, fıtır sadakası, itikaf gibi ibâdetler, içinde yaşadığımız mü’min topluma/çevreye karşı maddi ve manevi sorumluluklarımızı gözden geçirip ıslah etmek için çok büyük bir fırsattır.

Bu saydıklarımız Ramazan ayının başlıca kazanımları olmakla birlikte bu maddelerin yanısıra Ramazan ayı, yaşamımızı vahyin pusulasına göre yeniden muvazene ederek en doğru istikamete yöneltir. Ömür sermayemiz olan zamanımızı; her vaktin bereketinden ayrı ayrı istifade ederek uzun vadeli ve sonuç bakımından en hayırlı kazançlar

için harcamamıza vesile olur. Ramazan ayında öyle bir gece vardır ki kazanç bakımından bin aydan daha hayırlıdır.

“Kadir gecesi bin aydan daha hayırlıdır.” [Kadir: 97/3]

Ramazan ayı, gereği gibi namaz, oruç, zikir gibi ibâdetlerle ve gıybet, yalan, malayani iş ve sözler gibi haramların terki suretiyle ihya edilirse kişinin ruhunu on bir ay boyunca maruz kaldığı dünyevi kirlerden arındırır. Fazla yeme içme, gereksiz ve boş konuşma ve yalnızca dünyevi meşgaleler peşinde koşturma gibi aşırılıklardan uzaklaştırarak karaktere denge ve sadelik kazandırır. Yine Ramazan ayının faydalarından bir diğeri de empati duygusudur. Yıl boyunca varlık içerisinde yaşayan insânın kısa süreli yeme içme gibi temel ihtiyaçlarından uzak durmakla; açlığı, susuzluğu ve yorgunluğu kendi nefsinde tecrübe ederek, yokluk ve mahrumiyet içerisinde yaşayan insânları daha iyi anlamasına vesile olur.

Sonuç olarak, Rabbimizin bizlere en büyük nimetlerinden biri olan Ramazan ayı, manen arınma ve uhrevî derecelerimizi yükseltme vesilesi olmasının yanında; kişinin ahlak ve karakterini ıslah ve terbiye edecek hasletler kazandıran bir eğitim programıdır aynı zamanda. Başta belirttiğimiz gibi Ramazan ayının manevi ve ahlaki kazançları burada saydıklarımızdan çok daha fazladır. Lakin biz, nacizane gözümüze ilk çarpanları paylaşmakla iktifa ettik. Rabbim hepimize istifade etmeyi nasip etsin ve her nimetten sorguya çekileceğimiz o çetin günde bu mübarek nimetin hesabını alınının akıyla verenlerden eylesin Allâhumme amin.

GÖNÜLDEN GELENLER

GÜZEL ARKADAŞ

Urve Tahir

Düştüğünde seni kaldırmayan,
yaralandığında yararı sarmayan,
sana ilaç değil, bir zehir hükmünde olan,
senin arkadaşın mıdır?

***

Aylarca arayıp sormayan,
selâmını dahi çok görüp yollamayan,
seni vefasızca tüm hayatından çıkaran,
senin arkadaşın mıdır?

***

Kırık gönlün muhabbete açken,
bir dosta muhtaçken, cimrice davranan,
kelâmını dahi çok görüp senden kıskanan,
senin arkadaşın mıdır?

***

İhtiyaç varken ulaşılamayan,
ihtiyacı olduğunda ulaşan,
parolası her zaman; “yüce menfaat!” olan,
senin arkadaşın mıdır?

***

Gidip gelmeyen, yüzünü görmeyen,
gittiğinden sana haber etmeyen,
yanına vardığında değerini bilmeyen,
senin arkadaşın mıdır?

***

Sen ağlarken gülen, gülerken ağlayan,
hüznüne neşene aldırmayan
acını sevincini seninle paylaşmayan,
senin arkadaşın mıdır?

***

Bencilce konuşan;
“sizde yiyip içelim, biz de gülüp geçelim!” diyen,
kendinden vermeyen, başkalarından bekleyen,
senin arkadaşın mıdır?

***

İyi günde dost, kötü günde düşman olan,
yüze öven arkadan söven,
düşmanlıkta haddini aşan, hatır saymayan,
senin arkadaşın mıdır?

***

Hiçbir yükünü senden almayan,
sürekli sana bir yükünü taşıtan,
derdini söyleyen, derdini hiç dinlemeyen,
senin arkadaşın mıdır?

***

Seni hayra değil şerre götüren,
Rahman’a değil şeytana sevdiren,
tevhîd-şirk, helal-haram, ulvi-süfli bilmeyen,
senin arkadaşın mıdır?

***

Hainlik karakteri, nankörlük kimliği olan,
seni sırtından vuran,
dua etmek yerine bedduaya sarılan,
senin arkadaşın mıdır?

***

Hileyi yalanı kendine meziyet sayan,
gıybet has mesleği olan,
insânlar içinde müfterilerden sayılan,
senin arkadaşın mıdır?

***

Değerli kardeşim!

Güzel arkadaş, asıl dost o kişidir ki; iyi günde de kötü günde de senin yanındadır. Hayat maratonunda hangimiz tökezlemeyiz, hangimiz düşmeyiz ki? Hayat, bir imtihan yeri; hep gülemeyiz, hep ağlamadığımız gibi. Sen düştüğünde seni gören, halin ile halle-nen, maddi-manevi yararı tedavi eden-dir; gerçek arkadaş, asıl dost...

O ki, sana değer verir, arar sorar. Vefadan taviz vermez, seni ihmal etmez. Bir acı kahveyi dahi değersiz görmez, seni önemseydiğinden, senden gelenini de önemser...

...

Güzel arkadaş, asıl dost o kişidir ki; sen manevi yalnızlığın zindanında mapusken, imdat çılgılığını duyar; bir muhabbet fedaisi olarak yardımına koşar. Yalnızlık zindanını hangimiz bilmiyoruz, hangimiz oranın mahkumu olmamıştır ki? Sen, o zindandayken, seni yalnız bırakmayan, kalbinden kalbine bir köprü kurup, seni kalbiyle taşıyıp kurtarandır; gerçek arkadaş, asıl dost...

O ki, yanındadır, yakınındadır. İhtiyaç olduğunda ilk akla gelip, aranılan-dır. Öyle ki, ondan “tamam, neredesin?” sözünden başka söz işitilmez; firari olmak için sana bahaneler üretmez...

...

Güzel arkadaş, asıl dost o kişidir ki; yüzünü görmek neşe sebebidir, sarılması mutluluk verir. Hangimizin yüzü asılmaz ki bu hayatta, hangimizin yüzü hüzne teslim olmaz ki? Sen gülerken gülen, ağlarken ağlayabilen, hüznün hüznü, neşen neşesi olabilen, tebessümü senden eksik etmeyendir; gerçek arkadaş, asıl dost...

...

O ki, menfaatini düşünmeye; eli titremeden veren, hesabsızca yediren, verdikçe mutluluğu artan, gönlü zengin olan, karşılığını Rabbinden uman hayırlı kişidir...

...

Güzel arkadaş, asıl dost o kişidir ki; kötü gün dostudur, seni yolda bırakmaz. Üç kuruş menfaati için seni başkalarına satmaz. Hangimizin kötü

günü yoktur, hangimiz hayatın sillesini yememiştir ki? Sen dertliyken seninle dertlenen, yükünü sırtından alıp yüklenendir; gerçek arkadaş, asıl dost...

O ki, seninle görüş ayrılığı yaşasa da, hatta kırgınlar aranızda girse de, arkandan etini yemez. Hakkını söylese bile, hak etmediğini arkandan söylemez...

...

Güzel arkadaş, asıl dost o kişidir ki; sana Rabbini hatırlatır, unutturmaz. Seni Rabbine yaklaştırır, O'ndan uzaklaştırır. Rabbimiz razı olmazsa hangimiz kurtuluruz, hangimiz huzuru buluruz? Sen yanlış yapacakken, seni Allâh ile uyaran, sana hesabı ve mizanı hatırlatandır; gerçek arkadaş, asıl dost...

O ki, sözülle ve eliyle emindir. İftiradan ve iftiracıdan, hileden yalandan

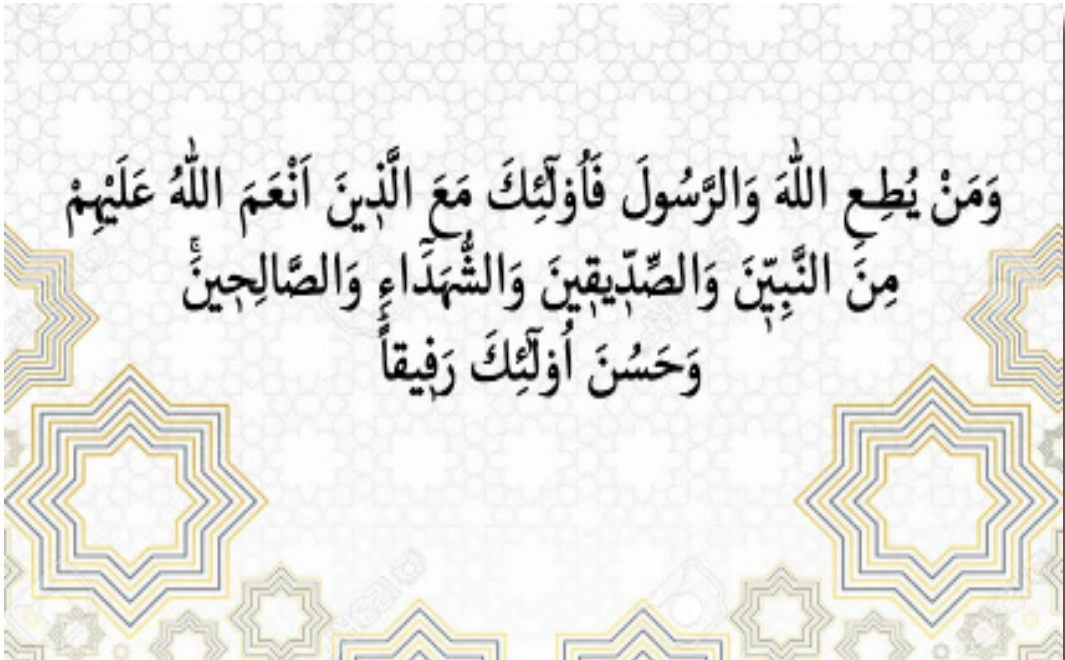
beridir. Özüne ve sözüne güvenilir. Duasında sana da yer verir. Kendisi için istediği tüm hayırları senin için de ister, kendisi için sığındıklarından senin de korunmanı diler...

...

Güzel arkadaş, asıl dost o kişidir ki; dünyada seninle güzel bir arkadaş olduğu gibi; O ki, dostundan cennette de ayrılmayan ve cennette de seninle "güzel arkadaş" olmandır.

Rabbimiz, bizleri de, dostlarımızı da "güzel arkadaş" olanlardan eylesin. Al-lâhumme amin.

"Kim, Allâh'a ve peygambere itaat ederse; işte onlar, Allâh'ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, sıddıklar, şehidler ve sâlih kişilerle beraberdirler. Bunlar, ne güzel arkadaşlardır!" (Nisâ: 4/69)

HADİSLERİN DİLİNDEN İSLÂM AHLÂKI

NİYET VE İHLÂS

Muhammed Yahya

Elhamdulillah, Elhamdulillah, Elhamdulillah...

Dergimiz sizlerle!

Birbirinden güzel yazar kardeşlerimizle ve birbirinden değerli konularla siz okuyucu kardeşlerimize faydalı olmayı Allâh'ı Teâlâ'dan niyaz ediyorum. Başarıya ulaştıracak ancak Allâh'tır.

Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın izin verdiği müddetçe bu köşemizde İslâm ahlâkına dâir yazmak istiyorum. Zîrâ güzel ahlak, Allâh katında en değerli amellerin başında gelir.

Güzel ahlak olmadan hiçbir kimse iyilerden kabul edilmez. Onun yokluğu kınanma ve hüsrân sebebidir. Bu sebeble de ahlâk ilmini öğrenmek ve öğretmek terki câiz olmayan ilimlerdendir.

İhlâs ve hayâ gibi güzel ahlâkı edinecek riyâ ve kibir gibi kötü ahlâk olarak bildirilen hasletlerden korunmak her Müslüman üzerine farzdır.

Ben de inşallâh öğrenilmesi farz olan fakat günümüzde çokça ihmal edilen bu ilme katkı sağlamayı Rabbimden dileyerek “Niyet ve İhlâs” konusu ile başlıyorum. Bilindiği üzere niyet edilmeden ve ihlâs olmadan yapılan hiçbir amel Allâh katında kabul edilmez.

İhlâs kelimesi lügatte “*bir şeyi, içine karışmış ve değerini düşürmüş olan başka şeylerden temizleyip arındırmak, kurtarmak ve saflaştırmak*” anlamına gelir. [Râgıb, Müfredat: 292; Cevherî, es-Sihâh: 3/1037; İbn Mazûr, Lisânu'l-Arab: 7/26.]

İstılâhta ise: “*İbâdetleri ve yapılan amelleri gösteriş ve çıkar kaygılarından arındırıp sadece Allâh için yapmak*” demektir. Bu da niyetin ve amelin saf olmasıyla, niyeti ve ameli bâtil kılacak veya kemâline zarar verecek şeylerden korumakla gerçekleşir.

Ebû İsmâîl el-Heravî rahîmehullâh şöyle demiştir: “*İhlâs, amelin her türlü karışıklıktan arındırılmasıdır.*” [Heravî, Menâzilu's-Sâirin: 40.]

İbn Kayyim rahîmehullâh bu sözü şöyle açıklamıştır: “Yani ihlaslı kişi amele, nefsin isteklerinden olan pislikleri karıştırmaz. Bunlar, halkın kalbine girme isteği, onların övgüsünü istemek, kınamalarından kaçmak veya onların kendini yüceltmelerini arzulamak veya mallarını arzulamak, hizmet ve muhabbetlerini istemek, isteklerini karşılama-ları veya bundan başka diğer bozukluklar ve pislikler olabilir. Bunların hepsinin ortak noktası, amelle, her kim olursa olsun, Allâh’tan başkasını arzulamaktır.”

[İbn Kayyim, Medâricu’s-Sâlikin: 2/93]

İhlâs, tüm mükellefler üzerine farz-dır. Yapılan bir amelin hükmü samimi niyet ve ihlâsa, kötü niyet ve aldatma-ya göre değişir. Amelinde ihlâslı olan kişinin yaptığı amel kabul edilir ve o kişi, Allâh’a yakınlaştırılır ve Allâh katın-da değer kazanır. Niyetinde ihlâs üzere olmayan kişi ise, Allâh’ın rahmetinden uzaklaştırılır ve yaptığı amel kendisinden asla kabul edilmez.

Niyet kelimesi lügatte “kastetmek” mânâsına gelir. [el-Mevsûatu’l-Fıkhiyye: 42/59]

İhlâs; şirk ve riyâdan, bâtil inançlar-dan, kötü duygulardan, çıkar hesâbla-rından ve genel mânâda gösteriş ar-zusundan kalbi temizlemeyi, her türlü hayırlı faâliyete iyi niyetle yönelmeyi ve her durumda yalnızca Allâh’ın rızâ-sını gözetmeyi ifade eder. İhlâslı olan kimseye “muhtlis” denir. İhlâsın zıddı riyâdır. Riyâ ise: “Sadece Allâh rızâsı için yapılması gereken bir amele gösteriş katmak” demektir. Fudayl b. İyâd rahîmehullâh şöyle demiştir: “Ameli, insânlardan dolayı terk etmek riyâdır. Onlardan dolayı amel etmekse şirkdir. İhlâs ise bu ikisinden kurtulmaktır.” [Cür-cânî, Tarîfât: 13]

İstîlâhta ise “kalb ile bir şeyi kastet-mek” demektir. İslâm âlimleri, niyeti, lügat mânâsını esas alarak târif etmiş-ler, niyete dâir özel bir tanım ifâde et-memişlerdir. Nitekim Hattâbî rahîme-hullâh şöyle demiştir: “Niyet, kalbinle bir şeyi kastetmen ve onu araştırman demektir. Kalbin karar vermesi anlamı-na geldiği de söylenmiştir.” [Hattâbî, A’lâ-mu’l-Hadîs: 1/112]

Beğavî ve Kârafî rahîmehumallâh da niyeti “kalb ile bir şeyi kastetmek” olarak tanımlamışlardır. [Beğavî, Şer-hu’s-Sünne: 1/402; Hattâb, Mevâhibu’l-Celîl: 1/30.]

Nevevî rahîmehullâh ise: “Niyet: ‘Kasıt’ demektir. Bu da kalbin azmi yani kesin karar vermesidir” demiştir. Ancak kasıt ile azmetmenin arasında bazı farklar olduğu gerekçesiyle bu tanım, Kirmânî rahîmehullâh gibi ilim ehlerinden bazılarınca eleştirilmiştir. [İbn Hacer, Fethu’l-Bârî: 1/13]

Zîrâ azmetmek gelecekle ilgilidir. Kastetmek ise, hali hazırda olan bir işle alakalıdır. Buna dâir Cuveynî rahîmehullâh şöyle demiştir: “Eğer niyet gelecekte yapılmak istenen bir fiil ile alakalı olursa, buna ‘azmetmek’ denir. Şayet hâlihazırda yapılmakta olan bir fiile taluk ederse, ona ‘tahkiki olarak kastetmek’ adı verilir.” [Mekâsıdu’l-Mukellefîn: 24.]

Niyet, ibâdetleri birbirinden ve âdet üzere yapılan işleri de ibâdetlerden ayırır. Niyetin en önemli özelliği, Allâh rızası için bir işi yapmak maksadıyla kalbte oluşan azim ve kasıttır. Niyetin gerçeği, Allâh’ın rızâsını elde etmek ve emrine uymak için irâdeyi yapılan işe yöneltmektir.

Niyet ve ihlâsın tanımını yaptık-tan sonra, bu iki kavramın hadîslerde nasıl ifâde edildiğini görebilmek adına meşhûr niyet hadîsini açıklayalım:

“Ameller Niyetlere Göredir” Hadîsi:

Mü’minlerin emîri Ömer b. Hattâb radiyallâhu anh’dan rivâyet edildiğine göre, o, şöyle demiştir: “**Rasûlullâh sal-lallâhu aleyhi ve sellem’i şöyle derken işittim: Ameller, ancak niyetlere göredir. Herkese ancak niyet ettiği şey vardır. Öyleyse kimin hicreti, Allâh’a ve Rasûl’üne ise, onun hicreti Allâh’a ve Rasûl’ünedir. Kimin hicreti de elde edeceği bir dünyâlık veya evleneceği bir kadın için ise, onun hicreti de o hicret ettiği şeyedir.**”

Hadîsi; Buhârî, Müslim ve başkaları sahîh olarak rivâyet etmişlerdir. [Buhârî (1); Müslim (1907)] Bu hadîs, İslâm’ın temel esâslarından birisidir. Hadîsin önemi hakkında imâmlarımız birçok sözler söylemişlerdir. Onlardan Şâfiî rahîmehullâh şöyle demiştir: “Bu hadîs, ilmin üçte biridir. Kapsamına fıkha dair yetmiş konu gir-mektedir. Bu hadîs bâtil peşinde koşan, başkasına zarar vermek isteyen, hile yollarına sapmak isteyen hiçbir kimseye, Allâh’u Teâlâ’nın huzuruna kavuşuncaya kadar ileri sürebileceği hiçbir delîl bırakmamıştır.” [İbn Receb, Câmiu’l-Ulûm: 1/61; Münâvî, Feyzu’l-Kadîr: 1/30.]

Zîrâ eylem, bir irâde ve kudretten doğar. Irâde niyettir. Her amel sâhibi bir niyet taşır fakat niyetler farklılık gösterir. Öyle ki bir ameli zâhiren aynı yapan iki kişi arasında bile niyetlerinin farklılığı oranında bazen yerle göğün birbirine uzaklığı kadar fark olur.

Âyet-i kerîmelerin nüzul sebebini bilmek nasıl onları anlamaya yardımcı oluyorsa hadîslerin vürud sebebini bilmek de o derece hadîsleri anlamaya yardımcı olmaktadır. Bu hadîsin söyleniş sebebi hakkında Abdullâh b. Mesûd radîyallâhu anh şöyle demiştir: “Her kim bir şey isteyerek hicret edecek olursa, onun için ancak o şey vardır. Bir adam Ümmü Kays diye anılan bir kadın ile evlenmek için hicret etti. O bakımdan o kimseye ‘Ummü Kays’ın muhaciri’ deniliyordu.” Bunu Taberânî rahîmehullâh el-A’meş’ten şöyle bir lafızla rivayet etmektedir: “Aramızda bir kadına tâlib olmuş bir adam vardı. Sözü geçen bu kadının adı Ümmü Kays idi. Hicret etmedikçe adamlarla evlenmek istemedi. Bunun üzerine adam da hicret etti ve o kadın ile evlendi. Biz de o kişiye ‘Ummü Kays’ın muhâciri’ diyorduk.” [Nâzım b. Sultân, Kavâid ve Fevâid: 24]

“Ameller, ancak niyetlere göredir.”

Ameller, ancak niyetlere göredir. Her amelde bir niyet vardır. Kendisinde niyetin bulunmadığı hiçbir amel yoktur.

Amellerin kabul olması yahut reddilmesi niyetlere bağlıdır. Allâh için olan ameller Allâh katında kabul edilir ve sevâb kazandırır. Allâh için olmayan amellerse, kabul edilmez ve sâhibine bir fayda sağlamaz. İbn Receb rahîmehullâh şöyle demiştir: “Hadîstekî: ‘Ameller ancak niyetlere göredir’ buyruğunu şöyle takdir etmek mümkündür: Ameller niyetlere göre sahîh olur, fâsid olur, makbûl olur, reddedilir, sevâb verilir veya verilmez. Buna göre hadîs, bir amelin geçerli veya geçersiz oluşunun niyetin iyi ya da kötü oluşuna bağlı olduğuna dâir amelin şerî hükmünü haber vermiş olmaktadır.” [İbn Receb, Câmiu’l-Ulûm ve’l-Hikem: 1/64-65]

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, kendisi için yapılan küçük bir ameli dahi kabul eder ve bunun karşılığında kişiyi hayal bile edemeyeceği şekilde mükâfatlandırır. Zîrâ O, sonsuz lütuf sâhibidir. Kendi rızâsı gözetilmeyen yahut başkalarının rızâları da kastedilen amelleri yıllar yılı yapılmış olsalar bile kabul etmez. Abdullâh b. Mübârek rahîmehullâh şöyle demiştir: “Nice küçük işler vardır niyet onları yüceltir.

Nice büyük işler de vardır ki niyet onları küçültür.” [İbn Receb, Câmiu’l-Ulûm: 1/71]

Böylece ihlâsın ve doğru niyetin önemi ortaya çıkmaktadır. Ömer radî-yallâhu anh şöyle demiştir: “Amellerin en üstünü, Allâh’ın farzlarını edâ etmek, haramından sakınmak ve Allâh katında niyetin doğruluğudur.” [Gazâlî, İhyâu Ulûmi’-d-Din: 4/364]

Ameller, âzâların yaptığı tüm sözlü ve fiili eylemlerdir. Namaz kılmak ve kurban kesmek, hüküm istemek ve cihâd etmek gibi zâhiri, duâ etmek ve adak adamak, tevekkül ve ihlâs gibi bâtinî olabilir. Tümünde esas olan Allâh için olmasıdır. Yani ihlâslı bir şekilde yapılmasıdır. İhlâs, tüm kullara farz olan bir emirdir ve bu emri yerine getirmeyenlerden hiçbir amel kabul edilmeyecektir.

“Herkes ancak niyet ettiği şey vardır.”

Yaşlı olsun genç olsun, âlim olsun avam olsun herkese niyet ettiği şey vardır. Yaptığı amellerle Allâh’ın rızâsını kastedenler, onu niyetleri ve Sünnet’e uygunlukları oranında elde ederler. Allâh’tan başkasını kastedenlerse, onu ya elde ederler ya da elde edemezler. Âhîrette ise hüsrana uğrayanlardan olurlar. Allâh’u Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **“Kim âhiret kazancını istiyorsa, onun kazancını çoğaltırız. Dünya kazancını isteyene de dünyâlık veririz; ama onun âhirette bir nasibi olmaz”** [Şûrâ: 42/20]

Amellerin geçerli ya da geçersiz oluşu, o amelin varoluşunu gerektiren, onu işlemeye iten niyete göredir. O

ameli işleyenin sevâbı, cezâsı ve esenliğe kavuşması da kendisi sebebiyle amelin sahîh, fâsid veya mübâh olduğu niyetine göredir. İşte bu sebeble kişinin amelinden eline geçecek olan şey, niyetinden ibârettir. İbn Receb rahîme-hullâh şöyle demiştir: “Hadîsteki: ‘Herkes ancak niyet ettiği şey vardır’ ifadesi, amelin şerî yönden hükmünü bildirir. O da, amel eden kişinin ameli karşılığında payına düşen niyetinin karşılığıdır. Niyeti sâlih ise ameli sâlih (geçerli), niyeti fasid (geçersiz) ise ameli de fasiddir ve sorumluluğu da kendisine âittir.” [İbn Receb, Câmiu’l-Ulûm ve’l-Hikem: 1/64]

“Öyleyse kimin hicreti, Allâh’a ve Rasûl’üne ise, onun hicreti Allâh’a ve Rasûl’ünedir. Kimin hicreti de elde edeceği bir dünyâlık veya evleneceği bir kadın için ise, onun hicreti de o hicret ettiği şeydir.”

Her kim yapmış olduğu ameli ne için ve hangi kazanım gayesiyle yapıyorsa, elde edeceği şey ondan başkası değildir. Her kim Allâh için cihâd ediyorsa ve Allâh için ilim öğreniyorsa O’nun rızâsını kazanır. Her kim de Allâh’tan başkası için amel ediyorsa, Allâh’tan bekleyeceği bir şey yoktur. Diğer ibâdetler ve hicret de böyledir. Kimin hicreti, Allâh’a ve Rasûl’üne ise, onun hicreti Allâh’a ve Rasûl’ünedir. Kimin hicreti de elde edeceği bir dünyâlık veya evleneceği bir kadın için ise, onun hicreti de o hicret ettiği şeydir.

Hicret, küfür ülkesinden yani içinde Allâh’ın hükümleriyle hükmedilmeyen bir beldeden, Allâh’ın hükümlerine göre hükmedilen İslâm beldesine göç etmektir. Dînini açıktan yaşayamayan-

ların hicret etmeleri farzdır. Bu kıyâmete kadar muhkem bir hükümdür.

☞ Hadîsten Çıkan Hüküm ve Fâideler ☞

1. Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın değer verdiği ve buna göre mükâfatlandırdığı şey, kişinin niyeti ve ihlâsıdır. Kişinin niyeti ve kastı tüm amellerde sadece Allâh olmalıdır. Allâh için olmayan ameller kabul edilmez ve sevâb kazandırmaz. Allâh'ı Teâlâ, şöyle buyurmaktadır: **“O kurbanların etleri ve kanları asla Allâh'a ulaşmaz. Fakat O'na sizin takvânız ulaşır.”** [Hac: 22/37]

Ebû Hureyre radîyallâhu anh'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullâh sallâllâhu aleyhi ve sellem şöyle demiştir: **“Allâh Tebâreke ve Teâlâ şöyle buyurmaktadır: Ben ortakların şirkten en müstağni olanıyım. Her kim bir amel işleyip de ona benden başkasını ortak ederse, bende onu şirki ile başbaşa bırakırım.”** [Müslim (2985); İbn Mâce (4202)]

2. Ameller yani mükellefin niyet, söz ve fiil cinsinden yaptığı tüm eylemler, ancak niyetlere göredir. Amellerin

sahîh olması niyetlerin sâlih olmasıyla mümkündür. Niyetsiz yapılan amellere ve ihlâssız olan niyetlere sevâb yoktur. Niyet ve ihlâs, tüm ameller için farzdır. Allâh Subhânehu ve Teâlâ, şöyle buyurmaktadır: **“Hâlbuki onlara, dîni ancak Allâh'a has kılarak ve hanîfler olarak Allâh'a ibâdet etmeleri, namazı kılmaları ve zekâtı vermeleri emredilmişti. İşte dosdoğru dîn budur.”** [Beyyine: 98/5]

Niyetin amelin başında bulunması rükün, hükmen amelle birlikte bulunması yani amelin niyete aykırı olmaksızın meydana gelmesi ise şarttır. İbn Hacer rahîmehullâh bunun tercih edilen görüş olduğunu ifâde ederek şöyle demiştir: **“Niyetin rükün mü şart mı olduğunda fâkihler arasında görüş farklılığı vardır. Tercih edilen görüşe göre, niyetin amelin başında zikredilmesi rükün, hükmen amelle birlikte bulunması, yani amelin niyete aykırı olmaksızın meydana gelmesi ise şarttır.”** [İbn Hacer, Fethul-Bârî: 1/13]

3. Niyet, kalbin amelidir. Bu sebeble dilin bunda bir yükümlülüğü yoktur. İbâdetlere dil ile niyet etmeye dâir ne

Kur'ân'da ne de Sünnet'te bir delil yoktur. İbn Teymiyye rahîmehullâh şöyle demiştir: **“Abdest, gusül, teyemmüm, namaz, oruç, zekât, keffâretler ile diğer ibâdetler için niyeti dille söylemeye gerek yoktur. İslâm âlimleri bu konuda ittifak etmişlerdir. Aksine âlimlerin ittifakıyla niyetin yeri kalbtir. Bir insân, kalbindeki niyetin aksine, hatâ edip diliyle yanlış niyet etse,**

kalbinden niyet ettiğine itibar edilir, dille söylediğine itibar edilmez. İslâm âlimlerinden hiç kimse bunun aksine bir şey zikretmemiştir...Yine ‘Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem, ümmetinden hiç kimseye dille niyet etmesini emretmemiş, Müslümanlardan hiç kimseye de bunu öğretmemiştir. Şayet dille niyet etmek meşrû olsaydı, İslâm ümmeti her gün bununla mübtelâ olduğu halde, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem ve sahâbîleri bunu ihmal etmez, onu bu ümmete öğretirlerdi’ demişlerdir. En doğru olan görüş budur. Hatta dille niyet etmek, akıl ve dîn yönünden kusur ve noksanlıktır. Dîn yönünden kusur ve noksan olması, bu davranışın bid’ât olmasıdır. Akıl yönünden kusur ve noksan olmasına gelince; bu davranış, bir şey yemek isteyen kimsenin: ‘Bir lokma almak için elimi bu yemek kabına koymaya, ardından o lokmayı ağızıma koyup çiğnemeye, sonra da karnımı doyurmak için onu yutmaya niyet ediyorum’ demesi gibidir. Böyle yaparsa, ahmaklık ve cehâlettir. Çünkü niyet, amele tâbidir. Dolayısıyla kul, ne iş yapacağını bildiği zaman, mecburen ona niyet etmiş olur. Yapacağı şeyi bilmesine rağmen niyetin hâsıl olmayacağı düşünülemez. Nitekim İslâm âlimleri, dille niyet etmenin ve niyeti tekrarlayanın meşrû olmadığına ittifak etmişlerdir. Hatta: ‘Kim bunu alışkanlık hâline getirirse, bid’âtlarla Allâh’a ibâdet etmesine ve sesini yükselterek insânlara eziyet etmesine engel olmak için bu kimsenin terbiye edilmesi gerekir’ demişlerdir.” [İbn Teymiyye, el-Fetâvâ el-Kubrâ: 1/214-215]

4. Hayırlı bir amel yapmaya niyet ettiği halde daha sonra onu yapmaktan vazgeçen bir kimseye tâm bir iyilik sevâbı kazanır. Bu sevâb, Allâh’ın ik-

râmıyla niyetnin karşılığıdır. Eğer ki onu yerine getirirse on iyilik sevâbından yedi yüze ve daha fazlasına kadar çıkabilir. İbn Abbâs radîyallâhu anhumâ’dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem, Allâh Subhânehu ve Teâlâ’dan rivâyet ettiği bir hadîste şöyle buyurmuştur: **“Allâh, iyilik ve kötülükleri takdir edip yazdı. Sonra bunları şöyle açıkladı: “Bir kimse iyilik yapmaya niyetlenir de onu yapamazsa, Allâh kendi nezdinde o kimse için tâm bir iyilik sevâbı yazar. Eğer hem niyetlenir hem de o iyiliği yaparsa, on iyilik sevâbı yazar ve bu sevâbı yedi yüze veya daha fazlasına kadar çıkarır. Eğer kötülük yapmaya niyet eder de, sonra onu yapmaktan vazgeçerse, Allâh onun için tâm bir iyilik sevâbı yazar. Eğer kötü bir işe hem niyetlenir, hem de onu yaparsa, Allâh o kimse için sadece bir tek günah yazar.”** [Buhârî (6491); Müslim (131)]

Saîd b. el-Müseyyeb rahîmehullâh şöyle demiştir: “Her kim, namaz kılmayı, oruç tutmayı umre veya hac yapmayı veya herhangi bir hayırlı işe girişmeyi niyet eder de yapamazsa bu niyeti dolayısıyla bunların sevâbına nâil olur.” [Ebû Nuaym, Hilyetul-Evliyâ: 8/52]

5. İyi niyet, mübâh olan amelleri ibâdete dönüştürür ve bunlar için ecir kazandırır. Bir kimse, Allâh’a itaat yolunda güç kazanmayı niyet ederek yemek yer veya içerse bu niyeti dolayısıyla sevâb kazanır. Aynı şekilde geçimini kazanmak isteyen bir kimse bununla kendisini dilencilikten korumayı, kendisine ve çoluk çocuğuna ihtiyaçları için harcamayı niyet ederek çalışırsa, bundan dolayı yine ecir kazanır. Diğer ameller de böyledir. Yahyâ b. Ebî Kesîr rahîme-

hullâh şöyle demiştir: “Niyet etmeyi öğrenin, çünkü niyet amelden daha önemlidir.” [Ebû Nuaym, Hilyetul-Evliyâ: 3/70]

Kişi, mübâh olan şeylere sâlih niyet ile yaklaşıp bu hal üzere onları işlediğinde Al-lâh’ın izniyle ecrini alır. Çünkü ibâdetler ancak

mübâh olan sâlih amellerin işlenmesiyle elde edilirler yahut kolaylaşırlar. Öyleyse ibâdetlerin destekleyicisi ve hazırlayıcısı olan amellere karşılık olarak ecir alınması söz konusudur. Suyutî rahîmehullâh şöyle demiştir: “Kulun mübah şeylerde ve âdet edinilen hallerde iyi niyeti sayesinde ecir elde edeceğine dâir getirilen delillerden en güzeli de Rasûlullâh’ın şu buyruğudur: ‘Herkes ancak niyet ettiği şey vardır.’ İşte bir işi yapan bir kimse eğer onunla Allâh’a yakınlaşma maksadını güdecek olursa, bundan dolayı sevâb kazanır. Şayet böyle bir maksat gütmeyecek olursa sevâb alması söz konusu değildir.” [Suyutî, Şerhu’l-Nesâi: 1/19]

6. İyi niyet, kötü olan amelleri meşru kılmaz. Yani dînen yasaklanmış olan ameli, iyi bir şey kastederek yapmak meşru değildir. Misâl olarak bir kişi, fakir fukaraya dağıtmak maksadıyla hırsızlık yapsa, bu niyeti, fiili meşru kılmadığı gibi fâili de mazur kılmaz. Bu niyet ile hırsızlık yapmak helâl olmaz. Kastı bu olduğu halde hırsızlık yapan kişi de işlediği bu fiilden dolayı mazur sayılmaz. İslâmı hâkim kılabilmek maksadıyla hali hazırda demokrasi ile yönetmek ve hükmetmek meşru olmaz.

Böylelerini seçmek ve iş başına getirmek de câiz olmaz. Kısacası iyi niyet ne haramı ne de küfrü meşru kılmaz. İyi niyet ile haram yahut küfür olan bir şey aslî hükmünden dışarı çıkmaz. Fâili yaptığı şeyden sorumlu olur.

7. Hicret, lügatte; “kişi veya kişilerin buldukları yerden göç yoluyla ayrılmaları” demektir. İstilâhta ise: “Küfür diyarından İslâm diyarına göç etmektir.”

Peygamberimiz Muhammed aley-hisselâm ve Mekke’li Müslümanlar, milâdî 622 yılında, peygamberliğin on üçüncü yılında Mekke’den Medine’ye göç etmişlerdir. Ancak hicret, onların hicretiyle bitmiş değildir. Hicret, kıyâmete kadar bâkidir. Küfür beldelerinde ikâmet edip de İslâm’ı açıktan yaşayamayan Müslümanların dînlerini açıktan yaşayabilecekleri İslâm beldelerine hicret etmeleri farzdır. Hicret edecek bir İslâm beldesi olmadığında Müslümanların dînlerini açıktan yaşayacakları başka beldelere hicret etmeleri gereklidir. Sahâbilerin Habeşistan’a hicret etmeleri bu türdendir. Küfür beldelerinde ikâmet eden fakat dînlerini açıktan yaşayabilen Müslümanlar için İslâm beldelerine hicret etmeleri müstehabtır. Bazı ilim ehli ise kendilerini ve

ailelerini korudukları halde, dâvet ve tebliğ imkânı bulan Müslümanların bu beldeleri terk etmelerini doğru bulmamıştır. Onların buraları terk etmeleriyle o beldelerin tamâmen kâfirlere teslim edilmiş olacağını ve buralarda İslâm'ın yayılmasının önüne geçilmiş olacağını söylemişlerdir. Doğruyu bilen Allâh'ü Teâlâ'dır.

8. Hicret; mekândan, fiilden ve fâilden olmak üzere üç kısımdır.

Mekândan hicret: Müslümanın haramların ve küfrün yaygın olduğu beldelerden bunların bulunmadığı bir beldeye taşınmasıdır. Bunun en büyüğü, küfür beldelerinden İslâm diyarına yapılan göçtür.

Fiilden hicret: Müslümanın haramları ve Allâh'a isyan olacak şeyleri terk etmesidir. Bu, Allâh için olmayan şeylerin tümünü terk etmeyi içerir. Haramların tümünü terk etmek, Müslümanlar üzerine farzdır. Allâh'ın kulları üzerindeki hakkıdır. Bu, ister Allâh hakkıyla alakalı bir şey olsun, isterse kulların hakkıyla alakalı bir şey olsun böyledir. Muhâcir, Allâh'ü Teâlâ'nın yasakladığı şeyleri terk eden kimsedir. Abdullâh b.

Amr b. Âs' radîyallâhu anh'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Müslüman, dilinden ve elinden Müslümanların güvende olduğu kimsedir. Muhâcir ise Allâh'ın yasakladığı şeyleri terk edendir.”** [Buhârî (10); Müslim (41)]

Bu itibarla küfürden îmâna, isyândan takvâyâ, hevâdan ittibâyâ, haramdan itaate Allâh için geçen bir kimse muhâcirdir.

Fâilden hicret: Müslümanın müşrikleri ve ehl-i kible bile olsa bid'ât ehlini terk etmesidir. Müslümanlarla müşrikler arasında hiçbir velâyet bağı yoktur. Onlar; dost ve arkadaş, sırdaş ve yoldaş edinilemez. Onları terk etmek, bu dînin asıllarındandır. Sahîh akîdeden uzak olan bid'ât ehlini terk etmek de, selef-i sâlihinin üzerinde ittifak ettiği esaslardandır. Onların sözleri dinlenmez, onlara kız verilmez ve onlarla arkadaşlık edilmez. Onlarla ancak tebliğ ve dâvet için oturulur ve bir arada bulunulur. Allâh Subhânehu Teâlâ, şöyle buyurmaktadır: **“Dinlerini parça-parça edenler ve kendileri de gruplara ayrılanlar var ya, (senin) onlarla hiçbir ilişkin yoktur.”** [Enâm: 6/159]

Ebû Kılâbe rahîmehullâh şöyle demiştir: “Nefislerinin arzularına uyanlarla ne bir arada oturun ne de onlarla uğraşın. Çünkü ben onların sizi, sapıklıklarına bulaştırmalarından veya bilmiş olduğunuz şeyleri size karıştırmalarından emin değilim, (bunlardan endişe ediyorum). [Dârimi, Sünen: 1/387] Bid’âtin taraftarları sapıklığın taraftarlarıdır. Onların varacağı yer -başkası değil ancak- Cehennemdir.” [Dârimi, Sünen: 1/231]

Açıktan günah işleyen, menheci bozuklukları olan ve itaatten ayrılan kimseleri terk etmeye gelince, onları terk etmek eğer ki onlara bir fayda sağlayacaksa bu câizdir. Bunun delili, Tebük Gazvesi’ne özürleri olmadığı halde katılmayan Kâ’b. Mâlik, Hilâl b. Ümeyye ve Murâre b. Rabî radîyallâhu anhum hakkında gelen sahîh haberdir. Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem bunlarla konuşmamış, Müslümanlara da böyle yapmalarını emretmiştir. Kâ’b. Mâlik, Hilâl b. Ümeyye ve Murâre b. Rabî radîyallâhu anhum ise Allâh’a sığınmışlar ve tevbe etmişlerdir. Öyle ki, genişliğine rağmen yeryüzü kendilerine dar gelmiş ve kalpleri göğüs kafeslerine sığmamıştır. Allâh Subhânehu ve Teâlâ da onların tevbelerini kabul etmiştir. [Buhârî (4418); Müslim (2769)]

Bu, ferдин faydası sebebiyle onu terk etmektir. Terk edişteki fayda, bazen Müslüman cemâatin korunması sebebiyle de olabilir. Yani Müslüman cemâate zarar veren; onlar içinde fitne ateşi yakan, kötü ahlâkı yayan, menheci bozuklukları aşıl原因an kimseleri terk etmek, Müslüman cemâatin korunması için câizdir, hatta bazen vâcib olur. Cemâatin maslahatı, ferдин maslahatından, cemâatin korunması,

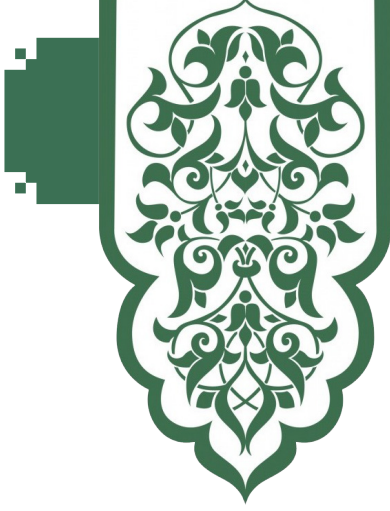
ferдин korunmasından önce ve önceliklidir. Ancak ne Müslüman cemâate ne de Müslüman bir ferde faydası yoksa, terk ediş câiz olmaz. Zîrâ bu, fâsıkları ve bozuk kimseleri kendi hallerine bırakarak yardımı terk etmek olur. Bunun kararı ve tespiti ilim ve emir sâhiblerinin görevidir.

Mürtedleri terk etmek ise fâilden hicret edileceklerin en başında yer alır. Mürted, İslâm’a girdikten sonra ondan dönen kimsedir. Böylelerinin İslâm’daki hükmü bellidir. İslâm’ın hâkim olmadığı beldelerde mürtedlere karşı takınılacak tavır; onları yok bilip, tamâmen terk etmektir.

9. İlim amelden öncedir. Çünkü yapılmak için niyet edilen amelin şart ve rükünlerini bilmeden o ameli doğru bir şekilde yapmak söz konusu değildir. Allâh Subhânehu Teâlâ, şöyle buyurmaktadır: **“İyi bil ki! Allâh’tan başka ibâdete layık hiçbir ilâh yoktur.”** [Muhammed: 47/19]

Buhârî rahîmehullâh, Sahîh’inde “İlim Söz ve Amel’den Öncedir” şeklinde bir bâb açmış, ilmin amelden önce geldiğini ifâde etmiştir. İbnü’l-Müneyyir rahîmehullâh ise şöyle demiştir: **“Bununla Buhârî, söz ve amelin sahîh olması için ilmin şart olduğunu kasdetmiştir. Söz ve amel ancak ilimle muteber olur. Bu yüzden ilim ikisinden de önce gelir. Çünkü ilim, ameli sahîh hale getiren niyeti düzeltmektedir.”** [İbn Hacer, Fethu’l-Bârî: 1/160]

PEYGAMBER KISSALARI

NUH (A.S.) VE GEMİSİ

Ümmü Musab

Rahman ve Rahim olan Allâh'ın adıyla...

Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amel-lerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. Bizleri tevhîd üzere yaşatmasını ve tevhîd üzere yanına almasını niyaz ederiz. Salat ve selam nebilerin sonuncusu Muhammed sallallâhu aleyhi ve selam'ın ve bütün nebilerin üzerine olsun. Rabbimize şükürler olsun ki, şirkin ve küfrün ayyuka çıktığı şu zamanda bizleri İslâm ile şerefli kıldı. İlimleri ile bizleri aydınlatan kardeşlerimiz ümmete faydalı olmak niyetiyle Minhâc Dergisini çıkartmaya niyet ettiler ve bizlere de acizane bu dergide bir köşe ayırdılar.

Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya sığınarak ve ondan yardım dileyerek derim ki:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ yüce Kitabında şöyle buyurmaktadır: **“And olsun ki biz her ümmete, “Allâh'a ibâdet edin ve tağuttan kaçının” diyen bir Rasul gönderdik...”** (Nahl, 36)

Bu ayeti kerimeden yola çıkarak Rabbimizin rasullerinden ulu'l-azm olan beş rasulün kıssalarını, o rasullerin tevhîde davetlerini, şirk ve müşriklerle olan mücadelelerini ümmetin yavrularına anlatmayı istedim. Sırasıyla Nuh, İbrahim, Musa, İsa ve Muhammed -salat ve selam onların üzerine olsun- kıssalarını anlatacağım.

Gelin beraber ulu'l-azm rasullerin ilki olan Nuh (a.s.)'ın, yeryüzünde şirkin ilk ortaya çıkışıyla başlayan mücadelesini, Onun 950 senelik davasını okuyalım...

Adem (a.s.)'dan Sonra:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, Adem (a.s.)'ın zürriyetini bereketli kıldı. O'nun zürriyetinden birçok erkek ve kadın dünyaya geldi. Dünyaya yayıldılar, çoğaldıkça çoğaldılar. Eğer Adem (a.s.), dünyaya geri dönüp zürriyetini görseydi onları tanıyamazdı. Ona “Bu, senin zürriyetindir, ey Adem!” denilseydi çok şaşırır ve “Subhânallâh! Bunların hepsi benim çocuklarım mı? Bunların hepsi benim zürriyetim mi?” derdi.

İnsânlar, babaları Adem (a.s.)'in dini olan İslâm dini üzereydiler. Allâh'u Teâlâ'ya ibâdet ediyorlar ve ona hiçbir şeyi ortak koşmuyorlardı. İnsânlar tek bir ümmetti. Babaları Adem (a.s.), Rabbleri Allâh Subhânehu ve Teâlâ idi.

Şeytanın Kıskançlığı:

Ancak şeytan ve zürriyeti buna nasıl razı olurdu? İnsânlar Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya ibâdet etmeye, tek bir ümmet olmaya ve ihtilaf etmemeye devam mı edeceklerdi? Hayır! Bu asla olmayacak! Asla olmayacak! Adem'in zürriyeti cennete, şeytanın zürriyeti cehenneme girecek öyle mi? Allâh Subhânehu ve Teâlâ onu, Adem (a.s.)'a secde etmedi diye kovup lanetlemedi mi? O Ademoğullarından intikam almalı değil miydi ki, onlarda onunla birlikte cehenneme girsinler. Elbette bu olmalı! Olacak da!

Şeytanın Fikri:

Şeytan insânları, putlara ibâdet etmeye çağırmaı düşündü. Böylece onlar, cehenneme girecekler ve cennete asla girmeyeceklerdi. Şeytan, Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın kendisine ortaklar koşulmasını affetmeyeceğini, bunun dışındaki tüm günahları ise, isterse affedeceğini biliyordu. Bu sebeple şeytan insânları ebediyen cennete girmesinler diye Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya ortaklar koşmaya çağırdı. İlk şirkin temelini atacaktı şeytan...

Ancak bunun yolu neydi? Nasıl olacaktı bu? İnsânlar, Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya ibâdet ediyordu. Eğer o, insânlara gitse ve "Allâh'a ibâdet etmeyin, putlara ibâdet edin" dese insânlar onu dövecekler, ona sövecekler ve ona

"Allâh korusun. Rabbimize isyan mı edeceğiz? Putlara mı tapacağız? Gerçekten sen, taşlanmış şeytansın! Gerçekten sen, pis bir şeytansın!" diyeceklerdir.

Şeytanın Hilesi:

Ancak şeytan insânların kafalarına girecek kapıyı bulmuştu. Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya gece gündüz ibâdet eden ve O'nu, çok çok zikreden sâlih kimseler vardı. Allâh Subhânehu ve Teâlâ'yı çok seviyorlar, Allâh Subhânehu ve Teâlâ da onları çok seviyor, dualarını kabul ediyordu. İnsânlar da onları seviyor ve onlara karşı saygıda kusur etmiyorlardı. Şeytanda bunu çok iyi biliyordu.

Bu sâlih kişiler öldüler, Allâh'u Teâlâ'nın rahmetine kavuştular. Şeytan, insânlara gitti ve bu sâlih kişilerin meziyetlerini saydı. Şöyle dedi: "Falan, falan ve falan kişiler nasıl insânlardı? Subhâ-nallâh! Elbette onlar, Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın adamları, Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın dostlarıydı. Onlar dua ettiklerinde mutlaka kabul olunurdu. Bir şey istediklerinde de mutlaka onlara verilir." "

Sâlih Kişilerin Resimleri:

Şeytan şöyle dedi:

- Onların ölümüne üzüldünüz mü?
- Elbette.
- Onları arzuluyor musunuz?
- Elbette.
- O halde neden her gün onlara bakmıyorsunuz?
- Onlar ölüp gitmişken bu nasıl

olacak? Nasıl onları göreceğiz?

- Onların resimlerini yapın. Her sabah kalktığınızda onların resimlerine bakarsınız?

Şeytanın bu fikri, insânların hoşuna gitmişti. Derhal sâlih kişilerin resimlerini yaptılar. Hemen her gün bu resimlere bakıyorlardı.

Resimden Heykele:

İnsânlar, belli bir müddet sonra resim yapmayı bırakıp heykel yapmaya başladılar. Sâlih kişiler için bir çok heykel yaptılar. Bu heykelleri, evlerine ve ibâdet ettikleri yerlere yerleştirdiler. Hal böyleyken Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya ibâdet etmeye devam ediyorlar ve hiç kimseyi ona ortak koşmuyorlardı.

Bu heykellerin, sâlih kişilerin heykelleri olduğunu biliyorlardı. Bunların, fayda, zarar ya da rızık vermeyen aciz taş parçaları olduklarını da biliyorlardı. Ancak onlar, bu heykellere karşı saygı gösteriyorlardı. Çünkü onlar, sâlih kişilerin heykelleriydi. Zamanla bu heykeller çoğaldı. Bunlara karşı gösterilen saygıda arttı. Her ne zaman aralarından sâlih bir kişi ölse, derhal onun heykelini yapıyorlar ve o heykele o sâlih kişinin ismini veriyorlardı.

Heykelden Puta:

Bu ilk nesil gitti. Onların evlatlarının çocukları, babalarının, bu heykellerle karşı büyük saygı gösterdiklerini görmüşlerdi. Onların, bu heykeller karşısında boyun büktüklerini ve onlara karşı ruku eder gibi eğildiklerini görmüşlerdi.

Çocuklar, babalarının yaptıkları

na ilavelerde bulundular ve sonunda onlara secde etmeye, isteklerini onlardan istemeye ve onlar için kurban kesmeye başladılar. Putlar, işte bu şekilde ilahlaştırıldı ve bu şekilde ilk şirk gerçekleşti. Bu insânların ilk başta niyetleri güzeldi, onlar sâlih kişileri unutmak istemediklerinden resimlerini yapmaya başlamış olsalar da. Sonradan gelen nesil artık o sâlih kişileri ilahlaştırmıştı. Şeytanın tuzağı istediği gibi ilerliyordu.

İnsânlar, önceden Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya nasıl ibâdet ediyorlarsa, şimdi de aynı şekilde bu putlara ibâdet eder oldular. Sonraları bunların sayısı onların içlerinde arttı. Bu Ved, şu Suvağ, bu Yeğus, şu Yeğus ve bu Nesr.

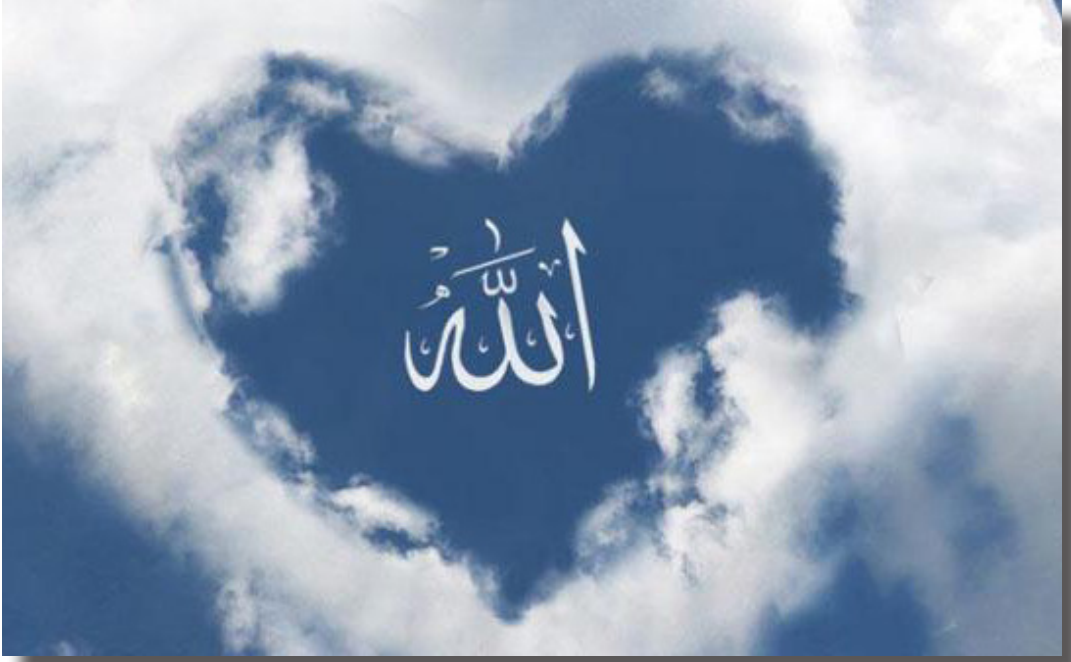
Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın Gazabı:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, insânlara karşı şiddetli bir şekilde gazaba geldi ve onları lanetledi. Niçin gazaba gelmesin ve niçin onları lanetlemesin ki? Onları bunun için mi yaratmıştı ve onları bunu için mi rızıklandırıyor? Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın arzında yürüyorlar, ama onu inkar ediyorlar! Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın verdiği rızık yiyorlar, ama ona ortaklar koşuyorlar! Bu gerçekten büyük bir zulüm! Gerçekten büyük bir zulüm! Allâh'u Teâlâ, insânlara karşı gazaplandı, onlara yağmur yağdırmadı. Onlara hayatı dar etti. Mahsulleri ve nesilleri azaldı. Yine de insânlar akıllanmadılar, tevbe etmediler. Ve şirklerinde devam ettiler...

Rasul, İnsân mı, Melek mi?

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, içlerinden birini onlara, onlarla konuşsun ve onlara nasihat etsin diye Rasul olarak

gönderdi. Allâh Subhânehu ve Teâlâ, kimseyle tek-tek konuşmaz ve hiç kimseye tek başına “şunu, şunu yap” demez. Onların, Allâh Subhânehu ve Teâlâ’yı görmeye, onun kelamını işitmeye ve onunla konuşmaya güçleri yetmez. Buna, Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın seçtiği kişiler dışında kimse nin gücü yetmez.

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, insânlara bir Rasul göndermek istedi ki onlarla konuşsun ve onlara nasihat etsin. Onları şirkten sakındırsın ve sadece Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya ibâdet etmeye çağırınsın. Allâh Subhânehu ve Teâlâ, bu Rasulun beşer olmasını, insânların arasından biri olmasını, tanıdıkları ve sözünü anladıkları biri olmasını istedi.

Eğer Rasul, bir melek olsaydı, insânlar şöyle diyeceklerdi: “Biz nerede, o nerede? O bir melek, bizse insânız! Yiyoruz, içiyoruz. Ailemiz, çocuklarımız var. Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya

nasil ibâdet edebiliriz ki?” Rasul insân olunca onlara: “Bende yiyorum, bende içiyorum. Benimde ailem, çocuklarım var. Ben Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya ibâdet ediyorum, siz niçin ibâdet etmiyorsunuz?” dedi.

Rasul, melek olsaydı, insânlar derlerdi ki: “Sen ne susuzluk çekiyorsun, ne acıkıyorsun, ne hastalanıyorsun, ne de ölüyorsun. Elbette Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya ibâdet edersin ve elbette her daim onu zikredersin! Biz ise, insânsınız. Acıkırız, susarız, hastalanırız ve ölürüz. Hal böyle olunca Allâh’u Teâlâ’ya nasıl ibâdet edebiliriz ve onu her an nasıl zikredebiliriz?” Rasul, insân olunca onlara dedi ki: “Ben de sizin gibi acıkırım, susarım, hastalanırım ve ölürüm. Böyleyken Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya da ibâdet eder ve onu her daim zikrederim. Peki siz niçin ona ibâdet etmiyor ve niçin onu zikretmiyorsunuz?” Böylece insânlar susar, cevap vermezler, bahaneleri de kalmaz.

İlk Rasul, Nuh (a.s.):

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, Nuh (a.s.)'ı, kavmine Rasul olarak gönderdi. Kavmi içerisinde zenginler ve ileri gelen kişiler vardı. Ancak Allâh Subhânehu ve Teâlâ, Risalet görevi için Nuh (a.s.)'ı seçmişti, o zenginlerden birini değil.

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, kimin bu görevi yüklenebileceğini ve kimin bu emaneti taşıyabileceğini çok iyi biliyordu. Nuh (a.s.), iyiliksever ve sâlih bir kişiydi, akıllı ve sabırlı biriydi. Nasihat eder, şefkat gösterirdi. Doğru sözlü, güvenilir biriydi. Allâh Subhânehu ve Teâlâ, onu Rasul olarak seçmiş ve ona şöyle vahyetmişti: **“Çok acı veren azap onlara gelmezden evvel kavmini uyar.”** (Nuh, 1)

Nuh (a.s.)'da kavmi içinde uyarıya başlamış ve onlara **“Şüphesiz ki ben, size gönderilmiş güvenilir bir Rasulum!”** (Şuara, 107) demişti.

Kavmi Ona Ne Cevap Verdi?

Nuh (a.s.), kavmini uyarıp onlara **“Şüphesiz ki ben, size gönderilmiş güvenilir bir Rasulum!”** (Şuara, 107) dediğinde, bazı insânlar kalkıp şöyle dediler: “Bu ne zaman Rasul oldu? Daha dün sıradan biriydi, bu gün “Ben size gönderilmiş bir Rasulum.” diyor?”

Nuh (a.s.)'ın arkadaşları bile şöyle diyordu: “Bu, küçükken her gün bizimle oynardı. Her gün bizimle otururdu. Ona risalet ne zaman gelmiş ki?! Gece mi, yoksa gündüz mü?”

Zenginler ve ileri gelenler şöyle diyordu: “Allâh Subhânehu ve Teâlâ ondan başkasını bulamamış mı? Yoksa

insânların tümü öldü de Allâh Subhânehu ve Teâlâ, kavmin içinden ancak fakir birinimi buldu?”

Cahil cuhela ise şöyle diyordu: **“Bu, ancak sizin gibi bir insândır. Nuh, bu yolla liderlik ve şerefi kazanmak istiyor. Eğer Allâh böyle bir şeyi dileyseydi melek gönderirdi. Zaten böyle bir şeyi, önceki atalarımızdan da işitmedik.”** (Mü'minun, 24)

Nuh (a.s.) Ve Kavmi Arasında:

İnsânlar, putlara ibâdet etmenin doğru ve akıllıca bir iş olduğuna inanıyorlardı. Putlara ibâdet etmeyenlerin de yanlış yolda, akılsız kişiler olduklarına inanıyorlardı. Şöyle diyorlardı: “Babalarımız bu putlara ibâdet ediyordu, peki bu niçin ibâdet etmiyor?”

Nuh (a.s.) ise, putlara ibâdet etmenin sapıklık ve akılsızlık olduğuna ve atalarının da sapıklık ve akılsızlık içerisinde olduğuna inanıyordu. Atalarının babası Adem (a.s.) ise, putlara değil sadece Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya ibâdet ediyordu.

Eğer bir kavim, taşlara ibâdet eder ama kendilerini yaratan Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya ibâdet etmezse, sapıklık ve akılsızlık içerisinde demektir. Nuh (a.s.), kavmi içerisinde durdu ve en yüksek sesiyle şöyle haykırdı: **“Ey kavmim! Allâh'a ibâdet edin. Sizin ondan başka ilahınız yoktur. Sizin için en büyük bir günün azabından korkuyorum. Kavminin seçkinleri ‘seni apaçık bir sapıklık içerisinde görüyoruz.’ dediler.”** (A'raf, 59-60)

Nuh (a.s.) şöyle cevap verdi: **“Ey kavmim! Bende bir sapıklık yok. Ben, Alemlerin Rabbi tarafından gönderil-**

miş bir Rasulüm. Size, Rabbimin emirlerini tebliğ ediyor ve nasihat ediyorum. Sizin bilmediğiniz şeyleri de Allâh tarafından biliyorum.” (A’raf, 61-62)

Sana Düşük Kimseler Tabi Oluyor:

Nuh (a.s.), kavmi Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya inansın, O’na ibâdet etsin ve putlara ibâdet etmeyi terk etsin diye çok uğraştı. Ama bir kaç kişi dışında kimse ona inanmadı. Zenginleri ise, Nuh (a.s.)’a inanıp itaat etmekten kibirleri alıkoydu. Onları, malları ve çocukları meşgul etti, ahireti düşünmediler. Şöyle diyorlardı: “Bizler seçkin, şerefli kişileriz, bunlar ise düşük kimselerdir.”

Nuh (a.s.), onları, Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya davet edince de şöyle diyorlardı: **“Düşük kimseler sana tabi olmuşken sana nasıl iman edelim?”** (Şuara, 111)

Nuh (a.s.)’dan bu fakirleri kovmasını istiyorlardı. Fakat Nuh (a.s.), bundan kaçındı ve şöyle dedi: **“Ben mü’minleri kovacak değilim. Ben ancak apaçık bir uyarıcıyım.”** (Şuara, 114-115)

Nuh (a.s.), bu fakir kişilerin ihlas sahibi (yani ibâdeti sadece Allâh için yapanlar) olduklarını biliyordu. Eğer bu fakirleri kovsa, Allâh Subhânehu ve Teâlâ kendisine gazaplanırdı, o zaman

da kendisine hiç kimse yardım edemezdi.

Nuh (a.s.) şöyle dedi: **“Ey kavmim! Eğer ben onları kovarsam, Allâh’a karşı bana kim yardım edebilir?”** (Hud, 30)

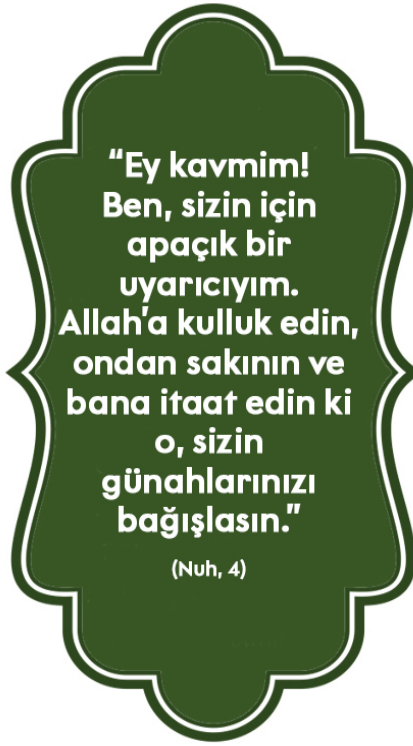
Zenginlerin Delili:

Zenginler şöyle diyorlardı: **“Nuh’un, kendisine davet ettiği bu din, hakda değildir, hayırlı da değildir. Tecrübelerimize göre biz, her hayırlı hususta önde olan kişileriz. En iyi yiyecekleri biz yiyoruz. En güzel elbiseleri biz giyiyoruz. İnsânlar bu hususta bize uyuyorlar. Hiçbir iyiliğin de bize nasip olmadığını görmedik. Eğer bu din, hayırlı olsaydı, bu fakirlerden önce bize nasip olurdu ve o fakirler, ona ulaşmakta bizi geçemezlerdi.”** (Ahkaf, 11)

Nuh (a.s.)’ın Daveti:

Nuh (a.s.), kavmine nasihat ederek davet ediyordu. **“Ey kavmim! Ben, sizin için apaçık bir uyarıcıyım. Allâh’a kulluk edin, ondan sakının ve bana itaat edin ki o, sizin günahlarınızı bağışlasın ve sizi belirli bir vakte geciktirsin. Allâh’ın tayin ettiği vakit geldi mi geciktirilmez, keşke bilseydiniz.”** (Nuh, 4)

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, onlara gazap etti, yağmuru kesti, ekinleri ve çocukları azaldı: **“Ey kavmim! İman**

ederseniz Allâh'ü Teâlâ sizden razı olur ve bu azap da sizden kalkar. Üzerinize yağmurlar gönderir, rızkınıza ve çocuklarınıza bereket verir.”

Nuh (a.s.), kavmini Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya davet edip, şöyle diyordu: “Siz Allâh Subhânehu ve Teâlâ'yı tanımıyor musunuz? Şunlar Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın etrafınızdaki ayetleridir. Onlara bakmıyor musunuz? Güneşe ve aya bakmıyor musunuz? Gökleri kim yarattı? Orada ayı, nur olarak, güneşi de lamba olarak kim var etti? Sizi kim yarattı? Yeryüzünü kim size yaygı olarak serdi?”

Fakat Nuh (a.s.)'ın kavmi ne düşündü, ne de iman etti. Bilakis Nuh (a.s.), onları davet ettiğinde kulaklarını tıkadılar. Kulak vermeyen kişi nasıl işitsin?

Nuh (a.s.)'ın Duası:

Nuh (a.s.) çok çalıştı, kavmini uzun bir zaman hak dine çağırdı. Tam 950 sene onları Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya davet etti, Ama inanmadılar,

putlara tapmaktan geri durmadılar ve Allâh'ü Teâlâ'ya dönüş yapmadılar.

Nuh (a.s.) daha ne zamana kadar bekleyecekti? Daha ne zamana kadar fesada şahit olacaktı? Daha ne zamana kadar Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın verdiği rızkı yiyip ondan başkasına kulluk edenlere şahit olacaktı? Nuh (a.s.) niçin kızmıyordu? O öyle bir sabretti ki, kimse onun gibi sabretmedi. Tam 950 sene, Allâh'ü Ekber, Allâh'ü Ekber.

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, Nuh (a.s.)'a şöyle vahyetti: **“Artık kavminden sana iman edenlerden başkası iman etmeyecek.”** (Hud, 36)

Bir defasında kavmi, kendilerini davet ettiğinde Nuh (a.s.)'a şöyle dediler: **“Ey Nuh! Bizimle gerçekten mücadele ettin. Bunu da çokça yaptın. Eğer doğru söyleyenlerden isen bize vadettiğini getir bakalım.”** (Hud, 32)

Bunun üzerine Nuh (a.s.), Allâh Subhânehu ve Teâlâ için kızdı ve bunlar-

dan ümidini kestiği için, şöyle dedi: “Al-lâh’ım! Yeryüzünde kafirlerden birini bile bırakma.”

Nuh (a.s.)’ın Gemisi:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, Nuh (a.s.)’ın duasını kabul buyurdu ve onun kavmini suda boğmayı, Nuh (a.s.)’ı ve inananları da kurtarmayı istedi. Nuh (a.s.)’a büyük bir gemi yapmasını emretti.

Nuh (a.s.) gemiyi yapmaya başladı.

Kavmi onu bu işle meşgul olurken görünce alaya aldılar: “Bu nedir, ey Nuh! Ne zamandan beri marangoz oldun? Sana şu düşük kişilerle oturup kalkma demedik mi? Ama sen sözü müzü dinlemedin, marangozlarla demircilerle oturup kalktın, sonunda marangoz oldun! Bu gemi nereye gidiyor, ey Nuh? Senin işlerinin hepsi de böyle tuhaf. Bu kumda gidermi? Ya da dağlara tırmanır mı? Deniz buraya çok uzak mesafede iken bunu cinler mi taşıyacak, öksüzler mi çekecek?”

Nuh (a.s.), bütün bu sözleri işitiyor, sabrediyordu. Hatta bunlardan daha fazlasını işitmişti de sabretmişti. Ancak, o onlara arada şunu diyordu: “**Bizimle alay ediyorsanız, bilin ki biz de sizin şimdi sizin yaptığınız gibi alay edeceğiz.**” (Hud, 38)

Tufan:

Sonunda Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın vadi geldi çattı. Böyle bir duruma düşmekten Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya sığınırız. Yağmurlar yağmaya başladı. Adeta gök delindi, elek gibi su tutmaz oldu. Her yerden sular fışkırmaya ve insânları kuşatmaya başladı.

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, Nuh (a.s.)’a şöyle vahyetti: Kavminden ve ailenden sana inananları beraberine al. Yine Allâh, Nuh (a.s.)’a, her çeşit hayvandan, kuştan birer çifti dişi ve erkek gemiye almasını emretti. Çünkü tufan umumiydi. Ne bir hayvan ne de bir insân ondan kurtulamayacaktı.

Nuh (a.s.), emredileni yaptı. Kav-

minden kendisine inananlar onunla birlikte gemideydi. Hayvanlarda, kuşlarda birer çift olmak üzere gemiye alınmıştı. Gemi hareket etmeye başladı, dağlar kadar büyük dalgaların arasından gidiyordu. İnsânlar, Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın azabından korunmak için yüksek yerlere, yüksek tepelere kaçıyorlardı.

“Ancak! Allâh’ın azabına karşı Al-lâhtan başka sığınılacak yer yoktur!”
(Tevbe, 118)

Nuh (a.s.)’ın Oğlu:

Nuh (a.s.)’ın kafirlerle birlikte kalan bir oğlu vardı. Nuh (a.s.), oğlunu dalgalarla boğuşurken gördü ve şöyle dedi: **“Yavrurum, bizimle beraber bin. Kafirlerle birlikte olma.” Oğlu: “Beni sudan koruyacak bir dağa sığınacağım.” dedi. Nuh (a.s.): “Bugün Allâhın azabından koruyacak hiçbirşey yoktur, ancak Onun acıdığı kimseler kurtulacaktır.” Aralarına dalga girdi, o da boğulanlardan oldu.”**
(Hud 42, 43)

Nuh (a.s.) oğlu için çok üzüldü. Nasıl

üzülmezdi ki? O onun oğluydu. Bu gün oğlu, sudan kurtulamadıysa da kıyâmet gününde oğlunun ateşten kurtulmasını diledi. Çünkü ateşin verdiği eza sudan daha şiddetliydi. Ahiret azabı daha çetindi.

Peki Allâh Subhânehu ve Teâlâ, ailesini kurtaracağını vaad etmemiş miydi? Elbette! Elbette Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın vadi gerçektir. Bu sebeple Nuh (a.s.), Allâh Subhânehu ve Teâlâ katında oğluna şefaatchi olmayı diledi.

O Senin Ailenden Değildir:

Nuh (a.s.) Rabbine yalvardı, **“Rabbim, oğlum benim ailemdendir. Senin vadin elbette haktır ve sen Hakimlerin Hakimisin dedi.”** (Hud 45)

Ancak Allâh Subhânehu ve Teâlâ nesebe, soya bakmıyordu. Aksine amellere bakıyordu. Allâh Subhânehu ve Teâlâ müşrikler için yapılan şefaati kabul etmiyordu.

Müşrik olan biri, oğlu olsa da Rasulün ailesinden değildi. Allâh Subhâ-

nehu ve Teâlâ bunu Nuh (a.s.)'a tembihledi ve şöyle buyurdu: **“Ey Nuh, o senin ailenden değildir. Çünkü o sâlih olmayan bir amelin sahibidir (müşrik-**

Allâh Subhânehu ve Teâlâ Nuh (a.s.)'ın zürriyetine bereket verdi ve

tir). Bilmediğin bir şeyi benden isteme. Sana cahillerden olmamanı öğütlerim.” (Hud 46)

Nuh (a.s.) uyandı ve Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya tevbe etti ve şöyle dedi: **“Rabbim, bilmediğim bir şeyi istemekten sana sığınırım. Eğer beni affetmez, bana merhamet etmezsen hüsrana uğrayanlardan olurum.”** (Hud 47)

Tufandan Sonra:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın muradı gerçekleşip kafirler boğulunca gökler suyunu tuttu, su çekildi, gemi Cudi dağına oturdu. **“Kahrolsun zalimler topluluğu”** denildi. (Hud 44)

“Denildi ki: “Ey Nuh! Bizden bir esenlik olarak, sana ve seninle beraber olan ümmetlerin üzerine bereketlerle (gemiden) in!” (Hud 48)

Nuh (a.s.) ve ashâbı, gemiden selamete yere indiler. Nuh (a.s.)'ın kavminin içindekiler, kafirler yok oldular. **“Onlara ne yer ne de gök ağladı.”** (Duhan

onlar çoğalıp yeryüzüne dağıldılar. Çeşitli milletlere ayrıldılar. Aralarından nebler ve hükümdarlar çıktı. **“Alemler içerisinde Nuh'a selam olsun.”** (Saffat 79)

Hatime:

Bu yazımızda özet olarak, Nuh (a.s.)'ın ailesiyle imtihanını, Müslümanlarla beraber müşriklere karşı yaptığı mücadeleyi, Nuh (a.s.)'ın eşsiz sabrını okumuş olduk..

Rabbimize duamız, bizleri Rasullerinin izinden giden ve onların tevhîd davetini sürdüren kullarından kılması..

Bir sonraki yazımızda Ulul Azm Rasullerinin ikincisi olan, Haniflerin babası, Rasullerin atası İbrahim (a.s.)'ın Tevhîd davetinde buluşmak dileği ile...

Hamd Alemlerin Rabbi olan Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya mahsustur. Salat ve selam neblerin sonuncusu Muhammed sallallâhu aleyhi ve selam ve bütün neblerin üzerine olsun.

ESMÂU'L-HUSNÂ

ESMÂU'L-HUSNÂ İLMİNE GİRİŞ

Kaan Sâlih

Söz Başı:

Maksatların en yücesi, ilimlerin en faydalısı, en şerefli ve en üstünü, Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın isimlerini ve yüce sıfatlarını bilmektir. Bir ilmin değeri, onun konusu ile ilgili olan bilgiye bağlıdır. Allâh'ü Teâlâ, kayıtsız ve şartsız olarak bilmeye konu olan şeylerin en değerlisi ve en şerefli ve en şereflisidir. Dolayısıyla O'nun isimlerini ve sıfatlarını bilmek de kayıtsız ve şartsız olarak ilimlerin en değerlisi ve en şereflisidir. Bu konu hakkında İbn Kayyim -rahîme-hullâh- şöyle demiştir:

“İlmin şerefi, konusu olan şeyin şerefine tâbidir. Şüphe yok ki ilmin en üstün, en muazzam, en büyük konusu, kendisinden başka hiçbir ilâh bulunmayan âlemlerin Rabbi, göklerin ve yerin Kayyûm'u, Melik, Hak, Mubîn, bütün mükemmel sıfatların sâhibi, tüm eksik ve kusurlardan mükemmelliğiyle temsilinden ve teşbihten münezze olan Al-

lâh'tır. Hiç şüphe yok ki Allâh'ü Teâlâ ile O'nun isimleri, sıfatları ve fiilleri ile ilgili olan ilim, ilimlerin en yücesi ve en üstünüdür. Bu ilmin diğer ilimler karşısındaki konumu, bu ilmin konusunun diğer ilimlerin konusu olan şeylerin karşısındaki konumuyla aynıdır. Allâh ile ilgili olan ilim, ilimlerin en yücesi ve en şereflisidir. Zîrâ bu ilim bütün ilimlerin aslıdır. Bunun câhili olmak, kulun kendi nefsinin de, nefsinin maslahat ve mükemmelliklerinin de, kendisini arındıracak ve felâha kavuşturacak şeylerin de câhili olması demektir. Dolayısıyla Allâh'ı bilmek kulun saadetindedir, bilmemekse bedbahtlığının temelinde yatan şeydir.” [İbn Kayyim, Miftâhu Dâri's-Seâde: 1/86]

Bu büyük imâmın da söylediği üzere bu ilim, ilimlerin en değerlisidir. Kulun bu ilmi bilmesi saadetinden, câhil kalması ise bedbahtlığındandır. Zîrâ bizler, bilmeye konu olan şeylerin en şereflisi, gayelerin en muazzamı olan Rabbimizi, bu isim ve sıfatlar sayesinde tanırız.

Bu isimler ve sıfatlar, insânları ve cinleri, gökleri ve yeri ve de ikisi arasındakileri yaratan, yaşatan ve yöneten âlemlerin Rabbini birleyerek sadece O'na kulluk etmemizi, hak ilâh olarak sadece O'nu birlememizi, O'nu yüceltmemizi, itaat ve teslimiyetle, sevgi ve tazimle bir tek O'na bağlanmamızı öğretmekte ve bunları gerektirmektedir. Misâl olarak kul, Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın el-Vâhid ismiyle O'nun zâtında, fiil ve sıfatlarında bir ve tek olduğunu, el-Kuddus ismiyle O'nun bütün kusur ve noksanlıklardan münezzehtüğünü bilir ve bunun gereğince amel eder. el-Hakîm ismiyle de O'nun bütün emirlerine teslimiyet gösterir. Çünkü O'nun bütün emirleri hikmete uygundur. Katışksız bir adâlet, sarsılmaz ve şaşmaz bir denge üzeredir.

Bizler, bu ilim sayesinde Rabbimizi en doğru bir şekilde tanır, O'nu tevhi'd edip birler, O'nunla yakınlık kurar, O'nun hakkında güzel zan besler, O'ndan korkar, O'nu sever ve O'na tazim eder, O'na, sanki O'nu görüyormuş gibi kulluk ederiz. Zîrâ kişi, Rabbini tanıdığı oranda îmân, amel ve

güzel ahlak sâhibi olur. Rabbi hakkında bilgisi arttıkça îmânı, teslimiyeti, tevekkülü, ihlâsı, sevgisi, haşyeti, tezellülü ve ibâdet arzusu da artar. İzzeddîn b. Abdusselâm -rahîmehullâh- şöyle demiştir:

“Allâh’u Teâlâ’nın isimlerinin anlamlarını bilmek, Allâh’a onların sağlayacağı faydalı sonuçlarla kulluk etmeye vesile olur. Mesela korku, ümit, heybet, sevgi, tevekkül ve ilâhî sıfatların sağladığı diğer faydalı sonuçlar gibi.. [Şeceratu'l-Meârif: 18]

Allâh’ı cemal vasıflarıyla anmak onu sevmeyi, kemâl vasıflarıyla anmak O'ndan çekinmeyi, tüm fiillerin O'nun elinde olduğunu bilerek anmak O'na tevekkül etmeyi, rahmetinin genişliği ile anmak O'na ümit beslemeyi, şiddetli cezâsıyla anmak O'ndan korkmayı, nimetleri verenin sadece O olduğunu bilerek anmak O'na şükretmeyi gerektirir. Bu sebebledir ki Allâh’u Teâlâ: ‘Allâh’ı çokça anın’ [Ahzâb: 33/41] buyurmuştur.” [Şeceratu'l-Meârif: 18]

Bizler, bu ilim sayesinde Rabbimizin râzı olacağı şeylere yönelirken, râzı ol-

وَلِلَّاسْمِ الْعَلِيِّ الْحَسَنِ وَالْعَبَّاسِيِّ

mayacağı inanç ve düşüncelerden, söz ve eylemlerden kurtuluruz. Alınması uygun olan isimleri hal olarak edinmeye çalışmak Rabbimizin rızâsını kazanmaya götürür. Rabbimiz, er-Rahîm'dir. Kullarının da kendileri arasında merhametli olmalarından râzı olur. Rabbimiz, el-Kerîm'dir. Kullarının da cömert olmalarından hoşlanır ve cömert olunmasını ister. Rabbimiz el-Alîm'dir, ilmi ve ilim sâhiblerini sever. eş-Şekûr'dur, şükürü ve şükredenleri sever. el-Afuvv'dur, affı ve affedenleri sever. el-Berr'dir iyiliği ve iyilik sâhiblerini sever. Ancak bazı isimler vardır ki onların mânâları sadece O'na âittir. Hal olarak edinmeye çalışmak câiz değildir. Rabbimiz, el-Cebbâr ve el-Mütekebbir'dir. Yücelik ve kibriya, güç ve otorite, kahretme ve zor kılma O'na âittir. Kullarının büyüklenmelerinden ve zor kullanmalarından râzı olmaz. Bu ve benzeri isimlere yönelik olarak kulun yapacağı şey, onları Allâh'a has kılarak tasdik etmek ve boyun eğmektir.

Bizler, bu ilim sayesinde Rabbimizi tevhîd eder ve kulluğun tadına varırız. Zîrâ Allâh'u Teâlâ'nın tüm isimleri, O'nun tevhîdini öğretir. O'nun rubûbiyetine, ulûhiyyetine, isim ve sıfatlarına bağlanmayı, tasdik ile birlikte itaati, ibâdetle birlikte ihlâsı öğretir. Kulun, Allâh'ın isimlerine ilişkin bilgisi ne kadar artarsa, îmânı da o derece artar ve yakîni kuvvetlenir. Ruhu ferahlar, gönlü aydınlanır, kalbi genişler ve mutmain olur, huzur ve muhabbetle dolar. Kalbi dağınıklıktan kurtulur, canlanır ve gayretle dolar, tüm arzu ve hedefinde Rabbi ve O'nun rızâsını elde etmek olur. İbn Kayyim -rahîmehullâh- şöyle demiştir:

“İnsânın canlılığı kalbinin ve ruhunun canlılığına bağlıdır. Bir kalbin canlılığı yaratıcısını tanımadan, O'na muhabbet duymadan, kulluğu yalnızca O'na yapmadan, O'na tevbe etmeden, O'nu zikretmekle huzura kavuşmadan, O'na yakın olarak ünsiyete erişmeden sağlanamaz. Bu canlılığı yitiren kimse, dünyâdaki başka şeylerle yerine doldursa bile hayrın tamâmını kaybeder. [el-Cevâbu'l-Kâfi: 84]

Allâh'ı ve peygamberini tanımayan kişi ise başka neyi tanıyabilir ki? Böyle bir hakikati anlayamayan kimse başka hangi hakîkati idrak edebilir ki? Allâh'ı bilmekten, O'nun rızâsına göre amel işlemekten, O'na ulaşacak yolu tanımaktan ve O'na vasıl olduktan sonra elde edeceği şeyleri bilmekten mahrum olan kişi başka hangi ilmi, hangi ameli elde edebilir ki?” [Hediyetu'l-Hayârâ: 2/591]

İşte bu ve buraya sığmayacak yönleri itibariyle isim ve sıfat ilmi, en değerli ve en önemli ilimlerin başında gelmektedir. Onu öğrenmek ve öğretmek, neşretmek ve yaymak şereftir. Bu uğurda zihin teri dökmek ve maddiyat harcamak ilmi cihâddır. Biz de bu mübârek ilme, Allâh'u Teâlâ'nın izin verdiği oranda Ehl-i Sünnet menhecinden ayrılmadan Kur'ân ve Sünnet naslarını esas alarak nâcizâne olarak katkı sağlamak istiyoruz. Rabbimiz bizlerden kabul buyursun. Azlarımızı çok ve hatalarımızı da yok kılsın. Allâhumme âmin..

“Ehl-i Sünnet'e Göre, Esmâu'l-Hünâ” isimli bu çalışmamızda izleyeceğimiz usul -Allâh'ın izniyle- şu şekilde olacaktır: Tefsîr edeceğimiz isme dâir öncelikle “söz başı” diyerek onun hakkındaki genel bir bilgi vereceğiz. Ardından

luğat mânâsını açıklayacağız. Daha sonra icmâli anlam ve tefsîrine gireceğiz. Ondan sonra “hüküm ve hikmetler” başlığı altında o isme dâir hüküm ve hikmetleri maddeler halinde bazen kısa, bazen de gereğine binâen uzun olarak açıklayacağız. Son olarak da “söz sonu” diyerek sözlerimizi özetleyip kısa bir değerlendirme yapacağız. Yardım ve başarı, izzet ve şeref Allâh’tandır.

Esmâu’l-Hüsnâ’nın Mânâsı:

Esmâu’l-Hüsnâ, Arapça “الأسماء el-Esmâ” ve “الحسنى el-Hüsnâ” kelimelerinden oluşan (الأسماء الحسنى) bir tamlamadır. el-Esmâ, “isim” kelimesinin çoğuludur ve “isimler” anlamındadır. el-Hüsnâ kelimesi ise “en güzel” anlamında ism-i tafdüldür. Dolayısıyla bu tamlama “En Güzel İsimler” anlamına gelir. İbnu’l-Vezîr el-Yemânî -rahîmehullâh- şöyle demiştir:

“Şunu bil ki ‘hüsnâ’ kelimesi sözlükte ‘hasen’ kelimesinin değil, ‘ahsen’ kelimesinin çoğuludur. ‘Hasen’ kelimesinin çoğulu ‘hisân’ ve ‘hasene’ şeklindedir. Allâh’ın sayılamayacak kadar çok isimlerinin tamamı güzeldir, yani isimlerin en güzelidir. Şu âyet de bunun bir benzeridir: ‘Göklerde ve yerde en yüce sıfatlar O’nundur.’ [Rum: 30/27]

Yani zâtında, isimlerinde ve sıfatlarında en muazzam ve mükemmel olan.. Bu yüzden Allâh’ın isimlerinin sadece güzel olması değil, en güzel isimler olması gerekir. Güzel ile en güzel arasında akıl, şerîat, dil ve örf açısından ne kadar büyük farklılıklar bulunmaktadır.” [İbnu’l-Vezîr, el-Avâsım: 7/228]

İfâde edildiği üzere esmâu’l-hüsnâ,

“en güzel isimler” demektir ve Rabbi-mize aittir. Lafzen ve mânâen tüm güzellikleri, yüce ve erişilmez anlamları kuşatan bu isimler, Rabbimiz Allâh’u Teâlâ’nın kendi mukaddes zâtı için seçip râzı olduğu isimlerdir. Onlarla biz kullarına kendi zâtını ve sıfatlarını tanıtmış ve onlarla kendisine ibâdet edilmesini istemiştir.

En Güzel İsimler Allâh’ındır:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın kendisi için seçip râzı olduğu isimler, isimlerin en güzelidir. Allâh’ın yalnızca güzel isimlere sâhib olduğunu ve en güzel isimlerin Allâh’a âit olduğunu ifâde eder. Allâh’ın isimlerinin zâhiren ve bâtınen mükemmel ve eksiksiz bir yüceliğe sâhib olduğunu bildirir. O, şöyle buyurmaktadır:

“En güzel isimler Allâh’ındır. O halde O’na o güzel isimleriyle duâ edin. O’nun isimleri hakkında ilhâda sapanları bırakın. Onlar yaptıklarının cezâsına çarptırılacaklardır.” [Arâf: 7/180]

“De ki: (Rabbinizi) ister Allâh diye çağırın ister Rahmân diye çağırın. Hangisiyle çağırırsanız çağırın, nihâyet en güzel isimler O’nundur.” [İsrâ: 17/110]

“Allâh, kendisinden başka hiçbir ilâh bulunmayandır. En güzel isimler O’nundur.” [Tâhâ: 20/8]

“Allâh, Hâlık’dır; Bârî’dir; Musavvir’dir. En güzel isimler O’nundur. Göklerdeki ve yerdeki her şey O’nu tesbih eder. O, mutlak güç sâhibidir. O, Azîz’dir, Hakîm’dir.” [Haşr: 59/24]

Âyetlerde beyân edildiği üzere en güzel isimler Allâh’ındır. Bu isimlerin her biri lafızlarıyla ve mânâlarıyla O’nun kemâlatını, her türlü övgünün O’na âit olduğunu ve O’nun eksikliklerden münezzehe olduğunu ifâde eder. İbn Kayyim -rahîmehullâh- şöyle demiştir:

“Allâh’u Teâlâ, isimlerinin tamâmını ‘en güzel’ olarak vasfetmiştir. Bu isimler sadece lafızları itibariyle değil, kemâl vasıflarına delâlet ettiklerinden dolayı en güzel nitelenmesine sâhibtir. [Cilâu’l-Efhâm: 172]

Allâh’u Teâlâ’nın isimlerinin tamâmı medh, hamd, senâ ve yüceltme isimleridir. Bundan dolayı bu isimler güzeldir.” [Medâricu’s-Sâlikîn: 1/144]

Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın isimlerinden her biri, taşıdıkları mânânın tümüne delâlet etmekte ve anlamın hepsini kuşatmaktadır. Misâl olarak el-Alîm ismi, Allâh’u Teâlâ’nın her şeyi

kuşatan ve kapsayan bir ilme sâhib olduğu, gökte ve yerde zerre kadar bir şeyin dahi onun ilminin dışında kalmadığı anlamına gelmektedir. er-Rahmân ismi, her şeyi kuşatacak genişlikte muazzam bir rahmete sâhib olduğu anlamına gelmektedir. el-Kadîr ismi, hiçbir şeyin âciz bırakamayacağı nitelikte sonsuz kudrete sâhib olduğu mânâsına gelmektedir. Diğer isimler de bu şekilde geniş ve kuşatıcı anlamlara sâhibtir. Geniş ve kuşatıcı anlamı bulunmayan isimler, Allâh için isim olmaya lâyık değildir.

Allâh’ın İsimleri Konusunda İlhâda Sapmak:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ, en güzel isimlerin kendisine âit olduğunu beyân etmekle birlikte, isimleri konusunda ilhâda sapanları cezâlandıracağını şu âyetiyle haber vermektedir:

“En güzel isimler Allâh’ındır. O halde O’na o güzel isimleriyle duâ edin. O’nun isimleri hakkında ilhâda sapanları bırakın. Onlar yaptıklarının cezâsına çarptırılacaklardır.” [Arâf: 7/180]

İlhâd; “doğruluktan sapmak ve ondan ayrılmak” demektir. İbn Kayyim -rahîmehullâh- şöyle demiştir:

“Allâh’ın isimleri konusundaki ilhâd, bu isimleri, hakikatlerini ve anlamlarını, sâbit olan haktan başka tarafa saptırmaktır. Haktan bâtila sapan, meyleden anlamındaki ‘mülhid’ kelimesi de aynı kökten gelmektedir. Mülhid, haktan sapan, hakkın içine yabancı unsûrlar katan kişidir.” [Bedâiu’l-Fevâid: 1/169]

Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın isimlerinde gerçekleşen ilhâdı iki başlık altında toplamak mümkündür.

Birincisi: Allâh’u Teâlâ’nın isimlerinde değişiklik yapmak sûretiyle ilhâddir. Bu, Allâh’u Teâlâ’nın mukaddes ve tertemiz isimlerini ya direk olarak ya da değişiklik yaparak Allâh’tan başka varlıklara vermek şeklinde ortaya çıkar. Kâfirlerin, tapındıkları şeylere “ilah” demeleri, bunun en açık ve yaygın misâlidir. Mekke müşriklerinin putlarını Lât, Uzza ve Menât diye adlandırmaları da böyledir. Lât, İlâh’tan; Uzza, Azîz’den ve Menât da, Mennân kelimelerinden türetilmiştir. Yine yalancı peygamber Müseylimetu’l-Kezzâb’ın kendisine “Rahmân” lakabını vermesi de bu türdendir.

İkincisi: Allâh’ı, kendisiyle isimlendirilmesi câiz olmayan isimlerle isimlendirmek sûretiyle ilhâddir. Hristiyanların “baba”, felsefecilerin “zâtıyla vâcib” ya da “tabiatıyla fâil” demeleri böyledir. Lânetli Yahudilerin Allâh’ı cimri olarak nitelemeleri de böyledir. Yine Kur’ân

ve Sünnet’te yer almadığı halde Rabbimize “tanrı” ve “hudâye” isimlerinin verilmesi bu türdendir. Buna kişinin mânâsını bilmediği birtakım isimlerle Rabbimize seslenmesi de dâhildir.

Allâh’ın İsimlerinin Tamâmı Tevkîfidir:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ’nın isimleri tevkîfidir. Tevkîfi olması, esmâullâhın, Kitâb ve Sünnette yer alan husûslara bağlı olması, bunlar üzerine herhangi bir eksiltme ya da ilâve yapılmadan olduğu gibi bırakılması, lafız ve mânâ bakımından şerât naslarında var olanlarla yetinilmesi demektir. İnsân aklının bunda hiçbir payı yoktur. Bu konu hakkında kıyâs ve önermeler bâtil olup, nasların dışına çıkmak hiçbir kimse için câiz değildir. Allâh Subhânehu ve Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“De ki: Rabbim ancak, açık ve gizli çirkin işleri, günahı, haksız saldırıyı, hakkında hiçbir delil indirmediği herhangi bir şeyi Allâh’a şirk koşmanızı ve Allâh’a karşı bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram kılmıştır.” [Araf: 7/33]

Allâh Subhânehu ve Teâlâ’yı kendi mukaddes zâtına verdiği isimlerden başka isimlerle isimlendirenler, bu isimlerden herhangi birini inkâr edenler ya da bu isimlerin delâlet ettiği sıfatları geldikleri gibi kabul etmeyenler Allâh’a karşı büyük bir suç işlemiş ve kendilerini şiddetli bir cezâya maruz bırakmış olurlar. Konuya dâir olarak Kurtubî -rahîmehullâh- şöyle demiştir:

“Allâh Teâlâ’nın isimlerinde kıyâsa yer yoktur.. İbn Furek -rahîmehullâh- şöyle demiştir: Bilmiş ol ki bize göre Allâh’ın isimleri ve sıfatları tevkîfidir ve nastan alınmıştır. Hakkında nas vârid olmayana gitmek câiz değildir. Ebü’l-Hasen el-Kabîsi -rahîmehullâh- şöyle demiştir: Allâh’ın isimleri ve sıfatları yalnız tevkîf (nas) ile bilinir. Nas ise Allâh’ın Kitâbı, Rasûlü

sallallâhu aleyhi ve sellem'in Sünneti ve ümmetinin ittifakıdır. Bu konuda kıyâsa yer yoktur. Ümmetin icmâ ettiği husus ise onların Allâh Rasûlünden gelen bir beyân işitmiş olmaları husûsuna dayanır.

Ebû Câfer en-Nehhâs -rahîmehullâh- 'İlmu Esmâillâh' adlı kitabında şöyle demiştir: Bu konuda kula düşen teslimiyet göstermektir. Ne mukarreb bir melek, ne de mürsel olan bir nebî bu sıfatları, Rab Teâlâ'nın onlara bildirmiş olduğu isimlerden başkası ile bilemez. Yüce yaratıcının sıfatlarının sınırı akıllarla, kıyâslarla bilinemez, tespit edilemez. Dolayısıyla Müslümana naslara ittiba yoluyla sıfatları bilmesi ve bunlara teslim olup yetinmesi gerekir. Âlimlerin söyledikleri budur. Gözünün iliştiği veya bir câhilden işittiği her şeyi söylemeye cüret edenin dedikleri değildir." [el-Esnâ: 7-8]

Allâh'ın İsimleri Sınırlandırılmaz:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın isimleri, muayyen belirli bir sayıyla sınırlandırılmış değildir. Rasûlullâh -sallallâhu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

"Allâh'ım! Ben senin kulunum. Erkek ve kadın kullarının çocuğuyum. Alnım senin elindedir. Hakkımda senin hükmün geçerlidir. Sen benim hakkımda adâletle hükmedersin. Kendini isimlendirdiğin, Kitâbında indirdiğin, kullarından birine öğrettiğin veya katındaki gayb ilminde kendine has kıldığın sana âit bütün isimlerinle senden istiyorum." [Ahmed (3712); İbn Hibbân (972)]

Bu hadîs sahîhtir ve Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın hiçbir kitâbta inzâl buyurmadığı, yarattıklarından hiçbirine bildirmediği, aksine bilgisini sadece

kendi nezdinde bulundurup yarattıklarından gizlediği, onlara açıklamadığı bazı isimlerinin bulunduğu delâlet etmektedir. Allâh'u Teâlâ'nın gayb ilmi çerçevesinde kendi nezdinde sakladıklarını hiç kimsenin tespit etmesi ve bilmesi mümkün değildir. İbn Kayyim -rahîmehullâh- şöyle demiştir:

"Esmâu'l-Hüsnâ, sayı ve sayı sınırlamasına tabi değildir. Çünkü Allâh'u Teâlâ'nın kendi katında gayb ilminde muhafaza ettiği isim ve sıfatları vardır. Bunları ne Allâh'a yakın bir melek ne de gönderilen bir nebî bilebilir." [Bedâiu'l-Fevâid 1/166]

Kurtubî -rahîmehullâh- ise, Allâh'a âit isimlerin sınırlandırılmayacağına nedeni hakkında şöyle demiştir:

"Allâh'u Teâlâ'nın isimlerinin sonlu (sınırlı) olması câiz değildir. Çünkü övgüye mazhar sıfatları ve lütufları sonsuzdur. Nitekim kelimeleri de böyledir.." [el-Esnâ: 10]

Denirse ki burada isbât ettiğiniz "Allâh'u Teâlâ'nın isimleri muayyen belirli bir sayıyla sınırlandırılmaz" kuralını, "Allâh'ın doksan dokuz ismi vardır" hadîsiyle birlikte nasıl anlamamız gerekir. Bunun cevâbı şöyledir:

Evet, Rasûlullâh -sallallâhu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

"Allâh'ın doksan dokuz ismi vardır, kim bunları ihsâ ederse Cennete girer." [Buhârî (2736); Müslim (2677)]

Bu hadîsle ifâde edilmek istenen Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya âit isimlerin doksan dokuz rakamı ile sınırlandırılması değildir. Böyle bir anlam kastedilmiş olsaydı bu, "Allâh'ın isimleri doksan dokuz tanedir" şeklinde ifâde

edilirdi. Buradaki mânâ “Allâh’ın isimlerinden doksan dokuz tanesini ihsâ eden kimse Cennete girer” demektir. Zîrâ “kim bunları ihsâ ederse Cennete girer” sözü, ilk cümlelerin tamamlayıcısıdır. Ondan ayrı yeni bir cümle değildir. Bu, şu söze benzer: “Elimde yüz altın var; bunları Allâh yolunda cihâd için hazırladım.” Bunun anlamı “elimde sadece yüz altın var” demek değildir.

“Elimde bu iş için hazırladığım yüz altın var” demektir. Nevevî-rahîmehullâh- hadîsle alakalı olarak şöyle demiştir: “İlim adamlarının ittifakla kabul ettiklerine göre bu hadîste Allâh’u Teâlâ’nın bütün isimlerinin bunlardan ibâret olduğu kastedilmiş değildir. Yani hadîs, ‘Allâh’u Teâlâ’nın bu doksan dokuz isimden başka ismi yoktur’ demek değildir. Hadîsin maksadı, bu doksan dokuz ismi ihsâ edenin Cennete gireceğini haber vermektir ibârettir.

Maksat bunların ezberlenmesi sûretiyle Cennete girileceğinin haber verilmesidir. Bu isimlerin bunlardan ibâret olduğunu haber vermek değildir. Bundan dolayı bir başka hadîste: ‘Sana âit olan yahut katında gayb ilminde kendine has kıldığı sana âit bütün isimlerinle senden istiyorum’ buyrulmuştur.” [Şerhu Müslim: 17/5]

Allâh’ın İsimlerini İhsâ Etmek:

Ebû Hureyre’den -Allâh ondan râzi

olsun- rivâyet edildiğine göre, Rasûlul-lâh -sallallâhu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

“Allâh’ın doksan dokuz ismi vardır, kim bunları ihsâ ederse Cennete girer.” [Buhârî (2736); Müslim (2677)]

Hadîste geçen “ihsâ” lafzı, lügat olarak anlamı geniş bir kelimedir. “Bir şeyi tane-tane saymak, güç yetirmek, elde etmek, men etmek, alıkoymak ve ezberlemek” gibi anlamlarda kullanılır. İbn Battâl-rahîmehullâh- ihsânın mânâsı hakkında şöyle demiştir:

“İhsâ, hem sözle hem de amelle gerçekleşir. Sözlü ihsâ esmâu’l-hüsnânın bir araya toparlanıp ezberlenmesi, bu isimlerle duâ edilmesi şeklinde olur. Mü’min, bu isimleri sayma ve ezberleme konusunda diğer mü’minlerle ortak bir noktaya

sâhib olsa da bu isimlere îmân ve gereğince amel etme bakımından onlardan ayrılır.

Amel ile ihsâ şöyle olur: Allâh’ın el-Ehâd ve el-Kadir gibi kendisine özel birtakım isimleri vardır. Bu tür isimlere inanmak ve gereklerine boyun eğmek gerekir. Yine Allâh’ın el-Kerîm, el-Afuvv gibi mânâ yönünden örnek alınması gereken birtakım isimleri vardır. Kulun gereklerince amel edebilmek için bu isimlerin ifâde ettiği mânâlarla ahlâkını

süslemesi müstehâb olur. İşte bu şekilde yaptığında, ameli ihsâ gerçekleşmiş olur.” [Fethu'l-Bârî: 13/ 390]

İbn Kayyim -rahîmehullâh-, Allâh'ü Teâlâ'nın ihsâ eden kişinin Cennete gireceği isimlerini saymanın mertebelerini açıklayarak şöyle demiştir:

“Birinci mertebe: Lafızlarını ve kaç tane olduğunu saymak, ihsâ etmek. İkinci mertebe: Mânâlarını ve neye delalet ettiklerini anlamak. Üçüncü mertebe: O isimlerle duâ etmek. Nitekim Allâh Subhânehu ve Teâlâ şöyle buyurmuştur: **‘En güzel isimler Allâh’ındır. O halde O’na o güzel isimleriyle duâ edin.’** [Arâf: 7/180] Bu da iki mertebedir: Biri övgü ve ibâdet duâsı. Diğeri talep ve dilek duâsıdır. Dolayısıyla Allâh'ü Teâlâ, sadece en güzel isimleriyle ve en yüce sıfatlarıyla övülebilir. Aynı şekilde ondan ancak bu isimlerle dilekte bulunabilir.” [Bedâiu'l-Fevâid: 1/164]

Anlaşılaçağı üzere hiçbir kimse, şu mânâları gerçekleştirmeksizin Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın isimlerini mükemmel ve eksiksiz bir şekilde ihsâ etmiş olmaz:

1- Kur’ân ya da Sünnette geçen bu isimleri saymak, ezberlemek, hafızada hazır bulundurmak, o isimlerin ifâde ettiği mânâlara sarılmak.

2- Bu isimlerin mânâlarını anlamak, neye delâlet ettiklerini bilmek.

3- Bu isimleri kâinatta, hayatta ve kalbte meydana getirdiği etkileri güç yettiğince bilmek.

4- Bu isimlerle Allâh Subhânehu ve Teâlâ'ya duâ etmek, kulluk yapmak. İsimlerin etkilerini kalbte, dilde ve or-

ganlar da görmek ve bu isimlerin gereğince amel etmek.

İşte bu mânâlar gerçekleştiğinde ihsâ da tâm ve mükemmel olur, Cennete götürür. Aksi halde sadece bilmek ya da saymak ve ezberlemek, bu isimlerin gereklerince amel edilmedikçe ihsâ olmaz ve Cennete götürmez. Zîrâ bu isimlerin mânâlarını bilmeyen ya da bilse bile bu mânâlara inanmayan veya bilip inanan fakat günahkar kimseler de bu isimleri sayabilirler. Bu halde, mânâları bilenle bilmeyen, onlara inanla inanmayan, onlarla amel edenle etmeyen birbirinden ayrılmaz. Oysa ki Cennet, bilinçli bir şekilde inanarak kalben, kavlen ve fiilen ibâdet edenlerin yurdudur.

Allâh'ın İsimlerinin Tespiti:

Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın isimleri ancak Kur’ân ve sahîh Sünnetten isim sigasıyla vârid olan isimlerden alınır. Esmâullâh açıklandığı üzere tevkifidir. Aklın bunda hiçbir payı yoktur. Kıyâs, bu alanda işletilemez. Kâbisî -rahîmehullâh- şöyle demiştir:

“Allâh'ın isimleri ve sıfatları tevkîfidir. Yani, Kitâb, Sünnet ve icmâ ile bilinir. Bu konuda kıyâs delîl olmaz. Kur’ân-ı Kerîm’de Allâh'ın isimleri konusunda belli bir sayı verilmemiştir. Sünnette ise doksan dokuz sayısı geçmektedir. Bazı âlimler bu doksan dokuz ismi Kur’ân-ı Kerîm’den çıkarmaya çalışmışlardır. Ancak elbette Allâh isimlerini en iyi bilendir. Zîrâ bunların bir kısmı sarih/bildirilmiş değildir.” [Fethu'l-Bârî: 11/217]

Kurtubî -rahîmehullâh- ise şöyle demiştir:

“Allâh'ü Teâlâ'nın isimlerinde kıyâs

yer yoktur. [el-Esnâ: 7] Allâh Teâlâ ancak kendini isimlendirip vafsettiği veya Rasûlünün onu isimlendirip vafsettiği ve yahut Müslümanların üzerinde icmâ etmiş olduğu isim ve sıfatlarla isimlendirilip vafsedilebilir. İsim veya sıfat nas yoluyla sâbit olursa bu durumda bize vâcib olan boyun eğmek ve teslim olmaktır. Bu konuda celâline layık olan ne ise o olur.” [el-Esnâ: 15]

Kur’ân ve sahîh Sünnet ile bize bildirilmeyen ya da Râmi ve Mâkir (atan ve tuzak kuran) gibi mânâsı dar ve övgü içermeye hiçbir isim, Allâh’u Teâlâ’nın isimlerine dâhil edilmez. Aksi halde bu, Allâh adına bilgisizce ve zanna dayanarak konuşmak ve hüküm vermek olur. Rabbimiz Allâh Subhânehu ve Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

“De ki: Rabbim ancak Allâh’a karşı bilmediğiniz şeyleri söylemenizi haram kılmıştır.” [Araf: 7/33]

“Allâh’a yalan uydurarak iftira eden den daha zâlim kim olabilir?” [Hûd: 11/18]

Yukarıda geçen Buhârî ve Müslim’in rivâyet ettiği “İhsâ Hadîsi”, Tirmizî de ve başka kaynaklarda, isim listesiyle birlikte yer almaktadır. Ancak bu rivâyetler hem sened, hem de metin açısından tenkite uğramıştır, zayıf kabul edilmiştir. [Fethu’l-Bârî: 11/223]

İbn Teymiyye -rahîmehullâh- buna dâir olarak şöyle demiştir: “Doksan dokuz ismin tâm olarak ne olduğu husûsunda Rasûlullâh’tan -sallallâhu aleyhi ve sellem- tek bir sahîh hadis gelmemiştir. Bu konuda insânlar nezdinde bulunan en meşhur şey, el- Velîd b. Müslim’in Şuayb b. Ebî Hamza’dan rivâyet ettiği Tirmizî hadîsidir. Ehl-i hadîs hâfızları:

‘Bu ziyâde, el- Velîd b. Müslim’in ehl-i hadîs olan hocalarından derlediği şeylerdendir’ demişlerdir.” [Mecmû’l-Fetâvâ: 22/482]

Bu nedenle ilim ehliden birçokları söz konusu rivâyetle gelen listeye itimat etmemişlerdir. Bu listenin hadîs râvileri tarafından derlendiğini ve rivâyetin sonuna eklendiğini kabul ederek Allâh Subhânehu ve Teâlâ’ya âit olan isimleri tespit etmek için Kur’ân ve sahîh Sünnete yönelmişlerdir. Kur’ân ve sahîh Sünnetten isim sigasıyla vârid olan geniş ve kapsamlı, yücelik ve övgü mânâsı olan isimleri Allâh’ın isimleri olarak kabul etmişlerdir. Bizim de usulümüz, bundan başkası değildir. Kuşeyrî -rahîmehullâh- şöyle demiştir:

“Allâh’ın isimleri tevkîfen; Kitâb, Sünnet ve icmâ yoluyla bilinir. Bunlarda vârid olan her ismin Allâh’a nispeti vâcibtir. Bu yollardan birinde yer almayan isimler manen doğru olsalar bile Allâh’a nispet edilemezler.” [Fethu’l-Bârî: 11/217]

Esmâu’l-Hüsnâ’yı Bilmenin Faydaları ve Önemi:

Sözlerimizin başında da zikrettiğimiz üzere Allâh’ın isimlerini bilmenin önemi çok büyüktür ve kullara sağladığı birçok önemli faydalar vardır. Onları kısaca üç maddede özetlemek mümkündür:

1- Esmâu’l-Hüsnâ, Rabbimizi doğru tanımaya vesiledir. Allâh’u Teâlâ’yı emrettiği üzere doğru tanıyan bir kimse, İslâm Dîninin temeli olan Allâh inancı noktasında sapmaz; sapanların sapkınlığına da dalmaz. Zîrâ tüm itikâdî ve amelî sorunların, şirk ve bid’âtlerin temelinde bozuk ve bâtil bir Allâh inancı

vardır. Bu nedenle doğru bir inanca sâhib olmak ve bu inanç üzere kalmak için Allâh'ın isimlerini öğrenmek ve öğretmek, tefsîrini iyice anlamak ve anlatmak Müslümanların asla terkedebilecekleri bir şey değildir.

2- Esmâu'l-Hüsnâ, tevhîd ehli olmaya ve şirkten de korunmaya vesiledir. Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın isimlerini hakkıyla bilen ve bu isimleri tefekkür eden bir kimse, O'nu tevhîd eder. Çünkü bu, insânın fıtratı gereğidir. Rasûlullâh -sallallâhu aleyhi ve sellem- Rabbimizden naklederek şöyle buyurmuştur:

“Ben kullarımın hepsini hanifler olarak yarattım. Sonra şeytanlar geldi ve onları dînlerinden saptırdılar. Benim kendilerine helâl kıldıklarımı, onlara haram ettiler. Benim hakkında delîl indirmedığım bir şeyi, bana ortak koşmalarını emrettiler.” [Müslim (2865); Ahmed (17484)]

Allâh'ın el-Vâhid ve el-Ahad isimlerini bilen ve tefekkür eden bir kul, Allâh'ın zâtında ve fiillerinde, sıfatlarında ve mülkünde bir ve tek olduğuna tevhîd üzere îmân eder, şirkten ve şirke götüren inançlardan kendini korur. Yine Allâh'u Teâlâ'nın el-Hakîm ve el-Hakem isimlerini bilen ve tefekkür eden bir kul, hükmetme yetkisini mutlak olarak Allâh'a verir, Rabbimizin her şeyi büyük bir hikmet üzere yarattığını görür, fiillerindeki adâlet ve hikmete hayran kalır. Allâh'ın diğer isimlerinde de durum böyledir.

3- Esmâu'l-Hüsnâ, ahlakı, yaşantıyı, duygu ve düşünceleri düzenlemeye ve güzelleştirmeye vesiledir. Allâh Subhânehu ve Teâlâ'nın isimlerini hakkıyla

bilen ve bu isimleri tefekkür eden bir kimse, hal olarak alınması câiz olan isimlerin mânâlarını alır ve kendisine ahlak edinir. İlim, merhamet, cömertlik, şükür, ihsan, sabır ve yumuşak huyluluk gibi güzel ahlak ile bezenir. Hal olarak alınması câiz olmayan isimlerin mânâlarından da sakınır. Büyüklük, yücelik ve müstağni olmak gibi Rabbimize özel sıfatları edinmeye çalışmaz. Mutlak olarak yerilmiş ve yasak kılınmış olan haset, cimrilik, suizan, yalan, hayâsızlık, teccessüs, sertlik ve katı kalblilik gibi kötü ahlaklardan da uzak durur. Zîrâ hayrı alan şerden, güzeli alan çirkin şeylerden kendini korumuş olur; koruması gerekir. Rasûlullâh -sallallâhu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

“Kıyâmet gününde bana en sevgili ve en yakın olanlarınız ahlakı güzel olanlarınızdır. Bana en sevimsiz ve uzak olanlarınız ise geveze, ağzı bozuk ve kibirli olanlarınızdır.” [Tirmizi (2018); Beyhakî (Şuabu'l-Îmân: 7622)]

Söz Sonu:

En güzel isimler Allâh'ındır. Bu isimlerin kaynağı Kur'ân ve sahîh Sünnettir. Esmâullâhı, Kur'ân ve Sünnet naslarına bağlı olarak ehl-i sünnet menheci üzere öğrenmek büyük bir şeref ve nimettir. Bu konuda akıl yürütmek bedhahlık ve ilhâddir. Allâh'a, O'nun güzel isimleriyle duâ etmek, o isimlerin gereği olan şeyleri sözlü ve fiili olarak yerine getirmek kulluğun gereğindedir. Rabbimiz bizlere bu ilmi hakkıyla öğrenmeyi, öğrendiklerimizle güzelce amel edebilmeyi, zâhir ve bâtınımızı râzı olduğu hal üzere kılmayı ve öylece yanına ulaşmayı nasip etsin. Allâhumme âmin..

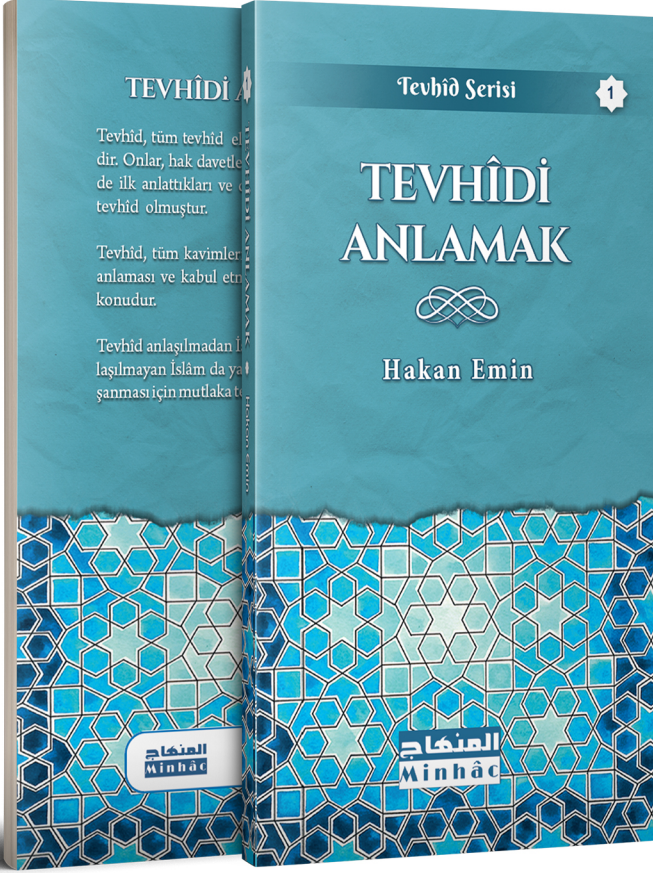
Bu eser,
kelime-i tevhîd inancını,
Kur'ân ve Sünnet naslarıya
ve bu naslara dâir
Ehl-i Sünnet âlimlerinden
nakillerle açıklamaktadır.
Kelime-i tevhîdin mânâsı
ve kapsamı, rükünleri,
şartları, faziletleri
ve onu bozan şeyler
olmak üzere beş ana
bölümden oluşmaktadır.
Kolay ve akıcı bir üslup
gözetilerek kaleme alınan
bu eserin yazarı,
Kaan Sâlih Hoca'mızdır.
Kelime-i tevhîd
inancının unutulduğu
ve onu bozan
şeylerinse hiç
yadırganmadan doğal
bir şeymiş gibi işlendiği
günümüzde bu eseri
şiddetle tavsiye ediyor
ve faydalı
olacağını umuyoruz.

مكتبة المنهاج
Minhâc Yayınları

www.minhac yayinlari.com
0552 629 90 90

Bu eser,
kelime-i tevhîd inancını
herkesin okuyup
anlayacağı bir açıklıkta
ortaya koymaktadır.
Bu eserin yazarı, Hakan
Emin Hoca'mızdır.
Kelime-i tevhîd
inancından hızla
uzaklaştığı günümüzde
bu eseri şiddetle tavsiye
ediyor ve faydalı
olacağını umuyoruz.

مكتبة المنحاج
Minhâc Yayınları

www.minhac yayinlari.com
0552 629 90 90

MİN HÂC

Aile ve Eğitim Dergisi

“Dosdoğru Bir Yol Arayanlar İçin”

***

3 Aylık e-Dergi

-Ücretsiz-

NİSAN 2022

1. Sayı

www.minhâcdergisi.com

minhâcdergisi@gmail.com

Telefon: 0501 362 15 10

***

Dergi içinde yer alan yazılardan ilgili
yazar mesûldür.

Kaynak gösterilerek kısmen ya da
tamamen alıntı yapılabilir.

“dosdoğru bir yol arayanlar için”
MİN HÂC

“doğru bir yol arayanlar için”

MİN HÂC

Aile ve Eğitim Dergisi

“Ailelerimiz geleceđimizdir
geleceđimize sâhib çikalım”

